

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra Žurnalistiky

Diplomová práce

2018

Monika Zajíčková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra Žurnalistiky

**Kauza Cervanová: od reality a novinových zpráv k
filmovému zpracování, až po filmové recenze**

Diplomová práce

Autor práce: Monika Zajíčková

Studijní program: Mediální a komunikační studia

Vedoucí práce: Prof. MgA. David Jan Novotný

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Monika Zajíčková

Bibliografický záznam

ZAJÍČKOVÁ, Monika. *Kauza Cervanová: od reality a novinových zpráv k filmovému zpracování, až po filmové recenze*. Praha, 2018. 102 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra Žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Prof. MgA. David Jan Novotný.

Rozsah práce: 189 667 znaků (včetně mezer)

Anotace

Diplomová práce „*Kauza Cervanová: od reality a novinových zpráv k filmovému zpracování, až po filmové recenze*“ pojednává o kriminálním případě, který se stal v létě roku 1976. Došlo k únosu, znásilnění a vraždě mladé studentky Ľudmily Cervanové. Pachatelé byli dopadeni až v roce 1981 a soudní procesy se táhly až do roku 2006. Na toto téma vyšlo několik literárních děl a byly natočeny dva filmy, *Bolero* a *Kauza Cervanová*. Práce se zaměřuje na literární díla i oba filmy, kde zkoumá, v jakém kontextu autoři příběh podali a jak pracovali s fakty. U obou filmů je zároveň kladen důraz na to, jak byly přijaty a hodnoceny médii a veřejností, práce tedy zkoumá recenze i názory diváků. Důraz je kladen i na dobová periodika a jejich interpretaci případu. Výzkumný vzorek obsahuje všechna relevantní data. Tedy červen 1981 až říjen 1982 (doba zatýkání a odsouzení pachatelů), společně s dubnem 1983 (rozhodnutí v odvolacím řízení). Výzkumný vzorek této doby obsahuje čtyři hlavní deníky, které v té době vycházely: *Mladá fronta: deník mladých lidí*; *Lidová demokracie: Orgán československé strany lidové*; *Rudé právo: Orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické* a *Svobodné slovo*. Dalším relevantní dobou pro zpravodajství je leden 2004 a prosinec 2006, kdy vyšly rozsudky v obnoveném procesu. V této době se práce zaměřuje především na online media, která jsou pro tuto dobu stěžejní, a opět zkoumá, jak jednotlivé články přejímaly fakta. Cílem práce je zmapovat jak v průběhu let média referovala o jedné z nejdelších kauz slovenské justice.

Annotation

The master thesis "*The Case Cervanova: from reality and newspaper to feature film and film reviews*" deals with a criminal case that happened in the summer of 1976. Young student Ľudmila Cervanová was kidnapped, raped and killed. The perpetrators were caught in 1981 and the judicial process lasted until 2006. Several literary works have been written and two films have been made, *Bolero* and *Kauza Cervanová*. The work focuses on literary works and on both films where it examines the context in which the authors presented the story and how they worked with the facts. In both films, emphasis is also placed on how they were received and judged by the media and the public, thus the work examines the reviews and opinions of the audience. Emphasis is also placed on newspaper of that time and their interpretation of the case. The research sample contains all the relevant dates. That is, from June 1981 to October 1982 (the period of detention and conviction of the

offenders), together with April 1983 (decision of the appeal court). The research sample of this period includes four main daily newspapers of that time: *Mladá fronta: deník mladých lidí*; *Lidová demokracie: Orgán československé strany lidové*; *Rudé právo: Orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické a Svobodné slovo*. Another relevant period for journalistic articles is January 2004 and December 2006 when new trials concluded. At this time, the work focuses primarily on on-line media that are crucial for this time, and again examines how individual articles have interpreted the facts. The aim of the thesis is to map how over the years the media has informed about one of the longest cases of Slovak judicial system.

Klíčová slova

Kauza Cervanová, kriminální kauza, film, recenze, literární díla, novinové články, mediální obraz, adaptace reality

Keywords

Case Cervanova, criminal case, movie, movie reviews, literary works, newspaper articles, media portrait, adaptation of reality

Title/název práce

Case Cervanova: from reality, newspaper news to feature film and film reviews.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce panu prof. Davidu J. Novotnému za veškerou pomoc, rady a podněty, které mi během psaní práce poskytoval. Dále bych chtěla poděkovat rodině a přátelům, kteří se mnou měli obrovskou trpělivost a pochopení. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat malé skupině spolužáků, se kterou jsme se během psaní prací navzájem podporovali.

Obsah

Úvod	3
1. Příběh a filmová dramaturgie	7
1.1. Příběh	7
1.2. Jak vzniká příběh	8
1.3. Základní části příběhu	10
1.4. Filmová dramaturgie	11
1.5. Tvorba scénáře	12
2. Filmy podle skutečných událostí	15
2.1. Kriminální kauzy v zahraniční tvorbě	16
2.2. Kriminální kauzy v české tvorbě	17
3. Fakta případu Cervanová	19
3.1. Chronologie případu	20
3.2. Vražda Ludmily Cervanové	21
3.3. Vyšetřování 1976-1982	25
3.3.1. Arabská stopa	26
3.3.2. Ján Hrmo	28
3.3.3. Akce Kamera	29
3.3.4. Zatýkání, výslech a soud	31
3.4. Odvolání a žádost o obnovu konání	33
3.5. Propuštění na svobodu	34
3.6. Události po roce 2000	36
4. Mediální obraz případu Cervanová	39
4.1. Mediální účinky	39
4.2. Metodologie	41
4.2.1. Výzkumná otázka a vzorek	41
4.3. Kauza ve zpravodajství	42
4.3.1. Období 1981-1983	42
4.3.2. Leden 2004	43
4.3.3. Prosinec 2006	45

5. Filmy	49
5.1. Bolero.....	49
5.1.1. Scenáristka Markéta Zinnerová.....	49
5.1.2. Režisér F. A. Brabec.....	51
5.1.3. O filmu Bolero.....	53
5.1.4. Filmový příběh	54
5.1.5. Přebírání faktů ve filmu.....	67
5.2. Kauza Cervanová.....	69
5.2.1. Režisér Robert Kirchhoff.....	69
5.2.2. O filmu.....	70
5.2.3. Příběh filmu	71
6. Reakce na filmy.....	81
6.1. Bolero.....	81
6.1.1. Žaloba na Markétu Zinnerovou	81
6.1.2. Recenze.....	84
6.2. Kauza Cervanová.....	87
Závěr.....	90
Summary.....	94
Použitá literatura.....	96

Úvod

Tématem této práce je případ vraždy mladé medičky Ľudmily Cervanové. Jedná se o složitý kriminální případ, který se stal v létě v roce 1976 v Bratislavě. Mladá studentka byla unesena při cestě z diskotéky. Její tělo bylo nalezeno o několik dní později v řece v Králové pri Senci, tělo mladé studentky bylo do půlky obnaženo a ruce měla svázané za zády. Tím, že tělo leželo několik dní ve vodě došlo do stádia pokročilé hniloby, což znesnadnilo soudní ohledávání těla. Některé detaily tedy nebyly a nemohly být určeny přesně, což později napomohlo ke komplikacím při vyšetřování případu.

Vyšetřování vraždy Cervanové bylo mnoho let neúspěšné, až v roce 1981 začala policie zatýkat první podezřelé, jednalo se o sedm mladíků z Nitry. Před soudu byli postaveni až v roce 1982 a ve stejném roce byli odsouzeni za únos, znásilnění a vraždu Ľudmily Cervanové. Odsouzení se odvolali a v roce 1983 Nejvyšší soud rozsudek potvrdil a odsouzení nastoupili k trestu odnětí svobody. V roce 1990 byli propuštěni na svobodu, rozsudek byl zrušen a vrácen Krajskému soudu v Bratislavě k opětovnému projednání. Nové soudní řízení začalo až v roce 2004. Mezi tím byla v roce 2003 odsouzeným přidělena finanční náhrada za průtahy v soudním jednání, v roce 2006 se tak stalo i pro matku oběti. V roce 2004 zároveň obžalovaní podali žalobu na scenáristku filmu *Bolero*, která námět a scénář pro film napsala na základě této kriminální kauzy. S touto žalobou ovšem obžalovaní neuspěli. Ve věci jejich vinny v případě vraždy Ľudmily Cervanové je Krajský soud v Bratislavě opět shledal vinnými v lednu roku 2004. Odsouzení se opět odvolali a Nejvyšší soud potvrdil jejich vinu v roce 2006, přičemž jim zvýšil tresty. Dva z odsouzených si tudíž ještě část trestu museli odsedět ve vězení a byli propuštěni až v roce 2009. V roce 2013 se odsouzení ještě dovolávali na Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku, ten jejich stížnost zamítl jako bezpředmětnou.

Jedná se tedy o kriminální kauzu, která se táhla po více než 30 let, a během níž došlo k mnoha zvratům. V rámci vyšetřování bylo zkoumáno několik stop, včetně tzv. arabské stopy, žádná z nich ovšem nevedla ke skutečným pachatelům. Pro případ jsou ovšem relevantní, neboť odsouzení muži do dnešního dne tvrdí, že dívku nezabili, a že vše byl vykonstruovaný politický proces. Na straně oběti se zase setkáváme s názorem,

že mladíci byli syny straníků, že se jednalo o tzv. zlatou mládež, a že to je důvod proč se jim dařilo pět let utíkat před spravedlností a proč jejich tresty byly tak mírné.

V této kauze máme tedy dvě naprosto odlišné interpretace. I to může být jeden z důvodů, proč tento případ dostal takovou mediální pozornost. Všichni, kdo o tomto případu vypovídali a referovali se dělí na dva tábory: ti, co věří v nevinnu odsouzených, a ti, co věří v jejich vinu. Oba tábory se shodnou na jednom, že zde údajně docházelo k politické manipulaci a zastrašování svědků. Oba tábory z toho ovšem vinní druhou stranu.

Cílem mé práce tedy je se podívat na kauzu Ludmily Cervanové komplexně a zmapovat její mediální pokrytí, neboť na toto téma byly natočeny dva filmy, vydáno několik knih a v moderní době se mu věnovala i zpravodajská periodika. Z tohoto důvodu si práce klade základní výzkumné otázky: Jak o kauze informuje literatura? Jak o kauze informovala média v nejdůležitějších momentech kauzy (tedy červen 1981 až říjen 1982, duben 1983, leden 2004 a prosinec 2006)? Jak kauzu zpracovaly filmy *Bolero* a *Kauza Cervanová*? Jak média a veřejnost hodnotila tato filmová pojetí?

V první kapitole se zabývám čistě teoreticky tím, jak se tvoří příběh. Popisuji práci dramaturgů a demiurgů při tvorbě nového příběhu i při vytváření příběhu ze skutečných událostí. Kapitulu zavírám přechodem z dramaturgie na tvorbu filmového scénáře. Tímto dávám čtenáři kontext ke kapitole, kde rozebírám filmy, jež byly natočeny na téma kauzy, konkrétně film *Bolero* a dokument *Kauza Cervanová*.

Druhou kapitolu jsem věnovala filmové tvorbě, která přejímá skutečné události a tvoří z nich příběhy. V této kapitole dávám čtenáři kontext k české i zahraniční tvorbě. Účelem této kapitoly je, aby si čtenář uvědomil, jakými formami lze převzít skutečný příběh a zfilmovat ho.

Ve třetí kapitole se obsáhlým způsobem zabývám fakty případu. Protože se jedná o velice komplikovaný případ na začátek uvádím stručnou chronologii pro lepší orientaci. Poté popisují události únosu, znásilnění a vraždy Ludmily Cervanové. Zabývám se průběhem vyšetřování a jednotlivými stopami, které kriminalisté sledovali. Popisují průběhy a výsledky jednotlivých soudů i postupných propuštění. V práci se do detailů nezabývám tvrzeními, na jejichž základě byli mladíci odsouzeni, či jejich obhajobou, neboť mým cílem není posoudit, zda byli odsouzeni spravedlivě či nikoli.

Na takovýto soud ani nemám dostatek informací. Cílem této práce je zmapovat mediální obraz kauzy Cervanová, proto v této kapitole popisují základní události kauzy, čímž nastavují premisu pro mediální hodnocení.

Čtvrtou kapitolu začínám teorií mediálních účinků a pokládám teoretický základ pro mediální výzkum. Tato kapitola je zaměřena na pokrytí kauzy Cervanová ve zpravodajských médiích, proto poté, co položí teoretický základ, tak si určím výzkumnou otázku a výzkumný vzorek. Do výzkumného vzorku zahrnuji pro případ nejdůležitější období. Tedy červen 1981, kdy začal zatýkání pachatelů, až do října 1982, tedy měsíc poté, co byli pachatelé odsouzeni. Zároveň jsem do této doby zahrnuje i duben 1983, neboť se jedná o měsíc, kdy rozhodl odvolací soud. Pro toto období jsem vybrala čtyři největší periodika, která v té době vycházela. Jedná se o deníky *Mladá fronta: deník mladých lidí*, *Lidová demokracie: Orgán československé strany lidové*, *Rudé právo: Orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické* a *Svobodné slovo*. Dále jsem do vzorku zahrnuje leden 2004, kdy byl vydán rozsudek v novém řízení a prosinec 2006, kdy Nejvyšší soud finálně rozhodl v odvolacím řízení. Pro tuto dobu jsem zvolila pouze online média, neboť v té době byla pro mediální obraz nejrelevantnější. Nechtěla jsem si vzorek omezovat pouze některými periodiky, proto jsem se řídila pouze časovým ohraničením, našla jsem tak více relevantních článků, které v této kapitole čtenáři přibližují a hodnotím jejich neutralitu či zaujatost.

V páté kapitole se soustředím na filmy, které byly na téma kauzy Cervanová natočeny, film *Bolero* a *Kauza Cervanová*. U obou filmů nejprve přibližují život a tvorbu jejich tvůrců. U *Bolera* popisují i průběh žaloby na scenáristku Markétu Zinnerovou, kterou na ní podali odsouzení. Dále se v kapitole věnuje popisu průběhu filmu, zaměřují se na formu, jakou podává informace divákovi. U filmu *Bolero* na závěr komparují, jaká fakta přebral, protože se jedná o fikci. U filmu *Kauza Cervanová* jsem také zvolila popis průběhu filmu, ač se jedná o dokument, s tím rozdílem, že na konci nekomparují přebraná fakta, protože dokument by se jich měl držet. Tento postup jsem ovšem zvolila z toho důvodu, že celý dokument je natočen a převyprávěn velice subjektivním, a především sugestivním způsobem.

Šestou kapitolu věnuje recenzím a reakcím, které vyvolaly natočené filmy, neboť i to je velkou součástí mediálního pokrytí kauzy a vypovídá o tom, jak veřejnost celou

kauzu vnímá. Věnuji se recenzím na každý film zvlášť a komparuji je mezi sebou. Hledám názory, ve kterých se shodují, a ve kterých se naopak rozcházejí.

Na závěr samozřejmě své poznatky shrnuji. Tato práce je spíše případovou studií, která se deskriptivní a komparativní metodou snaží zmapovat mediální pokrytí jedné z nejdelších kriminálních kauz, která je plna kontroverzí. Tato práce nesoudí správnost či nesprávnost výsledků kriminálního vyšetřování, ale snaží se nahlédnout jak média a veřejnost tvořily obraz a povědomí a samotném případu. Tato práce rozpoznává kontroverze, které v případě vznikly, a které rozdělily veřejnost a média na dva tábory. Prostřednictvím zkoumání prací, které byly na dané téma vytvořené upozorňuje na názorovou zaujatost, která může ve společnosti i v médiích zavládnout.

1. Příběh a filmová dramaturgie

1.1. Příběh

Příběhy lidstvo provázejí od počátku věků. Jediné, co bylo k vyprávění příběhů třeba bylo slovo a vypravěč. Příběhy tedy vznikaly ještě předtím, než vzniklo písmo a tisk.¹

Co všechno je tedy příběhem?

Vše, co si lidé vypráví, dokonce i dějiny. Neboť jak bychom věděli, co se stalo v dávné minulosti, pokud by si to lidé nevyprávěli. Vyprávěným příběhem jsou i zprávy, které se k nám dostanou prostřednictvím interpreta. Příběhy jsme slyšali jako malí, když nám rodiče četli pohádky. Příběhy slyšíme a vyprávíme každý den, když sdílíme zážitky uplynulé doby.² Každý, kdo vypráví příběhy, ať už spisovatel či dramatik, byl nejprve sám posluchačem. Platí zde, že „*Nikdo nikdy žádný příběh nevyprávěl, aniž by alespoň jeden – ale pravděpodobně stovky příběhů – neslyšel.*“³

Poslouchání příběhů je důležité, neboť si nevědomky fixujeme důležitost vztahu mezi příběhem, postavou, vypravěčem, ale i posluchačem, neboť napětí nevzniká v rámci příběhu pouze mezi postavami, ale také ve vztahu k posluchači. Stejně tak by byl vypravěč ztracen, pokud by neměl posluchače, čtenáře či diváka. Posluchač tvoří nedílnou součást těchto vztahů, proto je při vyprávění příběhů podstatné znát stranu posluchače.⁴

Jedním ze základních atributů příběhu je jejich ohraničenost. V základním slova smyslu myslíme ohraničeností začátek a konec. Dále máme na mysli ohraničenost časem. Náš příběh se může rozpínat v rozmezí několika desítek let, nicméně autor má pouze omezené množství času na odvyprávění příběhu, proto musí vybírat důležitá fakta, která chce posluchači/divákovi sdělit, a která jsou pro posluchače/diváka relevantní.

---

¹ NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb demiurgie versus dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007, s. 11.

² CARRIÈRE, Jean-Claude. *Vyprávět příběh*. 1. vyd. Praha: Národní filmový archiv, 1995, s. 182.

³ NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb demiurgie versus dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007, s. 11.

⁴ *Ibid.*, s. 11.

Zároveň musíme dbát na tempo vyprávění, abychom některé scény neodvyprávěli přespříliš rychle a jiné zase pomalu.⁵

Příběhy se dají rozlišovat různě, například na historické, lyrické, epické a mýty. Jean-Claude Carrière nicméně tvrdí, že toto rozdělování na žánry je zbytečné, neboť všechny žánry se jistým způsobem mísí. Místo toho volí rozdělování příběhů na tři typy.⁶

Prvním typem je příběh, který zná vypravěč i posluchači. Toto je nejstarší a nejrozšířenější typ příběhu. V tomto typu již posluchači znají děj, o to větší je kladen důraz na interpretaci vypravěče, který publikum musí zaujmout svým stylem, nikoli překvapením z děje. Druhým typem je příběh, který zná vypravěč, ale neznají ho posluchači. Tento typ příběhu vypravuje někdo, kdo ho vymyslel a svým posluchačům ho odhaluje postupně jak uznává za vhodné. Třetí typ je příběh, který nezná vypravěč ani posluchači. Do této kategorie spadá jakákoli forma improvizace.⁷

1.2. Jak vzniká příběh

Aby příběh vznikl musí ho někdo stvořit, musí mít toho, kdo dá život postavám i příběhu, kdo ten příběh bude vyprávět. Takovým člověkem je demiurg. Slovo demiurg je složeno z řeckého slova *demos* (lid) a *ergon* (dílo), je to ten, kdo dělá pro lid, jako například pěvec či řemeslník. Demiurgy jsme tedy jistým způsobem všichni.⁸

Napínavá zápletka je esenciálním základem dobrého příběhu, ať už ve formě dramatické, literární či filmové. Bez zápletky nemáme příběh. Další důležitou částí příběhu je postava. Posluchače/diváka zajímá věrohodná postava, která se podobá lidem, které potkává. Proto je pro autora důležité zprostředkovat vlastní zkušenost. Z toho důvodu musí pozorovat, jak se lidé chovají, jaká mají gesta, jaký používají slovník a jak vypadá jejich zevnějšek. Autor musí postavu pojmout komplexně ve všech souvislostech, nejen v těch očividných jako je mluva, gesta a vzhled, ale v hlubších

---

⁵ NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb demiurgie versus dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007, s. 27.

⁶ CARRIÈRE, Jean-Claude. *Vyprávět příběh*. 1. vyd. Praha: Národní filmový archiv, 1995, s. 17.

⁷ *Ibid.*, s. 17-18.

⁸ NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb demiurgie versus dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007, s. 9.

souvislostech jako jsou souvislosti rodinné, společenské, kulturní, historické, politické, náboženské, zeměpisné, ekonomické, sexuální, zdravotní a psychofyzické.⁹

Zápletka a dobře napsané postavy jsou základními částmi příběhu. Na začátku příběhu ovšem stojí idea, musíme uvažovat o světě a o tématech příběhu. Téma je základním námětem uměleckého díla, je to jakési zhuštění věcného obsahu. Téma je to, o čem příběh je, je ideovým základem a značí nám hlavní myšlenku a předmět díla.¹⁰

Když se na téma podíváme úžeji dostaneme náměť. Ve své podstatě je náměť věcným obsahem, je oddělený od ideového hodnocení. Proto může být náměť zpracován různými způsoby a z různých ideologických pozic.¹¹ V případě filmu *Boleru* můžeme například vidět zpracování z pozice vyšetřovatelů, kdy pachatelé jsou vyobrazeni jako rozmazlení frajírci, které chrání bohatí rodiče.

Při zpracování tématu a námětu se musíme soustředit na syžet. Tedy na uspořádání složek díla, jako je děj, postava, vypravěč a prostředí. Musíme mít na paměti, že nejde pouze o tematické složky, ale i složky dějové. Syžet je tedy i způsob, jakým vyprávíme příběh – od konce, od začátku, pomocí retrospektiv či zda proplétáme různé dějové linie. Oproti tomu fabule je konkrétní ztvárnění syžetu v časové následnosti.¹² Jedná se o „*souhrn událostí, příběhů a činů postav vzájemně zřetězených příčinnou a časovou souvislostí.*“¹³ Samozřejmě nesmíme zapomenout příběh ohraničit, určit jeho začátek a konec.

Děj je posouván zápletkami, neboť zápletky porušují dosavadní rovnováhu, to vede k pohybu a snahám o její opětovné nastolení. Zápletky mohou mít různou podobu, může se jednat o záměnu míst, osob, věcí či jakási nedorozumění. To může dále vést k následkům tragickým či komickým. Děj se následně musí dostat do závěrečné fáze a musí dojít k rozuzlení, tedy ke konci syžetu.¹⁴

---

⁹ NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb demiurgie versus dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007, s. 12-14.

¹⁰ *Ibid.*, s. 21.

¹¹ *Ibid.*, s. 24-25.

¹² *Ibid.*, s. 23.

¹³ *Ibid.*, s. 31.

¹⁴ *Ibid.*, s. 32-33.

1.3. Základní části příběhu

Původní antické dělení, které zavedl Aristoteles rozdělovalo příběh na tři části. Dle Aristotela je tragédii ucelený děj, proto jej rozdělil na začátek, prostředek a konec.¹⁵ Aristotelovi je ovšem mylně přičítáno rozdělení dramatu na pět částí, se kterým později přišel Jean Racine a klasicisté.¹⁶

Expozice je úvodní část díla. Expozice by měla prozradit autorův záměr, styl, základní podmínky příběhu a žánr. Po expozici by čtenář nebo divák měl vědět, kde se příběh odehrává, v jakém čase, jaké jsou historické souvislosti, a kdo jsou hlavní postavy. Délka expozice se může lišit na základě tématu, stylu a způsobu, jakým chceme diváka uvést do děje. Expozice může být rychlá a dynamická, nebo dlouhá, když potřebujeme uvést diváka do děje a dobových souvislostí. Nicméně musíme mít na paměti, že dramatická nebo filmově dramatická díla by měla mít expozici co nejkratší, aby vtáhla diváka do děje, co nejrychleji.¹⁷

Po uvedení diváka do děje musí dojít k zápletky, k dramatickému konfliktu, srážce zájmů, tedy ke kolizi. Nastává druhá část příběhu. Kolize následuje bezprostředně po expozici, ale někdy se s expozicí může prolínat, čtenář může nastávající konflikt vytušit již během představování expozice. Kolizí dochází k prvnímu zauzlení a může být způsobeno čímkoli, ať už se jedná o záměnu předmětů, osob či nedorozumění. Kolize by měla být dávkována a měla by diváka zaujmout natolik, aby se zajímal o rozuzlení.¹⁸

Další částí je krize, kdy se děj zauzluje a nachází se mezi základní a rozhodující fází, v níž dochází k rozuzlení. V této části příběhu již není možné se vyhnout rozhodující dramatické srážce. Dochází k momentu, kdy příběh vrcholí, přichází to, co divák tušil, co očekával, i co neočekával. Konflikt vyvěrá z hlavních postav a jejich charakterů, protože ty musí v krizi vykristalizovat, aby se ukázaly ve své podstatě. Toto samé platí i pro základní problém a rozpor.¹⁹

---

¹⁵ ARISTOTELÉS. *Poetika*. 1. vyd. Praha: Oikoymenh. 2008, s. 63.

¹⁶ NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb demiurgie versus dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007, s. 34.

¹⁷ *Ibid.*, s. 34-35.

¹⁸ *Ibid.*, s. 37-38.

¹⁹ *Ibid.*, s. 37-39.

V krizi dochází k momentu zvratu, příběh došel vrcholu a měl by začít sestupovat. Je na autorovi, zda tento sestup bude pomalý, či zda bude náhlý. V této části může autor využít peripetie. Peripetie je zvrát ve vývoji příběhu. Peripetie vytváří nové nečekané situace a dává ději napínavější ráz, dá se říct, že je to onen moment zvratu. Zde řadím peripetii za krizi, může se nicméně vyskytnout i v jiných fázích příběhu. Stejný případ je anagnorise, tedy poznání (např. poznání osoby, omylu, podvodu), kterou lze také využít v různých fázích příběhu.²⁰

Příběh se blíží ke konci a dochází ke katastrofě neboli rozuzlení. Dochází zde k dramatickému střetu a vyústění děje. Autor zde musí uzavřít všechny dějové linie a zodpovědět všechny otázky, aby za sebou nezanechal tápajícího diváka. Zároveň musí mít na paměti, že katastrofa by měla být svižná, stručná a obsažná.²¹

Toto jsou části příběhu především dle knihy D. J. Novotného *Budování příběhu*. S tímto dělením jsem se ztotožnila, neboť ho považuji za velmi jasné a lehko uchopitelné. Podoba tvorby příběhu je samozřejmě vždy na autorovi a je pouze na něm, jakou formou příběh uchopí. Toto jsou ovšem rady, které neuškodí mít na paměti.

1.4. Filmová dramaturgie

Jak již bylo řečeno výše, vypravěčem můžeme být všichni, ale znalost dramaturgie nám pomáhá vystavět příběh lépe. Dramaturgie se zabývá stavbou a zákonitostmi dramatického díla, její znalost nám tedy pomáhá příběh analyzovat, zhodnotit námět, odhadnout silné a slabé stránky a nalézt řešení. Tvoření příběhu je komplexní činnost, která má jasný cíl, proto nám znalost teoretických základů tuto práci usnadňuje. Je však třeba mít na paměti, že tato znalost není zárukou kvalitního příběhu, pokud chybí základní kameny: nápad, idea.²²

„Dramaturgie je hledání, výběr a studium materiálů vhodných pro zpracování filmového nebo televizního díla.“²³ Výchozím materiálem pro dramaturgii nemusí být

---

²⁰ NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb demiurgie versus dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007, s. 40-41.

²¹ *Ibid.*, s. 41-43.

²² *Ibid.*, s. 19.

²³ ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009, s. 127.

pouze nová myšlenka či literární předloha, ale může to být i rekonstrukce autentické události.

Zaměříme-li se na rekonstrukci autentické události dostaneme se k žánru filmová rekonstrukce. Tento žánr spočívá ve vyloučení všech fabulačních faktů, výjimky jsou ty, které divákovi pomáhají v porozumění podstaty věci. U rekonstruovaných událostí je důležité vybrat jen určité konfliktní situace, které mají pro průběh dané události význam.²⁴

Toto vše je povinností filmového dramaturga, který při vytváření příběhu pracuje s autorem, s lidmi, se zdroji a musí proto vykazovat jak odbornou, tak lidskou profesionalitu. Zároveň musí respektovat dobové, společenské a lidské požadavky, neboť v každé době existují morální principy, které ovlivňují filmovou tvorbu a její obsah.²⁵

1.5. Tvorba scénáře

Abychom mohli natočit příběh jako film musíme mít scénář. Scénář je tedy příběh vyprávěný pomocí obrazů. Základní stavbu scénáře můžeme rozdělit na expozici, konfrontaci a rozuzlení, tedy začátek, prostředek a konec. Mezi tyto části můžeme vložit první a druhý bod obratu, abychom udělali pro diváka příběh zajímavější. Toto je základní struktura scénáře. Příběh jako takový je poté skládán z jednotlivých částí: děj, postavy, události, obrazy, dějství, hudba apod. Tyto části autor musí dát dohromady a postavit do celku.²⁶ Začátek, prostředek a konec. První dějství, druhé dějství a třetí dějství. Expozice, konfrontace a rozuzlení. Toto jsou části, které dohromady tvoří celek.²⁷

Scénář začíná expozicí. Toto první dějství by mělo být zhruba třicet stránek dlouhé a mělo by vymezit obsah příběhu a jeho pevné místo. Scenárista by měl v rámci těchto prvních třiceti stran vymezit příběh, postavy, situaci a premisu, neboť divák se

---

²⁴ ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009, s. 127-130.

²⁵ *Ibid.*, s. 127.

²⁶ FIELD, Syd. *Jak napsat dobrý scénář: základy scenáristiky*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2007, s. 16-17.

²⁷ *Ibid.*, s. 20.

zhruba během prvních deseti minut filmu rozhodne, zda se mu film líbí či nikoli a vytvoří si názor. Deset minut v tomto případě znamená zhruba deset stránek scénáře. Jedná se o první a hlavní dojem, proto se jedná o nejdůležitější část scénáře.²⁸

Druhá část scénáře neboli druhé dějství, má rozsah přibližně šedesát stránek. V této části scenárista uvádí dramatický kontext, který je nazýván konfrontací. Během konfrontace naráží postava na překážky, které jí znemožňují dosáhnout své dramatické potřeby. Dramatickou potřebou myslíme to, co chce postava získat, čeho chce dosáhnout, co je její motivací, její potřebou. Když zná scenárista dramatickou potřebu své postavy, pak může vytvářet překážky, které postava musí překonávat. Tímto způsobem se vytváří drama. Neboť „*Drama je vždy konflikt. Bez konfliktu nelze vytvořit postavu, bez postavy není děj, bez děje není příběh a bez příběhu není scénář.*“²⁹

Dějství třetí logicky následuje dějství druhé a odehrává se až do konce scénáře. Jak již bylo zmíněno výše, tato část se nazývá rozuzlení. Nejedná se tedy o úplný konec příběhu, nýbrž jeho rozřešení. Ve třetím dějství se dozvídáme, zda postava přežije či nikoli, zda vyhraje či prohraje. Takovéto situace jsou pouze rozuzlením. Zakončení jako takové je specifický obraz, záběr či jejich sekvence.³⁰

Pro plynulé přechody mezi jednotlivými dějstvími (mezi prvním a druhým, a mezi druhým a třetím) musí scenárista vytvořit první a druhý bod obratu. Bodem obratu máme na mysli jakoukoli událost, která děj otočí, obrátí, jiným směrem. K prvnímu obratu by mělo dojít mezi prvním a druhým dějstvím, a to na straně dvacet pět až třicet. První obrat by měl náležet hlavní postavě a měl by stáčet děj směrem k druhému dějství. Obdobně druhý bod obratu otáčí děj směrem k třetímu dějství a k tomu obratu dochází na straně osmdesát pět až devadesát. Toto je základní dramatická stavba, struktura scénáře, kterou se vystaví film. Jedná se o lineární uspořádání událostí, které směřuje k rozuzlení a tohoto uspořádání se drží každý scenárista. Co příběhy od sebe odlišuje je způsob, jakým scenárista tyto prvky využije.³¹

---

²⁸ FIELD, Syd. *Jak napsat dobrý scénář: základy scenáristiky*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2007, s. 18.

²⁹ *Ibid.*, s. 19-20.

³⁰ *Ibid.*, s. 20.

³¹ *Ibid.*, 21-23.

Výše byly zmíněny základní prvky scénáře: konec, začátek, bod obratu na konci prvního dějství a na konci druhého dějství. Tyto prvky poté musíme vyskládat do scénáře. Scénář i příběh se pohybuje od začátku do konce. Stejným směrem se pohybuje každé dějství, má svůj začátek a má svůj konec. Body obratu jsou pro nás při psaní scénáře místa určení a k nim musí při psaní scenárista směřovat.³²

Při psaní scénáře můžeme zaujmout dva přístupy. V prvním případě máme nejprve nápad a poté vytváříme postavy tak, aby do našeho nápadu zapadly. Postavy tedy přizpůsobujeme nápadu. Opačný je druhý případ, kdy nejprve vytvoříme postavu. Kolem naší postavy poté vytvoříme děj a příběh. Vždy máme jednu centrální věc, které přizpůsobujeme zbytek.³³

Před psaním samotného scénáře je dobré si napsat synopsis. Jedná se o jednoduchý přepis díla na deset až patnáct stran. Synopsis by měl být vypracovaný tak, aby byl přehledný, a aby bylo jasné, zda je námět vhodný k filmovému zpracování a má dostatek materiálu.³⁴

Postava je základem scénáře. Je srdcem příběhu, proto před tím, než se pustíme do psaní scénáře, tak musíme detailně znát svou hlavní postavu.³⁵ Musíme znát její potřebu, čeho chce docílit, co chce získat. Scénář funguje na principu akce a reakce, takže jakmile budeme znát tyto potřeby, můžeme naší hlavní postavě stavit do cesty překážky, které musí překonávat. Začneme vytvářet konflikt. Neboť musíme mít stále na paměti, že drama je konflikt.³⁶

Při psaní scénáře je důležité důkladně znát svůj příběh. Děj by měl následovat lineární strukturu zmíněnou výše, měly by se tedy odvíjet od začátku do konce. Scenárista by měl vždy mít na paměti celý děj, aby tuto strukturu a její vývoj mohl sledovat. Poté už zbývá pouze psát.³⁷

---

³² FIELD, Syd. *Jak napsat dobrý scénář: základy scenáristiky*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2007, s. 173-175.

³³ *Ibid.*, s. 53.

³⁴ NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb demiurgie versus dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007, s. 43.

³⁵ *Ibid.*, s. 35.

³⁶ *Ibid.*, s. 177.

³⁷ *Ibid.*, s. 183.

2. Filmy podle skutečných událostí

Filmy nemusí být vždy fiktivním příběhem. Naopak, filmy natáčené podle skutečných událostí se těší velké oblibě. Když divák vidí, že film byl natočen „podle skutečné události“ či na „motivy skutečné události“, takovéto pojetí má pro diváka jakousi přidanou hodnotu, neboť vzbuzuje pocit větší autentičnosti.

Otázkou zde ovšem je, jak moc se snímek drží skutečného příběhu. Tvůrci musí často z příběhů vybrat pouze ty nejdůležitější události, musí příběh urychlit. Často ho pro zajímavost částečně změní, přidají postavy či události a často si z původního příběhu vypůjčí pouze nápad a zbytek upraví svou tvořivostí. V tomto případě je příběh vskutku pouze na motivy skutečné události, neboť zbytek je tvůrcovou fabulí. Jiné snímky se ovšem naopak drží faktů natolik, že nabírají dokumentárního rázu.

Z příběhů točených dle skutečných událostí jsou ve velké oblibě životopisné filmy. Tyto příběhy jsou založené na skutečných osobách, historických nebo současných, které v životě vykonaly něco markantního. Životopisné filmy ovšem povětšinou nezachycují celou realitu, neboť se soustředí pouze na některé části života, etapy života či rysy dané osoby. Příkladem může být snímek *Teorie všeho* (2014, režie James Marsh), film založený na životě Stephena Hawkinga, jednoho z největších myslitelů naší doby. Film se ovšem soustředí na Hawkingův soukromý život a jeho vnitřní prožití spíše než na jeho rozsáhlou vědeckou práci. Dále si můžeme uvést *Kód Enigmy* (2014, režie Morten Tyldum). Jedná se o biografické drama o anglickém matematikovi Alanu Turingovi, který prolomil kód německého šifrovacího stroje Enigma, čímž dopomohl konci Druhé světové války. Film se snaží obsáhnout co nejvíce z Turingova života a odehrává se v několika časových liniích během Turingova dětství, přítomností a časem, kdy pracoval na dešifrovacím přístroji. Jako další příklad uvedu snímek *Skrytá čísla* (2016, režie Theodore Melfi), který je založen na životě Katherin Johnson, Dorothy Vaughan a Mary Jackson. Tyto afroamerické matematicky byly důležitou součástí NASA, neboť dopomohly vyslání Johna Glenna na oběžnou dráhu, později se zasloužily i o vyslání Apolla 11. Tento snímek se zabývá osobními příběhy těchto třech žen a jejich působení na pracovišti, které bylo rasově a genderově segregováno.

Jiné filmy se snaží zachytit nějakou významnou událost. Nejznámějším příkladem zde je *Titanic* (1997, režie James Cameron). V tomto případě se jedná o tak známou katastrofickou událost, že pokusů o její zachycení bylo hned několik. Nejznámější je samozřejmě výše zmíněný snímek Jamese Camerona z roku 1997, ale mezi dalšími můžeme zmínit například *Titanic* (1927, režie Allan Dwan), *Atlantic* (1929, režie Ewald André Dupont), *Titanic* (1943, režie Werner Klingler a Herbert Selpin), *Titanic* (1953, režie Jean Negulesco) či *Zkáza Titaniku* (1958, režie Roy Ward Baker).³⁸ Další klasikou tohoto žánru je *Apollo 13* (1995, režie Ron Howard). Snímek, který se věnuje událostem dubna 1970, kdy byla americká posádka vyslána na Měsíc, ale z důvodu závady tato mise nabrala katastrofických obrátek. Film příběh vypráví vzdělávacím i zábavním tónem a za pomoci dialogů mezi Apollem 13 a řídicím střediskem vytváří napětí skutečné události. Z novějších filmů můžeme uvést *Dunkerk* (2017, režie Christopher Nolan). Toto drama vychází z událostí Druhé světové války, kdy na jaře roku 1940 docházelo k evakuaci obklíčených francouzských, britských a belgických vojáků z pláží francouzského Dunkerku. Film sleduje dění ze třech perspektiv, a to ze země, ze vzduchu a z moře.

2.1. Kriminální kauzy v zahraniční tvorbě

Dalším oblíbeným zaměřením jsou kriminální kauzy. Může se jednat o kauzy, které se staly v minulosti a u nichž byl pachatel dopaden či kauzy, u kterých je pachatel stále neznámý. Bývají to ale povětšinou kauzy, které nějakým způsobem otřásly společností. U zahraniční tvorby bychom se mohli podívat na *Spotlight* (2015, režie Tom McCarthy), kde se tvůrci zaměřili na skandál kolem katolické arcidiecéze, kde skupina žurnalistů z deníku *The Boston Globe* odhalila zneužívání mladistvých duchovními představiteli. Tento případ neovlivnil pouze obviněné duchovní, ale zasáhl celou katolickou církev. Z historických a nevyřešených případů je nejznámější asi *Zodiac* (2007, režie David Fincher), který je založený na případu masového vraha, který vraždil v oblasti San Francisca, vyšetřovatelům zanechával šifry a dopisy a nikdy nebyl dopaden.

---

³⁸ Česko-Slovenská filmová databáze [online]. © 2001-2018 [cit. 2. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.csfid.cz>>

Je také velkou oblibou podle kriminálních kauz natáčet seriály. V zahraniční tvorbě je jedním z novějších *The Keepers* (2017, režie Ryan White). Krátká dokumentární série o sedmi dílech, která se věnuje nevyřešenému případu zavražděné katolické sestry. Tato tvorba je pojata více dokumentární tvorbou a zahrnuje obrázky, dokumenty a rozhovory se skutečnými lidmi, kteří byli v tomto případě zapojeni.

2.2. Kriminální kauzy v české tvorbě

Z tvorby inspirované kriminálními kauzami bych v české tvorbě chtěla upozornit především na *Případy 1. oddělení* (2014–2016, režie Jan Wlodarczyk, Peter Bebjak). Tato televizní série je inspirována skutečnými případy, které byly vyšetřovány po roce 1989 policií Prahy 1. Na scénářích této série spolupracoval kromě absolventa žurnalistiky a scenáristy Jan Malindy i šéf oddělení vražd Josef Mareš, což tvorbě dalo značnou míru autentičnosti.

Z filmové kriminální tvorby stojí za zmínku *Kajínek* (2010, režie Petr Jákl ml.). Snímek natočený na příběh osoby Jiřího Kajínka, na jeho útěk z vězení a na téma jeho viny či nevin. Filmem inspirovaným organizovaným zločinem je například *Gangster Ka* (2015, režie Jan Pachel). Film pojednává o podnikateli, který lstí, podvody a svými kontakty na politické scéně okrádá stát o miliardy korun. Tento film je inspirován Radovanem Krejčířem, kterému se během zatčení podařilo utéct a následně zmizet do zahraničí, kde byl později stejně zatčen a odsouzen. Znamějším snímkem jsou *Sametoví vrazi* (2005, režie Jiří Svoboda), který se zaměřil na kauzu Orlických vražd. Tato kauza proběhla v letech 1991 až 1993, kdy na dně orlické přehrady bylo nalezeno pět mrtvých těl. Film se zaměřuje na sledování kriminalistů a jejich vyšetřování. Dalším filmem sledujícím vyšetřování kriminalistů je *Bolero* (2004, režie F. A. Brabec). Případ se odehrál v 80. letech, kdy byla unesena, znásilněna a zavražděna mladá studentka, za tuto vraždu byla odsouzena skupina mladíků. Film *Bolero* se nechal případem pouze inspirovat, kauzu převedl do dnešní doby a interpretaci faktů podřizoval filmové tvorbě. Z jiného konce vzal tento případ snímek *Kauza Cervanová* (2013, režie Robert Kirchhoff). V tomto případě se jedná o dokumentární drama, které se snaží případ rekonstruovat a odpovědět na otázku, zda byla skupina mladíků odsouzena právem. O

snímku Bolero a Kauza Cervanová v této práci ovšem pojednávám v samostatné kapitole, kde se rozbořím snímky do hloubky.

Základem filmového scénáře pro filmy natočené podle skutečných událostí bývají někdy romány, které se danou událostí zabývají. Psaní adaptovaného filmového scénáře je stejné, jako psaní scénáře původního. Adaptovat totiž znamená, že pouze přenášíme příběh, nápad, myšlenku z jednoho média do druhého. Adaptace je schopnost „*změnou či úpravou učinit vhodným nebo přiměřeným.*“ Když tedy adaptujeme, tak se snažíme něco přizpůsobit a změnit strukturu, funkci a formu tak, aby byla usnadněna úprava.³⁹

Při psaní historického scénáře není třeba se držet detailů. Je například běžné si upravit popisované osobnosti, je ovšem důležité se věrně držet samotné historické události a jejímu výsledku, neboť „*...historii nesluší ani příliš volná interpretace.*“⁴⁰

U filmového ztvárnění skutečných událostí je třeba rozlišit mezi žurnalistikou a psaním scénáře. Novinář k tématu přistupuje pečlivě, shromažďuje si informace, pátrá po zdrojích a osobách, které jsou s danou událostí propojené. Po nasbírání faktů novinář událost analyzuje, hledá úhel pohledu. Poté teprve píše článek, popisuje příběh s určitým úhlem pohledu, který podloží nalezenými fakty. Scenárista pracuje opačně. Nejprve si vytváří dějovou linii, poté teprve přidává postavy a další okolnosti a snaží se vše převést do dramatické podoby. Pokud scénáristovi ve scénáři něco schází, může si to prostě vymyslet.⁴¹

Je pravdou, že fakta příběhu, který je sepsaný ve scénáři podporují. Nicméně je třeba mít na paměti, že ať už píšeme scénář podle článku, hry či románu, vždy měníme jednu formu na jinou a jedná se o dvě naprosto odlišné formy, neboť každá adaptace je původním scénářem.⁴²

---

³⁹ FIELD, Syd. *Jak napsat dobrý scénář: základy scenáristiky*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2007, s. 223.

⁴⁰ *Ibid.*, s. 229-230.

⁴¹ *Ibid.*, s. 234.

⁴² *Ibid.*, s. 223-236.

3. Fakta případu Cervanová

Kauza Cervanová je jednou z nejznámějších slovenských kriminálních kauz.⁴³ Vražda Ľudmily Cervanové se stala v noci 9. 7. 1976 a do dnešního dne není jasné, zda sedm odsouzených mladíků čin skutečně spáchalo či zda proces provázely manipulace z vyšších míst.

Tato kapitola pojednává o detailech kauzy a k tomu čerpá z literatury faktu. Pojednává o pachatelích i oběti, popisuje průběh vyšetřování a zabývá se i dalšími teoriemi opřádajícími tuto kauzu.

Jedním ze zdrojů je kniha *Případ Ľudmily Cervanové*⁴⁴, kterou sepsala matka oběti, Margaréta Cervanová. Kniha popisuje život oběti, od dětství až po její studia, únos, znásilnění a vraždu. Popisuje průběh vyšetřování, jaký byl život rodiny v té době a co vše se kolem vyšetřování dělo. Soudní protokoly podkládají průběh soudních procesů a závěr věnuje mementu, kde oběť promlouvá ke svým vrahům.

Dalším zdrojem je *Jeden výdech koňa*⁴⁵ od Martina Mojžíše. Autor zde věnuje případu Ľudmily Cervanové jednu kapitolu s pěti krátkými články. Zabývá se především průběhu vyšetřování a získáváním důkazů. Autor je přesvědčen o nevině odsouzených a o zmanipulování celého vyšetřování a soudních procesů. Tento autorův postoj je v publikaci značně zřetelný.

Třetím a hlavním zdrojem jsou knihy Petera Tótha *Kauza Cervanová I.*⁴⁶ a *Kauza Cervanová II.*⁴⁷ Autor se případem zabýval několik let, studoval spisy v archivu v Levoči, kde je uložena veškerá dokumentace k případu Cervanová. V knize používá rozsáhlé citáty z vyšetřovacích i soudních spisů, včetně citátů z kriminalistických i zpravodajských vyšetřovacích akcí. Peter Tóth je po studiu veškerých materiálů přesvědčen o vině odsouzených, o čemž čtenáře informuje hned na začátku, své domněnky ovšem podkládá již zmíněnými citáty a prostudovanými materiály.

---

⁴³ MOJŽÍŠ, Martin. *Jeden výdech koňa*. Bratislava: W PRESS a.s., 2012. s. 199.

⁴⁴ CERVANOVÁ, Margaréta. *Případ Ľudmily Cervanové*. Praha: Epoque s.r.o. 2010.

⁴⁵ MOJŽÍŠ, Martin. *Jeden výdech koňa*. Bratislava: W PRESS a.s., 2012.

⁴⁶ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I.* Bratislava: Dixit. 2015.

⁴⁷ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová II.* Bratislava: Dixit. 2016.

3.1. Chronologie případu

Ludmila Cervanová byla unesena, znásilněna a zabita v noci ze dne 9. 7. na 10. 7. 1976. Za nezvěstnou byla prohlášena dne 12. 7. 1976 a její tělo bylo nalezeno 14. 7. 1976 v řece Čierna Voda v obci Kráľová pri Senci. Její tělo bylo nalezeno s rukama svázanými za zády, proto Správa Zboru národnej bezpečnosti hlavného mesta Bratislavy zahájila trestní stíhání pro trestný čin vraždy.

Vyšetřování probíhalo pět let, během nichž bylo v roce 1977 přerušeno trestné stíhání. Pachatelé byli dopadeni a zadrženi až v roce 1981 a odsouzeni krajským soudem v Bratislavě dne 22. 9. 1982. Jednalo se o sedm mladíků z Nitry, kteří byli dohromady odsouzeni na 108 let trestu odnětí svobody: Miloš Kocúr (odsouzen na 24 let), Milan Andrášik (odsouzen na 22 let), Roman Brázda (odsouzen na 20 let), Stanislav Dúbravický (odsouzen na 18 let), František Čerman (odsouzen na 12 let), Pavol Beďač (odsouzen na 8 let), Juraj Lachman (odsouzen na 4 roky). Odsouzení byli odvedeni na výkon trestu do Leopoldova a Želiezovce.

Dne 4. 10. 1984 byl Juraj Lachman podmíněčně propuštěn na svobodu. V letech 1985-1987 podali odsouzení (Roman Brázda, Stanislav Dúbravický, František Čerman a Pavol Beďač) návrh na obnovu konání, který byl zamítnut. Milan Andrášik podal návrh na přerušení výkonu trestu, který byl také zamítnut.⁴⁸

Dne 11. 3. 1988 byl podmíněčně propuštěný z výkonu trestu odnětí svobody Pavol Beďač a 28. 12. 1989ni František Čerman. 29. 1. 1989 byl Romanu Brázdovi přerušena výkon trestu odnětí svobody (do 31. 1. 1991). Spis byl projednáván mezi Nejvyšším soudem ČSFR a Krajským soudem v Bratislavě a dne 19. 10. 1990 byli Miloš Kocúr, Milan Andrášik a Stanislav Dúbravický propuštěni na svobodu. V roce 2003 přiznal Ústavní soud SR odsouzeným odškodné za průtahy v jednání. V roce 2006 se dostala finančního odškodnění i matka oběti Margaréta Cervanová (otec zemřel v roce 1989).

16. 1. 2004 Krajský soud opětovně vydal odsuzující rozsudek. Nejvyšší soud SR dne 4. 12. 2006 zpřisnil tresty odnětí svobody Miloši Kocúrovi, Milanu Andrášikovi a

---

⁴⁸ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I*. Bratislava: Dixit, 2015, s. 504-505

Stanislavu Dúbravickému. Odvolání dalších obžalovaných Františka Čermana, Pavla Beďača a Juraje Lachmana zamítl.

V roce 2009 byl Miloš Kocúr i Milan Andrášik podmíněčně propuštěný z výkonu trestu odnětí svobody a Nejvyšší soud SR zamítl dovolání obviněných. Obvinění podali v roce 2010 stížnost k Ústavnímu soudu SR, která byla zamítnuta. 30. 1. 2013 Krajský soud v Bratislavě zastavil trestní stíhání proti Romanu Brázdovi. Obvinění podali ještě v roce 2014 stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Ten stížnost prohlásil za nepřijatelnou.⁴⁹

3.2. Vražda Ludmily Cervanové

Krajská prokuratura v Bratislavě podala dne 1. 3. 1981 obžalobu ke Krajskému soudu v Bratislavě na sedm pachatelů. Body obžaloby byly následující:

- 1. Miloš Kocúr a Milan Andrášik 9. července 1976 asi ve 22.30 hodin v Bratislavě v blízkosti Studentského domova L. Štúra v Mlýnské dolině do osobního auta značky Fiat 125p, SPZ NRA 15-76, které řídil Roman Brázda, násilím vtáhli studentku lékařské fakulty UK Ludmilu Cervanovou a společně s Františkem Čermanem ji přes její odpor odvezli do bytu v rodinném domku na Varínské ulici č. 16 v Bratislavě, kde Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Roman Brázda a František Čerman společně s Pavlem Beďačem, Stanislavem Dubravickým a Jurajem Lachmanem Ludmilu Cervanovou proti její vůli násilím drželi v bytě v domě čp. 16 ve Varínské ulici a nutili ji pít alkohol a obnažili ji se záměrem ji znásilnit.*
- 2. Milan Andrášik a František Čerman 9. července 1976 v nočních hodinách bez souhlasu a vědomí Anny Turčanové vnikli do jejího rodinného domku v Bratislavě ve Varínské ulici čp. 16 s úmyslem násilím tam držet Ludmilu Cervanovou, přičemž do domku vnikli ve společnosti Miloše Kocúra, Romana Brázdy a dalších osob.*
- 3. Juraj Lachman v nočních hodinách dne 9. července 1976 v Bratislavě, v bytě ve Varínské ulici čp. 16 přinesl z koupelny šňůru na prádlo, kterou Roman Brázda, Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Pavol Beďač, František Čerman a Stanislav Dúbravický Ludmile Cervanové svázali ruce a potom postupně vykonali proti*

---

⁴⁹ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová II*. Bratislava: Dixit. 2016, s. 248-250.

její vůli a přes její odpor na ní pohlavní styk, přičemž si pomáhali tak, že si Ludmilu Cervanovou vzájemně přidržovali.

4. *Roman Brázda, Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Pavol Beďač, František Čerman, Stanislav Dúbravický a Juraj Lachman v noci z 9. na 10. července 1976 na podnět Františka Čermana a Stanislava Dúbravického se rozhodli Ludmilu Cervanovou usmrtit proto, neboť jim hrozila, že je oznámí. Když losováním určili, kdo z nich Ludmilu Cervanovou usmerí, zavázali jí ústa šátkem a s rukama svázanýma za zády ji naložili do vozidla Romana Brázdy a odvezli ji z Bratislavy do Králové u Sence, okres Galanta, k termálnímu jezírku. Po vytažení L. Cervanové z vozidla Miloš Kocúr na ní proti její vůli vykonal znovu pohlavní styk a potom s Romanem Brázdou a Milanem Andrášikem ji hodili do jezírka, v němž ji pod kontrolou ostatních obžalovaných utopili. Roman Brázda, Miloš Kocúr, Milan Andrášik na základě upozornění Františka Čermana mrtvolu Ludmily Cervanové z jezírka vytáhli a přenesli ji k nedaleké řece Černá voda, do které ji vhodili. Tam byla 14. července 1976 její mrtvola nalezena.*
5. *Roman Brázda v přesně nezjištěný den v červenci 1976 v Nitře v restauraci Zobor přemlouval Ing. Naděždu Benovou, aby před orgány SNB ve věci vyšetřování Ludmily Cervanové nevyověděla pravdu a zamlčela jeho účast i účast ostatních jeho společníků na diskotéce ve Studentském domě L. Štúra v Bratislavě dne 9. července 1976.*
6. *Roman Brázda v přesně nezjištěné době v roce 1978 v Nitře přemlouval Aloise Verčinského, aby v případě jeho výsledku před orgány SNB vypovídal nepravdivě, že 9. července 1976 byli spolu, a zajistil mu tak na tento večer alibi.⁵⁰*

Ludmila Cervanová se dne 9. 7. 1976 zúčastnila diskotéky ve Studentském domě Ludovíta Štúra (UNIC-klub). Z diskotéky odešla před 22.30 hodinou, aby si na internátě vyzvedla věci a odjela rychlíkem ve 23.58 za svým snoubencem Richardem Veselým do Košic.⁵¹

---

⁵⁰ CERVANOVÁ, Margaréta. *Případ Ludmily Cervanové*. Praha. EPOCH s.r.o. 2010. s. 101-103.

⁵¹ *Ibid.*, s. 103.

Na diskotéce v UNIC-klubu byli ten večer přítomni všichni pachatelé. Miloš Kocúr kamarádům hlásil, že tam ten večer bude „Zlatíčko“, Ludmila Cervanová, o kterou měl Miloš Kocúr zájem. Na diskotéce se obžalovaní bavili společně za přítomnosti Viery Zimákové a dvou Francouzek – Silvií a Lydií Cohen, které na diskotéku přišli s Františkem Čermanem a Milanem Andrášikem. Sestry Cohenovy z diskotéky odešly v jejím průběhu, domu je odvezl Juraj Lachman se Stanislavem Dúbravickým. Oba se poté na diskotéku vrátili.⁵²

Miloš Kocúr se v průběhu večera snažil vyzvat Ludmilu Cervanovou k tanci, v ten moment byl již pod vlivem alkoholu. Ludmila Cervanová nabídku odmítla, a tak jí začal tahat násilím. V tom mu zabránili dva chlapci, kteří ho od Cervanové odvedli pryč. Ludmila Cervanová se ten večer bavila s Igorem Urbánkem, který jí nabídl, že jí nabídl, že ji doprovodí na nádraží.⁵³

Během večera se obžalovaní dohodli, že zorganizují „mejdan“. Pachatelé se dohodli, že pojedou na „privát“ Miloše Čermana do Prievozu. Roman Brázda na tento mejdan pozval Vieru Zimákovou.⁵⁴

Mezi 22.00-22:30 hodin se skupina obžalovaných nacházela ve vestibulu internátu, kde na Ludmilu Cervanovou čekal Igor Urbánek, aby ji doprovodil na nádraží. Miloš Kocúr chtěl, aby Cervanová jela s nimi, ta odmítala, a tak došlo ke konfrontaci mezi ním a Urbánkem. Tento konflikt vyústil v to, že Kocúr dal Urbánkovi facku a ten upustil tašku Ludmily Cervanové, kterou nesl. Z tašky vypadlo několik věcí včetně dopravní průkazky, kterou sebral Brázda a předal ji Kocúrovi. Ten Cervanové řekl, že průkazku vrátí, pokud s nimi pojedou. Ona opět odmítla a vydala se na nádraží za doprovodu Urbánka.⁵⁵

Cervanová s Urbánkem šli s internátu k autobusové zastávce číslo 39. Tam u nich zastavilo auto se zhasnutými světly, ze kterého vystoupil Kocúr a Andrášik. Opět přemlouvali Cervanovou, aby s nimi jela. Když znovu odmítla, tak jí oba obžalovaní násilím vtlačili do auta, zatímco Cervanová křičela o pomoc „Nechte mě! Pust'te mě!“⁵⁶

---

⁵² CERVANOVÁ, Margaréta. *Případ Ludmily Cervanové*. Praha. EPOCH s.r.o. 2010. s. 104-106.

⁵³ *Ibid.*, s. 106.

⁵⁴ *Ibid.*, s. 107.

⁵⁵ *Ibid.*, s. 108-110.

⁵⁶ *Ibid.*, s. 111.

Po naložení Cervanové a její tašky se auto, které řídil Brázda rozjelo do města. Dále jeli se zhasnutými světly. Do cesty se jim připlétl nějaký muž, proto museli zastavit. Z auta vystoupil rozzlobený Miloš Kocúr, který na muže křičel a vyhrožoval mu, že ho zbije, poté nastoupil zpět do auta. Chodec se jmenoval Lukáš Karabinoš a ve věci podával svědectví.⁵⁷

Ludmilu Cervanovou odvezli do bytu rodinného domu Anny Turčanové, kde dříve bydlel Čerman a Andrášik, a Čerman měl stále klíče od vchodu. Cervanová chtěla vysadit nebo odvézt na hlavní nádraží, ale obžalovaní, především Miloš Kocúr se rozhodli, že jí s sebou vezmou na privát. Brázdovi cestu ukazoval Čerman. Když dojeli před dům Andrášik s Kocúrem odvedli Cervanovou dovnitř.⁵⁸

Na bytě se skupina začala bavit, pustili magnetofon a pili víno. Kocúr a Andrášik osahávali Cervanovou, která se bránila. Brázda vyzval Zimákovou, aby udělala striptýz. Zimáková vyzvala Cervanovou, aby se přidala, ta odmítala. Muži vůči Cervanové začali být agresivní a nutili jí pít víno. Když odmítala, tak jí ho lili do ústa násilím. Poslali Lachmana, aby z koupelny přinesl šňůru a Cervanové svázali ruce za zády. Důbravický navrhl znásilnění „na šrot“, což znamenalo, že s ní soulož měli vykonat všichni. Lachman ovšem odešel do vedlejší místnosti a usnul a byl jediný, kdo Cervanovou neznásilnil. Ostatní se vystřídali. První, kdo Cervanovou znásilnil byl Kocúr. Poté se střídali, jeden vždy vykonával soulož a dva Cervanovou drželi a roztahovali jí nohy.⁵⁹

Cervanová obžalovaným vyhrožovala, že je nahlásí. Proto jí svázali ruce, nohy a na ústa jí uvázali hadr. Po znásilnění obžalovaným došlo, co by se stalo, kdyby je skutečně nahlásila a dostali strach. Rozhodli se proto Cervanovou zlikvidovat. Dohodli se, že ji utopí, a to v termálním jezírku v Kráľové u Sence. Losováním rozhodli o tom, kdo jí usmrtí. Los určil Kocúra a Andrášika, ale shodli se, že u vraždy musí být přítomni všichni. Cervanovou naložili do auta a odvezli do Kráľové u Sence. Na místo vraždy jeli všichni zúčastnění včetně Zimákové i spícího Juraje Lachmana. Auto zastavilo u jezírka a obžalovaní vystoupili a vynesli Cervanovou, Zimáková zůstala sedět v autě. Miloš Kocúr ještě jednou na Cervanové vykonal soulož. Poté společně s Andrášikem a

---

⁵⁷ CERVANOVÁ, Margaréta. *Případ Ludmily Cervanové*. Praha. EPOCH s.r.o. 2010. s. 112.

⁵⁸ *Ibid.*, s. 116.

⁵⁹ *Ibid.*, s. 119.

Brázdou za přítomnosti ostatních Cervanovou, která měla zavázané ruce a ústa, utopili.⁶⁰

Čerman ostatní upozornil, že v jezírku bude tělo snadno objeveno, proto Kocúr, Brázda a Andrášik mrtvolu Cervanové přenesli k říčce Černá voda. Když se obžalovaní vrátili do auta, tak vyhrožovali Zimákové, že pokud něco řekne, tak skončí jako Cervanová. Zimáková slíbila, že nic neřekne a zaručil se za ní Brázda. Poté obě auta rozjela do Bratislavy a do Nitry.⁶¹

3.3. Vyšetřování 1976-1982

Tělo Ludmily Cervanové bylo nalezeno 14. 7. 1976 panem Jozefem Vrbovským. Pan Vrbovský se vydal na most Malý Krmeš k řece Černá voda, kde zpozoroval něco zachyceného o kameny. Nebyl si jist, co to je a zavola svého souseda Jána Slávika. Společně zjistili, že se jedná o mrtvé tělo. Jan Slávik tělo hlídal a Jozef Vrbovský se vydal za předsedou Městského národního výbor Michalem Dolinským. Pan Vrbovský informoval o nález mrtvého těla, pan Dolinský zavola policii a společně šli k Černé vodě. Po půl hodině přijeli na místo i příslušníci Veřejné bezpečnosti z Galanty, kteří začali místo ohledávat.⁶²

Obhlídka mrtvého těla začala až kolem 20:00 hodiny. Na místo byla navíc přivolána doktorka Anna Kalašová, jež nikdy předtím obhlídku mrtvého těla nedělala, proto špatně určila věk mrtvé ženy na 40 let. Tento údaj byl poté správně určen na pitevně. Do zprávy bylo také konstatováno, že tělo bylo obnaženo od pasu dolů, mělo svázané ruce za zády a šátek kolem krku, tělo bylo napučené a v rozkladu z dlouhého pobytu ve vodě.⁶³ Identifikaci Ludmily Cervanové udělali její rodiče podle osobních věcí. Pan Cervan identifikoval i Ludmily tělo, paní Cervanovou na pitevnu raději nepustili. Paní Cervanová ve své knize uvádí „*Chtěla jsem jít s manželem do pitevny, jedna z žen mě však zadržela, abych tam prý nechodila, protože její tělo je napučené a*

---

⁶⁰ Ibid., s. 123.

⁶¹ CERVANOVÁ, Margaréta. *Případ Ludmily Cervanové*. Praha: EPOCH s.r.o. 2010. s. 127-128.

⁶² TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I*. Bratislava: Dixit. 2015, s. 24.

⁶³ Ibid., s. 25-26.

*rozmočené a šaty se jí takjakotak obléct nedají. Mám si ji prý pamatovat takovou, jaká byla. Když manžel vyšel z pitevny, byl bílý jako křída. Řekl jen jedno slovo: Hrozné!*⁶⁴

Soudní lékaři určili, že k úmrtí došlo utopením, na těle byly nalezeny podlitiny, ale z důvodu pokročilé hniloby nebylo odhaleno sexuální násilí. Dne 15. 7. 1976 bylo zahájeno vyšetřování vraždy Ľudmily Cervanové.⁶⁵

Na případu pracovalo 47 vyšetřovatelů a kriminalistů Krajské správy Sboru národní bezpečnosti hlavního města Bratislavy a Západoslovenského kraje. Vyšetřovací tým měl dohromady čtyři skupiny, dvě skupiny působily na krajské správě a dvě v terénu. Policie pracovala s pěti vyšetřovacími verzemi a skoro každá zahrnovala sexuální násilí, buďto jako zbavení se svědka/poškozeného, nebo jako pomstu za odmítnutí sexuálních návrhů.⁶⁶

Policie mezi podezřelé zařadila především účastníky letní brigády, pro které byla připravena zábava v UNIC-klubu, vyloučené studenty medicíny, zahraniční studenty (protože Cervanová byla zatažena do auta cizí výroby), a muži, kteří byli známí tím, že lákali dívky na erotické zábavy.⁶⁷

Během prvních dvou týdnů policie vyslechla 315 účastníků letní brigády, vytipovala 3500 světlých vozidel zahraniční výroby a ověřovala alibi jejich majitelů. Dále vytvořila databázi 43 až 163 podezřelých, kteří se již dříve dopustili podobné trestné činnosti, a ověřovala jejich alibi. Policie si vyžádala záznamy 402 studentů Lékařské fakulty Univerzity Komenského a 72 studentů vyloučených ze studia a ověřovala alibi všech. Konkrétní podezřelí, které policie zadržela a vyšetřovala, dokud je jako pachatele nevyloučila, byl například Milan Hayden či Miroslav Somora.⁶⁸

3.3.1. Arabská stopa

Tzv. arabskou stopu začala policie sledovat především na základě svědectví manželů Bačových. Pan a paní Bačovi se toho večera pohybovali kolem zastávky, ze které byla unesena Ľudmila Cervanová. Uvedli, že viděli děvče s dlouhými vlasy a cestovní taškou, u které zastavilo světlé auto značky Volkswagen Chrobák. Dívka si

⁶⁴ CERVANOVÁ, Margaréta. *Případ Ľudmily Cervanové*. Praha: EPOCH s.r.o. 2010. s. 61-62.

⁶⁵ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I*. Bratislava: Dixit. 2015, s. 28.

⁶⁶ *Ibid.*, s. 38.

⁶⁷ *Ibid.*, s. 39.

⁶⁸ *Ibid.*, s. 39-41.

začala s muži povídat a po chvíli do auta nastoupila. Paní Veronika Bačová si všimla, že řidič i dva muži vzadu jsou černé pleti. Manželé Bačovi ovšem neviděli Ľudmilu Cervanovou, neboť domu přišli okolo 22:50 hodiny, tedy asi 5 minut poté, co byla unesena Ľudmila Cervanová. Manželé Bačovi tedy viděli jinou dívku. V té době ovšem policii nebyli známé ještě veškeré detaily, proto začala vyšetřovat arabskou stopu a vyslýchat zahraniční studenty tmavé pleti.⁶⁹

Do tohoto hledání zapojila policie především majitele zahraničních vozidel. Vyslýchala tak například studenta šestého ročníku medicíny z Nigérie Nathaniela Ayodole-Macaulaye, studenta pátého ročníku politické ekonomie ze Sýrie Fasaila Husaina Mousa, studenta ekonomie Wasfi Kaddouna Muena, studenta Vysoké školy ekonomické Suhaila Abdulláha al-Azaviho z Iráku či čerstvého absolventa lékařské fakulty Kamuda Aliho Sarraje Fouada. Všichni měli na dobu vraždy alibi, policie ovšem postupně sbírala indicie.⁷⁰

Kamud Ali Sarraj Fouad navedl policii na dalšího Irčana Hassana Husseina Awniho. Awni vypověděl, že ten večer na zábavu v UNIC-klubu nebyl, neboť většinu času trávil na schodech před internátem, kam zhruba okolo 22:45 hodiny přišli tři muži. Klíčové bylo, že jeden z nich pravil „*Jano, chod' za tou kočkou – kurvou, zavolaj ju, ty ju dobre poznáš.*“⁷¹

Tato výpověď v kombinaci s několika dalšími informacemi navedla policii na Jána Hrmu.

Další z důvodů proč je tzv. arabská stopa důležitá je, že média jí spojila s kariérou Ľudovíta Cervana. Novináři jako Ľuba Lesná tvrdili, že „Cervan učil aj Arabov, ktorí sem chodili fakticky na teroristický výcvik. Bola teda aj verzia, že sa mu nikto z tých krajín chcel pomstiť.“ Podplukovník Cervan sice přicházel do styku se zahraničními stážisty, šlo ovšem o školení leteckých elektrických zařízení. Verze výcviku teroristů nebyla nikdy potvrzena. Neexistuje žádný záznam, který by potvrdoval účast podplukovníka Cervana na podobných aktivitách.⁷²

---

⁶⁹ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I*. Bratislava: Dixit. 2015, s. 43-44.

⁷⁰ *Ibid.*, s. 45-47.

⁷¹ *Ibid.*, s. 47-48.

⁷² *Ibid.*, s. 67.

3.3.2. Ján Hrmo

Ján Hrmo, byl student fakulty tělovýchovy a sportu a na základě několika výpovědí byl dne 21. 9. 1976 zatčen on a jeho dva kamarádi Viliam Cintula a Peter Kovačič. Při domovních prohlídkách bylo u všech třech nalezeno neproclené zboží jako kožešiny, televizory a magnetofony. Všichni tři byli tedy obviněni z trestného činu porušování předpisů při oběhu zboží v kontaktu s cizinou. Ján Hrma byl obviněn i z trestného činu vraždy spolupachatelstvím.⁷³

Hlavními důkazy proti Hrmovi bylo svědectví Hassana Husseina Awniho o situaci před internátem společně s tím, že později Jána Hrmu označil ve fotoalbu. Stejně učinil i Lukáč Karabinoš, kterého pachatelé málem srazili při odjezdu z místa činu. Karabinoš také ve fotoalbu označil Jána Hrmu jako muže, který z auta vystoupil a vyhrožoval mu, že ho zbije. Je nutno zde ovšem podotknout, že Lukáč Karabinoš byl v té době pod značným vlivem alkoholu a jeho rozpoznávací schopnosti byly sníženy.⁷⁴

Přítěžující okolností pro Jána Hrmu bylo to, že při prověřování jeho osoby policie zjistila, že nebyl dobrým studentem, neměl hotové ročníkové zkoušky a rád si užíval alkoholu i ženské společnosti. V nedobré světlo dávalo jeho osobu i obvinění z ekonomické trestné činnosti. Dalším problémem bylo, že pachové stopy z oblečení Ludmily Cervanové se shodovaly se stopami odebranými z oblečení Jána Hrmu. Toto prokazovalo, že Hrma oběť znal, což on zásadně popíral. Později se Hrma dostal k tomu, že Cervanovou znal a nedorozumění vysvětlit „...*toto som nemal v úmysle tajit' a meno Cervanová sem si dal do spojitosti až potom, keď som si spomenul na situáciu a na návštevu v Mlynskej doline, kdesa Cervanová učila a vedel som, že jedna z týchto troch študentiek je z Peišťan.*“⁷⁵

Další z přítěžujících okolností bylo to, když policie zjistila, že Ján Hrmo s přáteli se několikrát zúčastnili hromadného sexu, čímž spadl do profilu pachatelů.⁷⁶

Byly ovšem i důkazy, které svědčily ve prospěch Jána Hrmu. Odebrané vlasy, mikročástice a krevní vzorky z auta a prostor obviněného se neshodovaly se stopami na oběti. Zároveň v jeho prospěch svědčil i příznivý psychiatrický posudek.⁷⁷

⁷³ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I.* Bratislava: Dixit. 2015, s. 47-48.

⁷⁴ *Ibid.*, s. 49.

⁷⁵ *Ibid.*, s. 53-57.

⁷⁶ *Ibid.*, s. 54.

Největším problémem ovšem bylo, že Ján Hrmo ten večer oslavoval své narozeniny a daný večer si nemohl úplně přesně vybavit. Proto došlo k největšímu posunu, když si Ján Hrmo vybavil úryvky večera a policie se dostala ke slečnám Hořákové, Šajerové a Sekáčkové, které ten večer na Jána Hrmu a jeho přátele narazily a bavily se s nimi celý večer. Na dobu vraždy Ľudmily Cervanové měl tedy Ján Hrmo i s přáteli alibi, proto bylo v březnu 1977 trestné stíhání proti Jánu Hrmovi zastaveno.⁷⁸ Ján Hrmo společně s přáteli byl stále odsouzen k trestu odnětí svobody na sedm měsíců za ekonomickou trestnou činnost, tento trest si ovšem odseděl v rámci vyšetřování vraždy Ľudmily Cervanové.⁷⁹

3.3.3. Akce Kamera

Policie po roce pátrání stále neznala pachatele, proto dne 31. 9. 1977 přerušila trestní stíhání ve věci vraždy Ľudmily Cervanové. Toto ovšem neznamená, že by bezpečnostní orgány po pachatelích přestaly pátrat. Policie do pátrání zapojila všechny útvary Městské správy Veřejné bezpečnosti v Bratislavě i okresní oddělení Bratislavy. Policie využila síť agentů a důvěrníků, a to v Bratislavě, kde Cervanová studovala, v Píšťanech, kde žila, a i v Králové u Sence, kde bylo nalezeno tělo. Bylo zapojeno 18 agentů a 21 důvěrníků, jejichž úkolem bylo dávat policii tipy na podezřelé osoby z řad spolužáků, osob z internátu, přátel i nepřátel.⁸⁰

Vyšetřovatel Ján Pješčák přišel s návrhem uskutečnění sociologické ankety při zjišťování identity účastníků diskotéky v UNIC-klubu. Dotazník byl zaslán účastníkům letní aktivity 1976. V dotazníku byly dotazy: zda se diskotéky účastnili či byli na internátě; koho na diskotéce viděli; koho na diskotéce či internátě viděli; zda danou osobu znali či ne. Část ankety tvořilo i určení rozmístění účastníků na diskotéce, proto byl k anketě připojen plánec místnosti. Vyšetřovatelé rozeslali kolem tisíce dotazníků a vrátilo se jim přibližně 30 % vyplněných formulářů. Tímto způsobem policie přišla na jména pachatelů, v té době osob, které do té doby svou přítomnost na diskotéce zatajovali. Dalším úkolem bylo zjistit proč tuto skutečnost celou dobu tajili. Z tohoto

---

⁷⁷ Ibid., s. 55.

⁷⁸ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I*. Bratislava: Dixit. 2015, s. 61-63.

⁷⁹ Ibid., s. 64.

⁸⁰ Ibid., s. 72.

důvodu zvláštní operačně-pátrací tým započal utajovanou kriminalistickou akcí s krycím názvem Kamera. Akce Kamera dostala svůj název podle Romana Brázdy, který byl absolventem kameramanských studií na Filmové akademii muzikálních umění v Praze a byl zaměstnán jako první asistent kamery ve Slovenské filmové tvorbě Bratislava.⁸¹

V novém týmu akce Kamera byl Eduard Pálka, který si všimnul detailů, které vyšetřovatelům dříve unikly. Pálka se především soustředil na Nadeždu Beňovou, která udržovala intimní vztahy s Jurajem Tokárem, pracovníkem Slovenského ústředního výboru Socialistického svazu mládeže. Kromě toho, že se Pálka dostal k nepřímému svědectví, že spolužačka Beňové se jí svěřila, že byla svědkem únosu Cervanové, tak Beňová i Tokár popírali svou účast na diskotéce v UNIC-klubu. Později se přiznali, že nejen, že tam byli, ale pomohli se na diskotéku dostat i Milanu Andrášikovi, Františku Čermanovi a jejich dvěma kamarádkám z Francie. Takto učinili prostřednictvím zástupce ředitele internátu Petera Hlavandy. Juraj Tokár poté dovnitř dostal zbytek mladíků z Nítry.⁸²

Vyšetřování odhalilo i ovlivňování svědků. Jedním z případů bylo, když Andrášik a Brázda přišli za Beňovou a žádali ji, aby při dotazování policie zatajila jejich jména.⁸³ Stejným způsobem ovlivňovali i Vieru Zimákovou, konkrétně opět Andrášik a Brázda, kteří ji pravili, aby „*na věc zabudla, nič nehovořila a pri prípadnom výsluchu na Verejnej bezpečnosti neuvádzala ich prítomnosť na diskotéke a v byte.*“⁸⁴

Nadežda Beňová pomohla vyšetřování i tím, když vypověděla, že na internátě potkala opilého Romana Brázdu ve společnosti studentky druhého ročníku medicíny. Touto studentkou byla Viera Zimáková, která byla přímou svědkyní únosu, znásilnění a vraždy Ľudmily Cervanové. Svědectví Viery Zimákové bylo ovšem komplikované, neboť na její osobu byl neustále vyvíjen nátlak ze strany pachatelů.⁸⁵ Viera Zimáková tedy popsala průběh večera i pachatele, její výpověď byla protokolována i nahrána na magnetofonovou pásku a Zimáková uvedla, že na této výpovědi trvá. Poté ovšem svou

---

⁸¹ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I*. Bratislava: Dixit. 2015, s. 81-82.

⁸² *Ibid.*, s. 84-85.

⁸³ *Ibid.*, s. 86.

⁸⁴ *Ibid.*, s. 103.

⁸⁵ *Ibid.*, s. 92.

výpověď odvolala s tím, že si veškeré informace vymyslela a čerpala z informací z doslechu. Toto odvolání, potvrzení a opětovné odvolání, společně s faktem, že Zimáková uváděla informace, které nebyly veřejně dostupné, bylo pro policii dostatek, aby se na její osobu zaměřila.⁸⁶

Klíčovým vyvrcholením akce Kamera bylo, když Viera Zimáková dne 16. 4. 1980 potvrdila pravdivost předtím oznámených informací. O tomto byl sepsán protokol, zároveň bylo vše nahráno na magnetofonovou pásku a Zimákové vše vlastnoručně podepsala s tím, že souhlasí s výpovědí i obsahem protokolu, a že výpověď učinila dobrovolně a bez nátlaku.⁸⁷

Akce Kamera tedy zajistila hlavní důkazy, zjistila ovlivňování účastníků diskotéky a svědků pachateli společně s odhalením pokračování tohoto nátlaku. Čermanův a Dúbravického pokus o emigraci policii urgoval, proto v dubnu 1980 Eduard Pálka podal žádost o zadržení pachatelů. Ve vyřízení žádosti ovšem probíhali průtahy, Eduard Pálka mezi tím rezignoval a vrátil se do Prahy. Na jaře roku 1981 byl sestaven nový tým, vyloučení byli vyšetřovatelé z Nitry z důvodu obavy úniku informací k podezřelým. Zároveň byla na podezřelé uvalena blokáce na všech hraničních přechodech, aby nemohli emigrovat. 11. 6. 1981 se o vycestování do Maďarska pokusil Roman Brázda, byl ovšem zadržen na hranicích, byly mu odebrány cestovní doklady a byl vrácen do Československa. Milan Adnrášik se pokusil o vycestování do Maďarska o něco dříve a to 14. 5. 1981, byl ovšem zadržen a vrácen nazpět, protože u sebe měl i občanský průkaz, který se do zahraničí vyvážet nesměl. Přišel ovšem den 15. 6. 1981, kdy policie začala zatýkat podezřelé.⁸⁸

3.3.4. Zatýkání, výslech a soud

Ráno 15. 6. 1981 byl zadržen Miloš Kocúr, František Čerman a Roman Brázda. Všichni tři byli obviněni z omezování osobní svobody a vraždy, znásilnění zatím nebylo součástí obvinění.⁸⁹ Ten stejný den byli k výslechu pozváni i další podezřelí, v té době ještě jako svědci. Čtyři hodiny před skončením výslechu Milana Andrášika

---

⁸⁶ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I*. Bratislava: Dixit. 2015, s. 94.

⁸⁷ *Ibid.*, s. 108.

⁸⁸ *Ibid.*, s. 128-130.

⁸⁹ *Ibid.*, s. 131-133.

vyšetřovatelé skončili výslech Viery Zimákové. Na základě jejího svědectví požádali vyšetřovatelé o souhlas krajského prokurátora Emila Majerhofera k zadržení Milana Andrášika jako podezřelého. Tak se stalo ihned poté, co skončil Andrášikův výslech.⁹⁰ Juraj Lachman také nejprve vypovídal jako svědek, až 8. 7. 1981 vypovídal jako obviněný.⁹¹ Pavol Beďač dne 14. 7. 1981 vypovídal pouze jako podezřelý z nepřekažení násilné soulože, kterou na Ľudmile Cervanové vykonal Kocúr, Brázda, Andrášik a Čerman. O den později se ovšem jeho pozice také změnila z podezřelého na obviněného.⁹² Posledním zadrženým a obviněným byl Stanislav Dúbravický, ten se do vazby dostal až 23. 7. 1981.⁹³

Po zadržení pachatelů policie pokračovalo v odhalování detailů případu, výslechu svědků a ověřování alibi. Poté, co policie učinila všechny potřebné úkony, tak 1. 3. 1982 podal krajský prokurátor JUDr. Mikuláš Peleš obžalobu na sedm vrahů v případě Ľudmily Cervanové. Sedm pachatelů bylo obžalováno z vraždy ve spolupachatelství. Kromě Juraje Lachmana byli všichni obviněni i ze znásilnění. Lachman, tím, že ostatním přinesl šňůru na prádlo na svázání Cervanové, se dopustil pomoci k trestnému činu znásilnění. Všech sedm bylo také obviněno za trestný čin omezování osobní svobody. Andrášik a Čerman byli navíc obviněni za porušení domovní svobody, protože bez vědomí majitelů domu umožnili ostatním vniknout do bytu, kde poté došlo k znásilnění Cervanové. Brázda byl naopak obžalován ještě z přípravy trestného činu křivé výpovědi. Tohoto se dopustil, když naváděl Alojza Verčinského, aby mu na 9. 7. 1976 zajistil křivé alibi, a když Nadeždu Beňovou naváděl k tomu, aby zamlčela jeho přítomnost a přítomnost jeho kamarádů na diskotéce v UNIC-klubu.⁹⁴

Soudní jednání probíhalo od 13. 3. 1982 do 15. 9. 1982, předseda senátu JUDr. Jozef Bilčík odročil vyhlášení rozsudku na 22. 9. 1982. Soud odsoudil Juraje Lachmana na 4 roky trestu odnětí svobody, Pavla Beďača na 8 let, Františka Čermana na 12 let a Stanislava Dúbravického na 18 let. Dalším třem pachatelům pro závažnost činu hrozil

---

⁹⁰ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I*. Bratislava: Dixit. 2015, s. 140.

⁹¹ *Ibid.*, s. 254.

⁹² *Ibid.*, s. 283.

⁹³ *Ibid.*, s. 505.

⁹⁴ *Ibid.*, s. 399-400.

trest smrti, údajně ovšem přišla podmínka od slovenských stranických orgánů, aby tresty smrti uděleny nebyly, proto byl Roman Brázda odsouzen k 20 rokům trestu odnětí svobody, Milan Andrášik k 22 rokům a a Miloš Kocúr k 24 rokům.⁹⁵

3.4. Odvolání a žádost o obnovu konání

S rozsudkem nebyl spokojen téměř nikdo. První zareagovala paní Margaréta Cervanová. Ta v rámci odvolání dne 30. 9. 1982 napsala dopis i prezidentovi Gustavu Husákovi, kde si stěžovala, že tresty pachatelů neodpovídají jejich zločinu, neboť mají ochranu z nejvyšších míst státu.⁹⁶

Odsouzení se také odvolávali, i když zpočátku vyměřeným trestům neodporovali. U Stanislava Dúbravického je například uvedeno, že se vyjádřil, že „s trestom odňatia slobody v trvaní 18 rokov je spokojený, odvolávať se nebude.“⁹⁷ Postupně se ovšem odvolali všichni odsouzení. Pouze za Juraje Lachmana vzal později JUDr. Mikuláš Serbin odvolání zpět.⁹⁸ Všichni odsouzení se odvolávali na manipulaci soudním jednáním a ovlivňování průběhu vyšetřování. Juraj Lachman byl jediný nečinný a doufal, že ho Nejvyšší soud nechá „spát“. Ostatní odsouzení postupně měnili právní zástupce.⁹⁹

Odvolací jednání proběhlo na Nejvyšším soudě Slovenské socialistické republiky ve dnech 18. až 25. 4. 1983. Senát zasedal pod vedením JUDr. Vojtecha Madery ve složení soudců JUDr. Štefana Daniša a JUDr. Jozefa Kočici. Nejvyšší soud se v plném rozsahu ztotožnil s rozhodnutím Krajského soudu v Bratislavě. Všichni odsouzení tedy odcházeli s trestem, jaký jim byl původně vyměřen. Nejvyšší soud pouze doplnil důkazy a vyžádal si i doplnění lékařského posudku z pitvy těla Ľudmily Cervanové.¹⁰⁰

Na výkon trestu nastoupili odsouzení ten samý den, tedy 25. 4. 1983. Dne 3. 5. 1983 byli eskortováni do věznice v Leopoldově. Kocúr, Brázda, Andrášik, Čerman a Dúbravický byli zařazeni do třetí nápravné skupiny, Brázda byl zařazen do druhé. Juraj

---

⁹⁵ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I.* Bratislava: Dixit. 2015, s. 456.

⁹⁶ Ibid., s. 461.

⁹⁷ Ibid., s. 463.

⁹⁸ Ibid., s. 468.

⁹⁹ Ibid., s. 474.

¹⁰⁰ Ibid., s. 474.

Lachman byl jediný převezen do věznice Želiezovce, kde byl zařazen do první nápravové skupiny.¹⁰¹

Krátce po ukončení odvolacího řízení byl napaden JUDr. Jozef Bilčík, který byl cestou z práce zbit skupinou mužů. Z tohoto napadení si nesl následky do konce života, které se odrazily i na jeho výkonu povolání coby soudce. Samozřejmě neexistují žádné důkazy, zda toto bylo v souvislosti s odsouzením sedmi pachatelů. Jinou zkušenost měl vyšetřovatel Vladimír Lamačka, za kterým dne 4. 9. 1984 přišel Juraj Lachman, který byl právě podmíněčně propuštěn. Lachman přišel Lamačkovi poděkovat, že ho během vyšetřování „nechal spát“.¹⁰²

Ostatním odsouzeným zbývala jediná šance, a to podat si žádost o obnovu konání. To také všichni učinili. První žádost o obnovu konání si podal Roman Brázda koncem roku 1984. někteří odsouzení jako Brázda a Čerman si napsali žádosti sami, za Milana Andrášika tak učinili rodiče. Všechny žádosti byli ovšem zamítnuty.¹⁰³

K právoplatnému odsouzení pachatelů tedy došlo 25. 4. 1983, kdy senát Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky zamítl odvolání pachatelů a v plném rozsahu se ztotožnil s rozsudkem Krajského soudu v Bratislavě, čímž byla zamítnuta odvolání státního prokurátora, obžalovaných i jejich rodinných příslušníků.

3.5. Propuštění na svobodu

Prvním, kdo se dostal na svobodu, byl Juraj Lachman. Vzhledem k tomu, že mu nebyla prokázána spoluúčast na vraždě ani znásilnění Ludmily Cervanové, dostal nejmenší trest odnětí svobody na 4 roky. Na svobodu byl poté podmíněčně propuštěn 4. 10. 1984. Toto rozhodnutí učinil Okresní soud v Levicích, který Lachmanovi udělil tři roky zkušební lhůty, během které se nesměl dopustit žádné trestné činnosti, jinak by si musel odsedět zbytek trestu. Gustav Husák z pozice prezidenta Československé socialistické republiky vydal dne 8. 5. 1985 amnestii. Okresní soud konstatoval, že tato amnestie se vztahuje i na Juraje Lachmana, neboť se ve zkušební době osvědčil a zbytek trestu mu byl tedy úplně odpuštěn.¹⁰⁴

---

¹⁰¹ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I.* Bratislava: Dixit. 2015, s. 475.

¹⁰² Ibid., s. 475-476.

¹⁰³ Ibid., s. 476-477.

¹⁰⁴ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová II.* Bratislava: Dixit. 2016, s. 19-20.

Dalším podmíněčně propuštěným byl Pavel Beďač, který byl odsouzený na 8 let za spoluúčast na znásilnění i vraždě. Beďač byl podmíněčně propuštěný na svobodu dne 11. 3. 1988 na příkaz Okresního soudu v Trnavě ve spojení s usnesením Krajského soudu v Bratislavě. Zkušební doba mu byla určena na 4 roky.¹⁰⁵

Následně se na svobodu dostal František Čerman, ten byl odsouzen na 12 let trestu odnětí svobody. Čerman dostal od náčelníka Nápravnov ýchovného ústavu Košice-Šace propustku za vzorné chování a kladný přístup k práci na dny 22.-27. 12. 1989. Den poté, tedy 28. 12. 1989 rozhodl senát Městského soudu v Košicích o podmíněčné propuštění Františka Čermana na svobodu a zkušební lhůtu mu stanovil na 6 let.¹⁰⁶

Na začátku roku 1990 vydal nově zvolený československý prezident Václav Havel amnestii. Na jejím základě byl Pavlu Beďačovi a pěti jeho spoluviníkům zkrácen trest o jeden rok.

Na žádost JUDr. Štefana Partla Krajský soud v Bratislavě rozhodl dne 29. 1. 1990 o přerušení výkonu trestu Romanu Brázdovi na jeden rok ze zdravotních důvodů. Brázdovi se na obou stranách plic zvětšovaly lymfatické uzliny a ve vězení odmítal potřebná vyšetření, proto mu byl přerušen výkon trestu do 31. 1. 1991.¹⁰⁷ 22. 5. 1991 senát rozhodl o přerušení jednání na neurčito a začal zkoumat Brázdův psychický stav a jeho způsobilost chápat smysl trestního stíhání. Brázda byl po dobu pěti dní pozorovaný na Psychiatrické klinice Lékařské fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě. Lékaři došli k závěru, že Brázda duševní poruchou netrpí, jedná se pouze o reaktivní psychózu na vazbu a výkon trestu.¹⁰⁸ Dne 20. 11. 1992 bylo trestné stíhání proti Romanu Brázdovi přerušeno.¹⁰⁹

Generální prokurátor ČSFR Tibor Böhm podal stížnost proti rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 25. 4. 1983, který potvrdil původní rozsudek, kterým bylo odsouzeno všech sedm pachatelů. Stížnost byla podána na porušení zákona a Nejvyššímu soudu ČSFR byla doručena 28. 3. 1990.¹¹⁰ Stížnost se

---

¹⁰⁵ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová II*. Bratislava: Dixit. 2016, s. 20.

¹⁰⁶ Ibid., s. 23.

¹⁰⁷ Ibid., s. 24.

¹⁰⁸ Ibid., s. 77.

¹⁰⁹ Ibid., s. 85.

¹¹⁰ Ibid., s. 30.

opírá především o to, že soudy dostatečně neprověřovaly důkazy a nevyčerpaly všechny možnosti k objasnění věci. Senát Nejvyššího soudu ČSFR v této věci vydal rozhodnutí dne 19. 10. 1990. Tímto rozhodnutím zrušil rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě a Nejvyššího soudu SSR, tedy rozhodnutím, kterým byli odsouzeni obžalovaní z vraždy Cervanové. Nejvyšší soud ČSFR rozhodl, že v procesu byl porušen zákon v neprospěch obžalovaných tím, že nebyl dostatečně zjištěný skutkový stav a nebyla dostatečně prověřena jejich obhajoba. Zároveň byla věc vrácena Krajskému soudu v Bratislavě k opětovnému projednání a rozhodnutí. V rámci tohoto rozhodnutí byl propuštěn i Miloš Kocúr, Milan Andrášik a Stanislav Dúbravický.¹¹¹

3.6. Události po roce 2000

Opětovné projednání případu se protahovalo z různých procesních důvodů, ať už se jednalo o zdravotní problémy JUDr. Šetfana Gašparoviče, jemuž byl případ přidělen, vznesení námitky na jeho zaujatost či profesních změn u osob soudců.

Rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě bylo vydáno 20. 1. 2004 a potvrdilo vinu obviněných.¹¹² Všichni obžalovaní se odvolali vůči uznání viny a výši trestů, zástupce krajské prokuratury se odvolal pouze ohledně výše trestů. Odvolání přišlo Nejvyššímu soudu SR dne 23. 4. 2003. Milan Andrášik si podal odvolání prostřednictvím svého advokáta JUDr. Juraja Kolesára. Pavel Beďač a František Čerman prostřednictvím JUDr. Alana Böhma, který odvolání postavil na dvou argumentech. Prvním bylo, že soud uznal vinu, aniž by obžalovaní měli možnost seznámit se s celým spisovým materiálem, který je uložený v archívu v Levoči. Druhým argumentem bylo to, že soud nevyslechl znalce z oboru soudního lékařství MUDr. Patrika Fialu, PhD.¹¹³ Miloš Kocúr se odvolal prostřednictvím svého advokáta JUDr. Kamila Bereseckého, kde se vracel k odvolacím důvodům z původního jednání, především ohledně nezákonného postupu vyšetřovatelů.¹¹⁴ Stejnou argumentaci použil advokát Stanislava Dúbravického, JUDr. Ivan Schultz. V odvolání uvedl, že při vyšetřování nebylo postupováno v souladu s Trestním řádem, dle čehož se dá

---

¹¹¹ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová II*. Bratislava: Dixit. 2016, s. 53-54.

¹¹² *Ibid.*, s. 159.

¹¹³ *Ibid.*, s. 162-163.

¹¹⁴ *Ibid.*, s. 167.

předpokládat, že výslech svědků probíhal pod fyzickým a psychickým nátlakem. Juraj Lachman odvolání podal, ale nijak ho nezdůvodnil. Krajská prokuratura v Bratislavě své odvolání opřela o odůvodnění, že soud při rozhodování o vině dostatečně nepřihlédl k důkazům a argumentům prezentovaným v původním jednání z let 1982 a 1983.¹¹⁵

První termín odvolacího řízení byl stanoven na 13. 12. 2005. Obžalovaní ovšem opět podali námitky proti zaujatosti senátu včetně jeho předsedy JUDr. Michálikovi. Jejich námitky byly z pádných důvodů zamítnuty dne 9. 2. 2006. Docházelo tedy k procesním průtahům. K vyhlášení rozsudku došlo až 4. 12. 2006, nikdo z obžalovaných se k soudu nedostavil. Poslali za sebe své právní zástupce a souhlasili s tím, aby soud rozhodl v jejich nepřítomnosti. Soud jejich odvolání zamítl. Uvedl, že z důkazů nevyplývá, že by na obžalované byl při policejním vyšetřování vyvíjen nátlak. Zároveň upozornil na to, že Miloš Kocúr ve svých výpovědích uvádí detaily případu, které do té doby ani nebyli známé policii.¹¹⁶

Soud svým rozhodnutím zpřísnil tresty Miloši Kocúrovi, Milanu Andrášikovi a Stanislavu Dúbravickému. Do vazby se ovšem vrátil pouze Kocúr a Andrášik. Dúbravickému nebyl trest zpřísněn natolik, aby si ho musel ještě odsedět ve vazbě.¹¹⁷ V prosinci 2006 tedy Kocúr i Andrášik nastoupili znovu k výkonu trestu odnětí svobody a v roce 2009 byli oba podmíněčně propuštěni.¹¹⁸

V průběhu soudního řízení od roku 1990 do roku 2004 byly podány ještě stížnosti na průtahy v řízení, a to ze strany matky oběti, tak se strany obžalovaných. 12. 11. 2003 přiznal soud odškodné za průtahy v konání všem obžalovaným (každému 300 000 Sk., Romanu Brázdovi 500 000 Sk.) a 14. 9. 2006 bylo odškodné přiznáno i Margaréte Cervanové (650 000 Sk.).¹¹⁹ Ústavní soud Krajskému soudu v Bratislavě vyčítala, že soudu trvalo více jak třináct let dojít k rozhodnutí, přičemž v průběhu byl soud nejméně 78 měsíců naprosto nečinný.¹²⁰

Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2006 byl tedy případ právoplatně ukončený. Obžalovaní ještě využívali poslední dostupné právní prostředky. Všichni

---

¹¹⁵ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová II*. Bratislava: Dixit. 2016, s. 169.

¹¹⁶ Ibid., s. 176.

¹¹⁷ Ibid., s. 180.

¹¹⁸ Ibid., s. 249.

¹¹⁹ Ibid., s. 249.

¹²⁰ Ibid., s. 181.

odsouzení si v roce 2007 podali dovolání proti rozsudku odvolacího soudu. Dovolací senát Nejvyššího soudu dovolání odmítl bez přezkoumání věci, protože nebyly splněny zákonem stanovené důvody dovolání.¹²¹

V roce 2009 si obžalovaní podali stížnost k Ústavnímu soudu. V této stížnosti napadali rozhodnutí Krajského a Nejvyššího soudu. U Nejvyššího soudu podali stížnost pouze proti rozsudku v odvolacím řízení, nikoli v dovolacím. Toto byl jeden z důvodů, proč Ústavní soud jejich stížnost zamítl jako zjevně neopodstatněnou.¹²²

Poslední právní možností bylo podání stížnosti na Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku. Toto učinili a stížnost podali v březnu roku 2011. Evropský soud pro lidská práva vydal rozhodnutí dne 9. 9. 2014. tímto rozhodnutím prohlásil stížnost za nepřijatelnou a konstatoval, že nedošlo k omezení práva na obhajobu obžalovaných, ani nebylo porušeno právo obžalovaných předkládat důkazy protirečící důkazům svědčících v jejich neprospěch.¹²³

---

¹²¹ TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová II*. Bratislava: Dixit. 2016, s. 223-224

¹²² *Ibid.*, s. 227.

¹²³ *Ibid.*, s. 228-229.

4. Mediální obraz případu Cervanová

4.1. Mediální účinky

Mediální účinky jsou „zamyšlené či nezamyšlené důsledky činnosti masových médií.“¹²⁴ Povaha a rozsah mediálních účinků se může lišit, nicméně jejich efekt můžeme vidět v každodenním životě. Koupíme si výrobek, který jsme viděli v reklamě, řídíme se podle předpovědi počasí, jdeme na film, na který byla recenze v novinách. Toto všechno jsou vlivy médií, které ovlivňují naše rozhodování.

Uvažování o mediálních účincích se v průběhu historie vyvíjelo. Tento vývoj můžeme rozdělit na čtyři fáze: všemocná média, teorie mocných médií vystavena zkoušce, znovuobjevení mocných médií, „dohodnutý“ vliv médií. První fáze probíhala ve dvacátých a třicátých letech minulého století, kdy se médiím přisuzovala moc utvářet a měnit veřejné mínění a přesvědčení a aktivně ovlivňovat chování. V tomto období došlo k velké oblibě filmu a rozhlasu. Obě média pronikala do každodenního života a byla hojně využívána diktátorskými režimy. Ve druhé fázi teorie mediálních účinků prošla empirickým výzkumem. Ten poukázal na to, že média mají menší účinek, než se zdálo, neboť se pohybují v rámci již stávajících struktur. Nevybočují tedy ze svého společenského či kulturního kontextu. Třetí fáze nastoupila v padesátých a šedesátých letech. Byla motivována především nástupem televize jako nového média a kriticky zkoumala závěr o minimálních účincích médií. Nový výzkum mediálních účinků se soustředil na dlouhodobé změny jako názorové klima, víra, ideologie či kulturní vzorce. Čtvrtá fáze nastala, když se pozornost přesunula zpět k mediálním textům. Tato teorie nahlížela na účinek médií prostřednictvím „dohody“, kdy média konstruují význam a nabízejí ho publiku. Publikum si tyto významy včleňuje či nevčleňuje do svých osobních významových struktur.¹²⁵

Média mají účinky z ekonomického i sociologického hlediska. Tyto účinky dopadají nejen na jednotlivce, které publikum tvoří, ale také na celou společnost, kterou se mediální sdělení šíří. McNair tvrdí, že všichni jednáme a myslíme podle toho, co považujeme za pravdivé, tedy, že „žurnalistika definuje náš obzor společensko-

¹²⁴ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2002, s. 365 .

¹²⁵ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2002, s. 360-363.

politického chápání.“ Zároveň ovšem upozorňuje na to, že účinky žurnalistiky nelze zvažovat pouze ve vztahu k obsahu, ale i ve vztahu k interpretaci obsahu. Je třeba pochopit, jak obsah interpretuje publikum. Z davu lidí si každý z nich vyloží obsah subjektivně na základě vlastních znalostí, zkušeností a názorů.¹²⁶

Při zvažování účinků médií hraje roli tzv. Thomasův teorém, který říká, že realita vzniká teprve, když je definována. Masová média tedy nekoordinují své významy s realitou, ale publikum koordinuje skutečnosti s mediálními významy. Nastupují zde tedy konstruktivistické teorie, které chápou masová média jako jednoho ze sociálních konstruktérů sociální reality. V rámci této teorie je rozchod reprezentace a reality „*nedílnou a neodstranitelnou součástí fungování masových médií.*“ Do kultivačních teorií patří mimo jiné zpravodajské hodnoty, kultivační teorie (George Gerbner), spirála mlčení (Elisabeth Noelle-Neumannová) a agenda-setting.¹²⁷

Agenda-setting neboli nastolování témat je jedním z hlavních účinků žurnalistiky, neboť to je moc zviditelňovat věci ve společnosti. Pomocí nastolování témat může žurnalistika utvářet a definovat prostředí. Tímto způsobem určuje, jaká témata jsou vnímána jako důležitá, otevírají prostor pro diskuzi a lidé podle toho poté jednají. Tím, že žurnalistika věci na veřejnosti zdůrazní a zviditelní, tak jim dává důležitosti, společnost má potom větší tendenci se jimi zabývat.¹²⁸ Tento účinek má původ v kulturní moci žurnalistiky – žurnalistika vyvolává souhlas tím, že vypráví příběhy, které jsou pro společnost důvěryhodné právě proto, že jsou žurnalistické.¹²⁹

O tom, co se stane zprávou rozhodují zpravodajské hodnoty. Jedná se o vlastnosti, které by měla událost mít, aby byla pro novináře atraktivní a stala se zprávou. Proběhlo několik analýz zpravodajských hodnot. Galtung a Rugeová (1995) určili dvanáct zpravodajských hodnot. Westerstahl a Johansson (1994) udělali strukturovanější empirickou metodu, kterou určili pět zpravodajských hodnot: důležitost, blízkost, dramatická, přístup a ideologie.¹³⁰ Zpravodajská hodnota tedy určuje, který typ události je pro novináře důležitý, a z kterého udělají zprávu. Forma zprávy poté

---

¹²⁶ MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 40-41.

¹²⁷ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 107-109.

¹²⁸ MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 54.

¹²⁹ MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 62.

¹³⁰ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006, s. 26.

stanovuje, který typ příběhu lze vyprávět. Forma zprávy se věnuje spíše vyprávění o události nežli samotnému průběhu. Dává tedy do popředí účinek a konflikt a upozaduje příčinu a shodu.¹³¹

V této práci využiji metodu případové studie, která se zaměřuje na sledování jednoho případu v jeho celistvosti. V tomto případě se jedná o jedno-případovou studii. Zabývá se tedy pouze jedním případem. Pro sběr dat používám především techniku studia dokumentů a pozorování, tedy kombinaci většího počtu technik.¹³² Tato práce je deskriptivní případovou studií, která má za účel poskytnout kompletní popis jevu.

4.2. Metodologie

4.2.1. Výzkumná otázka a vzorek

V této práci jsem si stanovila výzkumnou otázku „Jak o kauze informovala československá média a česká a slovenská média?“ Přičemž se nedržím pouze zpravodajství, ale zaměřuji se na celé spektrum, tedy i filmy, knihy a recenze.

Vzhledem k tomu, že případ měl více než třicetileté trvání, během nichž nastalo několik zlomových momentů, bylo těžké vzorek vytyčit časově. Filmy vyšly v letech 2004 a 2013, knihy v letech 2010, 2012, 2015 a 2016, zde jsem se tedy zaměřila na hotová díla.

Pro zpravodajství jsem si vybrala dobu od června 1981 až do října 1982. Toto časové rozpětí jsem si vybrala z toho důvodu, že v červnu 1981 začala policie zatýkat pachatele, v březnu 1982 byli obžalováni a v září 1982 odsouzeni. Doufala jsem, že v rámci procesu vyšetřování a soudu se mi podaří najít o případu zmínku. Vzorek jsem dokonce rozšířila o měsíc po odsouzení. K časovému vzorku jsem přidala ještě duben 1983, kdy došlo k definitivnímu rozhodnutí v odvolacím řízení. Pro tento časový úsek jsem zvolila čtyři hlavní periodika, která v té době v Československé socialistické republice vycházela: *Mladá fronta: deník mladých lidí*¹³³, *Lidová demokracie: Orgán*

---

¹³¹ MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 82.

¹³² TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 62-63.

¹³³ *Mladá fronta: deník mladých lidí*. Praha: Mladá fronta, 1945-1990. ISSN 0323-1941.

československé strany lidové¹³⁴, Rudé právo: Orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické¹³⁵ a Svobodné slovo¹³⁶.

Protože případ byl projednává znovu po roce 1990, druhou částí mého vzorku pro zpravodajství je leden 2004 a prosinec 2006. V lednu 2004 byl vydán opětovný odsuzující rozsudek a v prosinci 2006 byl vydán opětovný rozsudek v odvolacím řízení, čímž nabyla právní skutková podstata finální platnost. V rámci roku 2004 a 2006 se zaměřuji pouze na internetová média, proto se soustředím pouze na měsíce, kdy byly rozsudky vydány. V této době se neomezím na jednotlivá periodika, ale vyhledám veškeré články napříč internetovými médii.

Zde se pokusím odpovědět na otázku, kterou jsem si položila výše „Jak tvůrci pojali případ kauzy Cervanová – jak byl filmový příběh modifikován v porovnání se skutečným příběhem?“

4.3. Kauza ve zpravodajství

4.3.1. Období 1981-1983

Jak jsem již zmínila výše, v tomto období jsem zkoumala čtyři periodika. Mladá fronta: deník mladých lidí¹³⁷, Lidová demokracie: Orgán československé strany lidové¹³⁸, Rudé právo: Orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické¹³⁹ a Svobodné slovo¹⁴⁰. Vybrané období, červen 1981 až říjen 1982, plus duben 1983, byly jedny z nejdůležitějších období, neboť po pěti letech po vraždě došlo k identifikování pachatelů, vyšetřování a prvním soudům a odsouzením.

Bohužel jsem ve vybraných 18 měsících v periodikách o kauze Cervanová nenašla žádnou zmínku. Cílem této práce ovšem není zodpovědět otázku, proč tomu tak

---

¹³⁴ *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*. Praha: Nakladatelství Lidová demokracie, 1945-1994. ISSN 0323-1143.

¹³⁵ *Rudé právo: orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické*. V Praze: [s.n.], 1920-1995. ISSN 0032-6569.

¹³⁶ *Svobodné slovo: [Praha - hlavní vydání]*. Praha: Melantrich, 1945-1996. ISSN 0231-732X.

¹³⁷ *Mladá fronta: deník mladých lidí*. Praha: Mladá fronta, 1945-1990. ISSN 0323-1941.

¹³⁸ *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*. Praha: Nakladatelství Lidová demokracie, 1945-1994. ISSN 0323-1143.

¹³⁹ *Rudé právo: orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické*. V Praze: [s.n.], 1920-1995. ISSN 0032-6569.

¹⁴⁰ *Svobodné slovo: [Praha - hlavní vydání]*. Praha: Melantrich, 1945-1996. ISSN 0231-732X.

je. Můžu se pouze domnívat, zda to bylo tím, že v kauze figuroval politický vliv, jak tvrdily obě strany. Po zkoumání 72 měsíců periodik jsem si ovšem všimla, že v této době byly zprávy značně cenzurovány a zaměřovány stranicky. O kriminálních kauzách se v této době nepsalo vůbec. Dle mého názoru je tedy toto ten důvod, proč jsem v takto širokém výzkumném vzorku o kauze Cervanová nenašla žádnou zmínku.

4.3.2. Leden 2004

V tomto období se články o kauze točily především kolem žaloby na scenáristku filmu *Bolero* Markétu Zinnerovou. O tomto tématu ovšem pojednávám níže v kapitole zabývající se životem a prací paní Zinnerové.

Při hledání článků v tomto časovém rozmezí jsem našla čtyři relevantní články, které samy o sobě odkazují na několik dalších článků.

Česká televize zveřejnila dva články, které převzala z MF DNES, s názvy *Dávná vražda, nový film a stále živé emoce* a *Stará vražda stále vzbuzuje silné emoce*.¹⁴¹ Česká televize byla společně s paní Zinnerovou pod soudními výhrůžkami od obžalovaných, neboť byla koproducentem filmu *Bolero*. Na oficiálních stránkách filmu tedy zveřejňovala i veškeré údaje z tisku. Oba tyto články sumarizují případ a ze začátku se zdají být neutrální. Oba ovšem poté podávají informace formou, která čtenáře naklání k tomu, že sedm mužů bylo odsouzeno nespravedlivě. Oba články vynášejí politickou manipulaci, fyzické násilí ze strany policie a nepřipouštění důkazů, což jsou body obhajoby obžalovaných. K politické manipulaci se články vyjadřují obraty jako „*Proč by měl mít soud v osmdesátých letech zájem poslat do vězení nevinné lidi? Ptají se mnozí. Rodiny obžalovaných pro to mají své vysvětlení. "Šlo o estébácký, zmanipulovaný případ," říká otec jednoho z obviněných František Brázda*“ či „*Je jasné, že tento případ řídila nejvyšší místa. Vložil se do toho sám Husák,*“ podotýká komentátor *Rádia Svobodná Evropa Milan Žitný, který se případem už dlouho zabývá*.“ Druhou stranou tohoto tvrzení se ovšem články nezabývají. Stejně tomu je i ohledně tvrzení o fyzickém násilí „*Vyhrožovali nám, bili nás hlava nehlava, dokud*

¹⁴¹ Česká televize. *Dávná vražda, nový film a stále živé emoce*. *Česká televize* [online]. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z:

<<http://www.ceskatelevize.cz/specially/bolero/tisk/01.php>>

Česká televize. *Stará vražda stále vzbuzuje silné emoce*. *Česká televize* [online]. [cit. 28. 4. 2018].

Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specially/bolero/tisk/05.php>>

někdo nepovolil a nepřiznal se," tvrdí dnes Milan Andrášik, který byl odsouzen na 22 let, z nichž devět si odseděl.“ Druhá strana opět není prezentována. Stejná forma byla i u argumentu o nepřipuštění důkazů. Oba články také pasivním způsobem odsuzovaly film *Bolero*, „*Do tohoto případu zasahovala StB a je nemravné o něm natáčet film,*“ říká tento muž, který se případem zabývá už od listopadové revoluce.“ Oba články se drží tónu zdánlivé neutrality. Oba mají ovšem silný podtext o nevinně odsouzených a o nemoralitě filmu *Bolero*.

Další článek vyšel 20. 1. 2004 na portálu iDnes.cz s názvem *Soud opět potrestal 28 let starou vraždu*.¹⁴² Tento článek se drží neutrálního a objektivního tónu. Shrnuje fakta případu, uvádí i teorii o politické manipulaci „*Jeden z obžalovaných si myslí, že vyšetřování bylo stranicky ovlivňované, neboť zavražděná dívka byla dcerou generála*“ následuje však věta, která toto tvrzení vyvažuje „*V minulosti jejich výroky a tvrzení o zastrasování svědků však jednoznačně popřeli bývalí prokurátoři a vyšetřovatelé, podotýká slovenský list SME.*“

Tento článek odkazuje čtenáře na další tři články týkající se případu Cervanová, které vyšly v letech 2002 a 2003. Jedná se o články: *Obžalovaní z vraždy dostanou statisíce*¹⁴³, *Soud hledá vrahy už třicet let*¹⁴⁴ a *Největší justiční zločin 80. let stále bez konce*¹⁴⁵. Zároveň článek pro větší přehlednost odkazuje na *Chronologii případu vraždy Ludmily Cervanové*¹⁴⁶.

Poslední článek v tomto výzkumném období vyšel 23. 1. 2004 a nese název, *Bolero nám zničí život, tvrdí odsouzení*.¹⁴⁷ Tento článek se soustředí především na

---

¹⁴² iDNES.cz. Soud opět potrestal 28 let starou vraždu. *iDNES.cz* [online]. 20. 1. 2004 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/soud-opet-potrestal-28-let-starou-vrazdu-f0h-zahranicni.aspx?c=A031204_165340_zahranicni_jpl>

¹⁴³ iDNES.cz. Obžalovaní z vraždy dostanou statisíce. *iDNES.cz* [online]. 13. 11. 2003 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z:

<https://zpravy.idnes.cz/zahranicni.aspx?r=zahranicni&c=A031113_170119_zahranicni_jpl>

¹⁴⁴ iDNES.cz. Soud hledá vrahy téměř třicet let. *iDNES.cz* [online]. 23. 10. 2003 [cit. 28. 4. 2018].

Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/zahranicni.aspx?r=zahranicni&c=A031021_134546_zahranicni_jpl>

¹⁴⁵ PROKOPOVÁ, Michaela. Největší justiční zločin z 80. let stále bez konce [online]. *iDNES.cz*. 3. 10. 2002 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z:

<https://zpravy.idnes.cz/zahranicni.aspx?r=zahranicni&c=A021002_221733_zahranicni_pol>

¹⁴⁶ iDNES.cz. Chronologie případu vraždy Ludmily Cervanové. *iDNES.cz* [online]. [cit. 28. 4. 2018].

Dostupné z: <<https://zpravy.idnes.cz/zahranicni.aspx?y=zahranicni%2fcervanova.htm>>

¹⁴⁷ iDNES.cz. Bolero nám zničí život, tvrdí odsouzení. *iDNES.cz* [online]. 23. 1. 2004 [cit. 28. 4. 2018].

Dostupné z: <https://kultura.zpravy.idnes.cz/bolero-nam-znici-zivot-tvrdi-odsouzeni-d99-filmvideo.aspx?c=A040122_125717_filmvideo_jup>

žalobu proti Markétě Zinnerové a požadavky, jaké obžalovaní kladli na Českou televizi. Článek shrnuje argumenty obou stran, jak odsouzených „*Odsouzení mají za to, že výši trestu ovlivnila právě kampaň kolem Bolera*“ tak i argumenty Markéty Zinnerové a České televize „...*Bolero je zcela jiný detektivní příběh, v jiném čase a prostředí, s jinými postavami. Tak je to uvedeno v titulcích a tak je také film prezentován,*“ vysvětlil právník České televize.“ Článek shrnuje i základní fakta případu „*Všichni muži už za tento zločin ve vězení jednou byli. V roce 1982 nastoupili výkony trestu od čtyř do 24 let. Po revoluci byli propuštěni kvůli chybám v soudním řízení, ale nebyli zbaveni obvinění. Případ se začal znovu přezetřovat, což trvá již 13 let. Za průtahy v mnohaletém prošetřování dostali dokonce statisícové odškodné.*“ Pro více informací o případu poskytuje článek odkaz na „*více o soudu v kauze Cervanová,*“ čímž přesměruje diváka na výše zmíněný článek z 20. 1. 2004 *Soud opět potrestal 28 let starou vraždu.*

4.3.3. Prosinec 2006

Z časového období prosince 2006 jsem vybrala pět článků, které vyšly první. Jedná se o nejrelevantnější články, neboť pozdější a následující články těchto úvodních pět spíše opakovalo. První články vyšly 4. 12. 2006, a to na serverech iDNES.cz, Aktualne.cz, tn.cz a Novinky.cz. Dne 5. 12. 2006 vyšel jeden článek v alternativní bulvární sféře a to na Blesk.cz.

Na serveru iDNES.cz vyšel článek s názvem *Slováci odsoudili po 30 letech zfilmovanou vraždu.*¹⁴⁸ Tento článek nemá za cíl cokoli hodnotit, pouze shrnuje informace, které jsou o případu známé. Článek začíná sumarizováním proběhlého odvolacího řízení „*S patnáctiletým trestem odešli od soudu dva hlavní obžalovaní, Miloš Kocúr a Milan Andrášik. Spolupachatelé Juraj Lachman, Pavol Bedač, František Čerman a Stanislav Dúbravický vyslechli mírnější verdikty.*“ Zmiňuje i teorii o politickém zmanipulování případu, tuto skutečnost však čtenáři podává neutrálním způsobem „*Šestice odsouzených z Nitry ale tvrdí, že tehdejší komunistický režim proces zmanipuloval a oni se stali jen náhodnými oběťmi snahy celou kauzu uzavřít.*“ Článek se poté dvěma odstavci faktograficky věnuje průběhu vraždy a soudních procesů. Na

---

¹⁴⁸ iDNES.cz. Slováci odsoudili po 30 letech zfilmovanou vraždu. *iDNES.cz* [online]. 4. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/slovaci-odsoudili-po-30-letech-zfilmovanou-vrazdu-f72-/zahranicni.aspx?c=A061204_122916_zahranicni_ad>

závěr neopomíjí zmínit ani odškodné, které dostali jak odsouzení, tak matka oběti. Článek uzavírá zmínkou o proběhlé žalobě, kterou odsouzení podali na scenáristku *Bolera* Markétu Zinnerovou i o jejím zamítnutí. Článek si od tématu drží odstup a informuje pouze o ověřených informacích. Důležitost kauzy ovšem uvádí slovy „*Šlo o nejdéle se táhnoucí kauzu v dějinách slovenské justice.*“

Článek na serveru *Aktualne.cz* nese název *Verdikt 30 let po vraždě: Tresty navíc*.¹⁴⁹ Článek shrnuje případ obdobným způsobem jako článek předchozí. Dále zmiňuje hladovku, kterou držel Milan Andrášik před slovenským velvyslanectvím v Praze „*Podle něj se odmítají zabývat částí spisu uloženého v archivu ministerstva vnitra v Levoči.*“ Tímto se článek napojil na teorie o zmanipulování případu, které uvádí dále. Odkazuje na tajení důkazů z archivu v Levoči „*Předseda senátu Nejvyššího soudu oznámil, že svědectví či další důkazy z Levoči soud v potaz nevezme.*“ Článek samozřejmě sleduje tzv. arabskou stopu i „vliv“ Ludovíta Cervana „*Vyšetřování obnovila poté (pozn. policie), co její otec v záležitosti urgoval prezidenta Husáka. Až poté se vyšetřovatelé zaměřili na skupinu mladíků z Nitry.*“ Tento článek také obsahuje krátkou chronologii případu. Všeobecný tón článku je tedy neutrální, nicméně forma, jakou podává fakta o zmanipulování případu a o arabské stopě, zavádí čtenáře pouze k jedné straně případu, a to, že odsouzení jsou nevinní. Tento efekt článek vytvořil tím, že se zdá, že dává ověřené informace, ač se jedná o domněnky, které nepodkládá ničím faktickým a nedává ani prostor druhému názoru.

Článek na portálu *tn.cz* *Kauza Cervanová: Soud zpřisnil tresty!*¹⁵⁰ je stručný a věcný. Hned v perexu je shrnut výsledek soudního procesu „*Celá kauza se po třech desítkách let uzavřela v pondělí. Slovenský nejvyšší soud ještě zvýšil rozsudky, které obžalovaným udělil krajský soud.*“ Článek uvádí výsledky jednotlivých soudů, tedy soudů z let 1982 a 2004, popisuje průběh vraždy a upozorňuje i na film *Bolero*. Článek má neutrální informativní tón. Jeho délka neumožňuje přílišné přiklání se k jedné či druhé straně. Jediné prostředky, kterými je představena teorie o manipulaci jsou slovní

---

¹⁴⁹ Aktualne.cz. Verdikt 30 let po vraždě: Tresty navíc *Aktualne.cz* [online]. 4. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/verdikt-30-let-po-vrazde-tresty-navic/r~i:article:297418/>>

¹⁵⁰ TV NOVA. Kauza Cervanová: Soud zpřisnil tresty vraždu. *tn.cz* [online]. 4. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://tn.nova.cz/clanek/zpravy/zahranici/kauza-cervanova-soud-zprisnil-tresty-2.html>>

obraty „...sedm údajných pachatelů bylo v roce 1982 odsouzeno k trestům od čtyř do 24 let vězení,“ a „Podle policejního vyšetřování...“ Přes to článek samotnou teorii neuvádí přímo. Pomocí slovních spojení jako *údajných pachatelů* a *podle policejního vyšetřování* uvádí, že v této kauze existují ještě jiné verze událostí.

Novinky.cz vydaly článek s názvem *Slovenský soud zvýšil tresty za 30 let starou vraždu medičky*.¹⁵¹ Článek se soustředí především na shrnutí výsledku odvolacího řízení „Místo 13 let ve třetí nápravně-výchovné skupině dostali Miloš Kocúr (1954) a Milan Andrášik (1951) 15 let vězení. Zvýšil trest také pro Stanislava Dúbravického (1954) z deseti na 12 let vězení. Soud potvrdil rozsudek pro Františka Čermana (1950), který byl odsouzený k 11 letům vězení. Šest let dostal Pavol Bedač (1954) a tři Juraj Lachman (1953).“ Dále článek dává prostor argumentaci o politické manipulaci, kterou se obhajovaly odsouzené strany, zmiňuje reakce rodin odsouzených i jejich obhájců „Proces byl vykonstruovaný tehdejšími komunistickým režimem. Vyšetřovatelé chtěli případ za každou cenu uzavřít. O případ se zajímal tehdejší prezident Husák. Důkazy o zmanipulování případu jsou v archivu ministerstva vnitra v Levoči,“ uvedl jeden z obhájců Alan Böhm.“ Tato teorie ovšem není v článku více rozvedena či vyvrácena. Následující část shrnuje fakta vraždy, průběhu soudů i navazujících událostí jako přiznání odškodnění pro obviněné za průtahy v řízení či film *Bolero*. Ohledně filmu *Bolero* je poskytnut odkaz na další článek serveru Novinky.cz s názvem *Do kin vstupuje Bolero, jehož motivem byl skutečný případ*.¹⁵² Dalším rozšířením je odkaz na článek o řízení u Krajského soudu v Bratislavě z roku 2004 s názvem *Případ Cervanová: Místo rehabilitace další tresty*.¹⁵³ Článek není nijak názorově zbarvený. Podává informace k teorii o politické manipulaci, nicméně činí tak pouze prostřednictvím parafrázování jedné ze stran. Tento názor není tedy podáván jako daný fakt. V tomto článku se jedná spíše o snahu informovat o jasném průběhu případu. Tím je zde dosaženo jak

---

¹⁵¹ VILČEK, Ivan. Slovenský soud zvýšil tresty za 30 let starou vraždu medičky. *Novinky.cz* [online]. 4. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/103055-slovensky-soud-zvysil-tresty-za-30-let-starou-vrazdu-medicky.html>>

¹⁵² MIŠKOVÁ, Věra. Do kin vstupuje Bolero, jehož motivem byl skutečný případ. *Novinky.cz* [online]. 11. 3. 2004 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/kultura/27458-do-kin-vstupuje-bolero-jehoz-motivem-byl-skutecny-pripad.html>>

¹⁵³ VILČEK, Ivan. Případ Cervanová: Místo rehabilitace další tresty. *Novinky.cz* [online]. 20. 4. 2004 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/zahranicni/23912-pripad-cervanova-misto-rehabilitace-dalsi-tresty.html>>

prostřednictvím textu samotného, tak i přehledné chronologie případu a odkazu na navazující témata.

O den později než předchozí čtyři články, tedy 5. 12. 2006, vyšel článek na bulvárním serveru Blesk.cz s názvem *Vražda Ludmily Cervanové uzavřena po 30 letech*.¹⁵⁴ Vzhledem k povaze daného serveru se dá očekávat, že článek nebude zacházet do detailů případu. Naopak uhodil případ na obou koncích s tím, že odsouzení jsou vinni „*Nejdelší kauza v historii Slovenska skončila, vrazi studentky medicíny konečně půjdou za mříž*“ a s představením teorie o manipulaci případu „*Advokáti šesti obžalovaných žádali soud, aby do spisu přidal i zamlčené výpovědi z archivu v Levoči. Právě ty podle nich svědčí o nevině obžalovaných a zmanipulování důkazů. Podle Nejvyššího soudu není předložené důkazy nutné došetřit, protože nejsou důležité pro skutkový stav.*“ Tím, že článek uvádí, ať přímo či nepřímo, obě strany se stává neutrálním. Dále je v článku pouze shrnut výsledek odvolacího řízení, průběh vyšetřování, kauza ohledně filmu *Bolero* a samotná vražda.

---

¹⁵⁴ Blesk.cz. Vražda Ludmily Cervanové uzavřena po 30 letech *Blesk.cz* [online]. 5. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi/57317/vrazda-ludmily-cervanove-uzavrena-po-30-letech.html>>

5. filmy

Na téma případu Cervanová byly natočeny dva snímky, české *Bolero* (2004) od režiséra F. A. Brabce a slovenská *Kauza Cervanová* (2013) od Roberta Kirchhoffa. Oba filmy pojaly kauzu rozdílně a dočkaly se rozdílných reakcí veřejnosti. V této kapitole se postupně zaměřím na oba filmy.

U obou filmů se nejprve podívám na život a filmografii režisérů, poté shrnu základní informace o filmu, jeho produkci a distribuci a hlavní částí bude analýza samotného příběhu. Nebudu se zde pokoušet o významovou sémioticko-strukturální analýzu ani se nebudu zabývat stylistickými postupy jako je hudba, kamera, střih, postavení scén apod. Tyto přístupy nejsou relevantní pro cíl této práce. Na filmy budu nahlížet skrze analýzu narativu, která se zajímá o to, co je vyprávěno a jak.¹⁵⁵

Hlavním zdrojem informací v této kapitole budou samozřejmě především samotné filmy. Dále využívám veškeré tiskové zprávy, přehledy, informace, dokumenty a reakce zainteresovaných osob o filmu. Za pomoci těchto informací se pokusím odpovědět na otázku „Jak tvůrci pojali případ kauzy Cervanová – jak byl filmový příběh modifikován v porovnání se skutečným příběhem?“.

5.1. *Bolero*

5.1.1. Scenáristka Markéta Zinnerová

Původní námět a scénář napsala autorka a scenáristka Markéta Zinnerová, proto bych se ráda v úvodu krátce věnovala její tvorbě a kariéře. Markéta Zinnerová se narodila 21. 6. 1942 v Brně. Střední školu studovala v Liberci, kde v roce 1959 maturovala a absolvovala nástavbu na osvětové škole v Praze, zde maturovala roku 1961. Mezi lety 1981 a 1985 studovala dálkově FAMU v Praze dramaturgii a scenáristiku. Po roce 1961 pracovala v osvětových zařízeních v Liberci a Sokolově. V letech 1932-1964 byla v Liberci zaměstnána jako průvodčí ČSD. Po návratu z mateřské dovolené v roce 1968 se stala redaktorkou v časopisech *Květy* a *Mladý svět* (1969) a krátce i v *Pionýru*. Od roku 1971 pracovala jako dramaturgyně literárně-

---

¹⁵⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkumy médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 369.

dramatického vysílání pro děti a mládež v Československé televizi. Od roku 1976 se již plně věnovala kariéře spisovatelky. Výjimkou byla léta 1980-1981, kdy se stala vedoucí redaktorkou literárně-dramatické redakce pro děti a mládež v Československém rozhlasu a 1991-1992, kdy získala pozici jako metodička pro literární výchovu v karlínském Domě dětí a mládeže. V letech 2002-2004 pracovala v České televizi jako vedoucí dramaturgyně hrané tvorby a večerníků v Centru tvorby pro děti a mládež.

Markéta Zinnerová psala povídky i básně. Povětšinou je publikovala v časopisech, kde pracovala, ale vyšly i v periodikách jako *Noviny Albatros*, *Literární měsíčník*, *Týdeník televize*, *Zlatý máj*, *Mateřídouška* a *Pastelka*.

V rámci své tvorby se věnovala i psaní filmových scénářů, má tedy zásluhu například na filmech *Den pro mou lásku* (1976, režie Juraj Herz), *Indiáni z Větrova* (1979, režie Július Matula), *Za humny je drak* (1982, režie Radim Cvrček) a *Bolero* (2004, režie František A. Brabec).

Dále se stala autorkou televizních seriálů *Tajemství proutěného košíku* (1977, režie Ludvík Ráža), *My všichni školou povinní* (1984, režie Ludvík Ráža), *Kde padají hvězdy* (1996, režie Jan Hřebejk). Námět pro film *Bolero* původně psala jako televizní krimi seriál.

Její tvorba měla široký záběr, proto psala i televizní hry (například *Miluji tě!*, 1978, režie Ivo Novák), televizní pohádky (například *Pohádka o drakovi*, 1972, režie Pavel Kraus) a na její náměty vznikly i večerníčky *Čtyři uši na mezi* (2003, režie Nataša Boháčková) nebo *Kočka Linda, poklad rodiny* (2007, režie Nataša Boháčková). Psala dokonce i hry, pohádky a pohádkové seriály pro Československý rozhlas.¹⁵⁶

---

¹⁵⁶ Zdroje:

Česko-Slovenská filmová databáze [online]. © 2001-2018 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.csfd.cz>>

Tiscali Media a.s. *Osobnosti.cz* [online]. © 1996-2018 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<https://zivotopis.osobnosti.cz>>

ÚČL AV ČR, inSophy, Studio Vémola. *Slovník české literatury* [online]. © 2006-2008 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://http://www.slovníkceskeliteratury.cz>>

TŘEŠTÍK, Michael, ed. *Kdo je kdo: Who is who : osobnosti české současnosti: 5000 životopisů*. 5. vyd. Praha: Agentura Kdo je kdo, 2005, s. 763-734.

5.1.2. Režisér F. A. Brabec

Režie filmu *Bolero* se ujal František Antonín Brabec. Narozen v Praze 30. 11. 1954 zde studoval na Gymnáziu Jana Nerudy v letech 1970-1974. V této době se věnoval především fotografii a získával ocenění v domácích amatérských soutěžích. Po gymnáziu se rozhodl jít studovat na FAMU, kde mu bylo doporučeno se zaměřit spíše na kameru, vybral si tedy obor filmová a televizní kamera. Na FAMU studoval v letech 1975-1981 (začal tam studovat rok před zavražděním Ludmily Cervanové v roce 1976, vývoj případu tedy mohl sledovat jako vysokoškolský student). V době studií se věnoval točení krátkých dokumentárních filmů. Po studiích získal práci ve Filmovém studiu Barrandov, kde se vypracoval z pozice asistenta kamery na samostatného kameramana. V pozici asistenta kamery a II. kameramana pracoval na filmech jako *Tři veteráni* (1987), *Komediant* (1984), *Velká filmová loupež* (1986), *Když v ráji přšelo* (1987).

Za jeho první větší úspěch se dá považovat natočení školního cvičení *AEIOU* v roce 1980 s Martinem Bezouškou a Dušanem Kukalem, které bylo v roce 1991 uvedeno do filmové distribuce. Jeho prvním významnějším dílem byl studentský dokumentární film *Sbohem, nádražíčko* (1984), který režíroval Jan Svěrák. Spolupráci s Janem Svěrákem pokračoval v roce 1990 snímkem *Ropáci*.

Při práci jako samostatný kameraman pracoval na večerních filmech s Irenou Pavláskovou (*Čas sluhů*, 1989; *Corpus delicti*, 1991) a pokračoval svou spolupráci s Janem Svěrákem (*Obecná škola*, 1991; *Akumulátor 1*, 1994; *Jízda*, 1994).

Kariérní dráhu režiséra Brabec zahájil v roce 1996, když přepsal a zrežíroval drama A. Jarryho *Král Ubu* (1996, spoluautor scénáře Miloš Kocourek). Mezi jeho další režisérská díla patří například *Kytice* (2000, spoluautoři scénáře byli Miloš Kocourek a Deana Horváthová), *Krysař* (2003, spoluautorka scénáře Ivana Nováková), *Bolero* (2004) či *Máj* (2008, spoluautorka scénáře Ivana Nováková).

F. A. Brabec obdržel nominace na Českého lva za šest jeho filmů: *Akumulátor 1* (1994), *Jízda* (1994), *Král Ubu* (1996), *Kytice* (2000), *Bolero* (2004), *Bathory* (2008). V kategorii nejlepší kamera se mu podařilo ve vítězství obrátit tři nominace a to *Jízda* (tento film získal i Kříšťálový glóbus na MFF v Karlových Varech), *Král Ubu* (tento

snímek získal Českého lva i za hudbu a architekta, nominace měl ještě na střih, kostýmy, hlavní mužskou roli a vedlejší mužskou roli; dále získal cenu Zdeňka Podskalského za nejlepší debut na festivalu Hrnc smíchu) a *Kytice* (celkem *Kytice* obdržela osm nominací na Českého lva: film roku, kamera, střih, hudba, zvuk, kostýmy, architekt a plakát, z čeho vyhrála kameru, hudbu, zvuk a plakát; za plakát se dočkala ocenění i v USA na Vinnie Festivalu, kde obdržela hlavní cenu).

V roce 1991 se F. A. Brabec stal spolujednatelkou produkční firmy Luxor. Zde spolupracoval s J. Svěrákem na tvorbě reklamních spotů jako Bohemia sekt, Expandia banka, American Express, KB, Zlatý bažant, Radegast či Kolonáda. Za reklamu Tetra Pack získal v roce 1998 na Slovensku cenu za nejlepší reklamu.

Svou tvorbu přesunul i do hudebních videoklipů. V této sféře získal v roce 1996 Českou Gramy za klip Ave Maria s Lucií Bílou v kategorii nejlepší videoklip. Dále tvořil videoklipy s Karlem Gottem, Danielem Hůlkou, Jarkem Nohavicou a dalšími.¹⁵⁷

F. A. Brabec v dokumentu Film o filmu uvedl, že se režie ujal, protože pro něho byla výzva dělat něco, co nikdo nedělá, vzít to, co nikdo nechce. Dále k důvodu, proč film natočil dodává, že se mu líbil scénář a detektivka pro něho byla stejná výzva jako *Král Ubu*, *Kytice* či *Krysař*. Na tiskové konferenci dodal, že chtěl především rehabilitovat českou detektivku a důležitým faktorem pro něho bylo, že ve filmu není scéna, kde by tekla krev „*V takovém případě bych ten film vůbec nenatáčel.*“ Zároveň upozorňuje, že ač se mu líbilo téma i látka, tak vše bylo psané na několikadílný televizní seriál, proto látku musel osekát.¹⁵⁸

---

¹⁵⁷ Zdroje:

Česko-Slovenská filmová databáze [online]. © 2001-2018 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z:

<<http://www.csfd.cz>>

Tiscali Media a.s. *Osobnosti.cz* [online]. © 1996-2018 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z:

<<https://zivotopis.osobnosti.cz>>

TŘEŠTÍK, Michael, ed. *Kdo je kdo: Who is who : osobnosti české současnosti: 5000 životopisů*. 5. vyd. Praha: Agentura Kdo je kdo, 2005, s. 56.

TOMEŠ, Josef, a kol. *Český biografický slovník XX. století: I. díl: A-J*. Praha: Paseka, 1999, s. 128-129.

¹⁵⁸ Česká televize. Bolero [online] © Česká televize 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z:

<<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tz/09.php>>

5.1.3. O filmu Bolero

Film Bolero vyšel do kin v roce 2004. Hlavní autorkou je Markéta Zinnerová, která zpracovala námět a scénář. Toto téma zaujalo F. A. Brabce, který se ujal režie a kamery. Dne 2. 9. 2003 bylo tiskovou zprávou oficiálně oznámeno zahájení natáčení filmu Bolero v koprodukcí společnosti DIAMANT FILM PRAHA a České televize. První dvě tiskové zprávy zároveň odhalovaly tvůrce filmu a herecké obsazení a stručně představily kauzu, na jejíž námět je film točen.¹⁵⁹ Dne 30. 9. 2003 se již slavilo dotočení filmu Bolero. Při této příležitosti podepsala produkční firma Diamant film Praha smlouvu se společností Bontonfilm o distribuci filmu, zároveň stanovili termín premiéry na 11. 3. 2004.¹⁶⁰ Před premiérou filmu proběhla tisková konference pro novináře, a to dne 27. 2. 2004 ve Slovanském domě, kde byl přítomen producent, režisér i mnoho herců. Premiéra poté proběhla v naplánovaný den v kině Blaník a byla zahájena ministrem kultury Pavlem Dostálem.¹⁶¹

Film vyvolal široké kontroverze nejen z důvodu toho, jak pojal samotné téma, ale i tím, kdy byl představen veřejnosti, neboť 20. 1. 2004 byl vydán rozsudek v novém řízení, který potvrzoval vinu pachatelů (některým tresty rozšiřoval) a film byl představen v kinech v České republice dne 11. 3. 2004 a na Slovensku 20. 5. 2004. Obžalování se proti soudnímu rozsudku okamžitě odvolali, soudní jednání ohledně jejich viny či nevinu tedy nadále pokračovalo. Proti filmu vedli obžalovaní protestní kampaň. Tvrdili a obávali se, že snímek ovlivní průběh a výsledek probíhajícího procesu. Tvůrci se bránili tím, že již v úvodních titulcích filmu je uvedeno, že „Příběh byl volně inspirován motivem skutečné události. Děj filmu, postavy, čas ani místo s ní nejsou identické.“ Film Bolero se tedy na rozdíl od skutečné události odehrával v Praze současné doby a pachatelé byli pouze čtyři. I na oficiálních stránkách filmu je uvedeno, že film pouze vychází z motivu skutečného zločinu. Nicméně úvodní popisek, že „*Bolero je psychologický kriminální film. O obludném sobectví a necitelnosti, popírající*

---

¹⁵⁹ Česká televize. Bolero, TZ 01/03. Česká televize [online] © 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tz/01.php>>

¹⁶⁰ Česká televize. Bolero, TZ 07/03. Česká televize [online] © 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tz/07.php>>

¹⁶¹ Česká televize. Bolero, TZ 09/03. Česká televize [online] © 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tz/09.php>>

dokonce i právo na život. O absenci svědomí a soucitu s obětí. O zvráceném přetváření reality podle modelu: *JÁ = moje rozkoš, moje postavení. Moje je všechno, co chci – protože chci já. Kdo mě ohrozí, zemře. Také o jevu, kdy pachatelé zločinu si z oběti udělají viníka. Stejně tak jejich rodiče. Mladí zločinci jsou nejen jejich genetickým pokračováním, ale produktem jejich výchovy*¹⁶² s sebou již nese určité předsudky vůči skutečným pachatelům.

S filmem zároveň vznikl dokument o natáčení *Film o filmu*. Tyto krátkometrážní dokumenty Česká televize natáčí k filmům, které produkuje. Režisér David Rauch ukazuje v dokumentu úryvky z filmu i z natáčení. Během pořadu promlouvá režisér Brabec včetně herců.¹⁶³

5.1.4. Filmový příběh

V této kapitole se budu soustředit na příběh filmu jako takového. Popíši, jak šly jednotlivé události ve filmu za sebou a jak byl film vystaven. Protože v této kapitole vycházím ze samotného filmu, pro citace budu uvádět stopáž filmu pro lepší přehlednost.

Jak již bylo uvedeno výše, film byl tvořen pouze na námět případu Cervanová, proto změnil dobu příběhu i počet viníků. Počet pachatelů ve filmu snížil na čtyři namísto sedmi. Nemohu tedy propojit filmové postavy se skutečnými osobami z případu Cervanová. Nicméně bych pro lepší orientaci nastínila herecké obsazení hlavních postav ve filmu. Obětí ve filmu je Marika Čihanová (Barbora Seidlová), pachateli jsou Artur Aksman (David Kraus), Dany Kušmic (David Švehlík), Štefan Turek (Tomáš Racek) a Eda Lohník (Ladislav Hampl). Film zobrazuje ještě jednu osobu, která je přítomna celému činu, a to Ilonu Fetkovou (Anna Polívková).

Film se zaměřuje na tři linie. První následuje kriminalisty a jejich činnost při řešení případu. Začíná ohlášením zmizení Mariky policistům, následuje nalezením jejího těla a vyšetřováním vraždy. S vyšetřovateli sledujeme každý krok. Jsou nám prezentovány jak porady a interní úvahy, tak výslechy svědků a podezřelých. Postupné

---

¹⁶² Česká televize. Bolero. Česká televize [online] © 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tema.php>>

¹⁶³ Česká televize iVysílání. Film o filmu Bolero. Česká televize [online] © 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142536828-film-o-filmu-bolero/>>

odhalování detailů případu vede k nalezení a zatčení pachatelů. Film nás provádí i samotným zatýkáním a závěrečnými výslechy, kdy dochází k rekonstrukci celé vraždy. Na závěr kriminalisté na poradě shrnují celý případ a dávají důraz na to, jak pachatelé zakrývali svůj trestný čin za pomoci manipulace s důkazy a zastrašování svědků. Dávají do popředí paradox, že pachatelé vnímali jako oběť spíše sebe nežli zavražděnou Mariku Čihanovou.

Druhá linie poté sleduje samotné pachatele. Jejich vina je jasně vyřčena až na konci filmu a divák by jí měl objevit společně s kriminalisty. Nicméně to, jakým způsobem film sleduje čtyři mladíky a jejich rodiny a jakým způsobem všichni reagují na zprávy o vraždě Mariky Čihanové, nenechává diváky na pochybách o tom, kdo je vrahem. Divák má tedy téměř již od počátku filmu jasnou představu o tom, kdo je „hodný“ a kdo je „zlý“.

Za třetí linii se dají považovat flashbacky do únosu, znásilnění a vraždy Mariky, společně s flashbacky na taneční kurzy Bolera, které Marika navštěvovala. Scéna z tanečních lekcí je jedna z prvních, kterou film začíná a v průběhu filmu se k obdobným scénám tvůrci vrací. Flashbacky do samotného trestného činu nám postupně celou vraždu rekonstruují s tím, jak kriminalisté případ odhalují.

Film začíná textem, kde uvádí, že „Příběh byl volně inspirován motivem skutečné události. Děj filmu, postavy, čas i místo s ní nejsou identické.“ Následuje scéna ze skupinové taneční lekce bolera, ta je postupně přerušována stříhy, které představují tvůrce filmu, závěrem je název filmu. Další scéna je záběrem na hlavu dívky, jež je násilím tlačena mužskými rukama pod hladinu. Na pár vteřin vidíme tvář dívky a pozorný divák si jí může spojit s jednou z dívek z předchozích záběrů tance bolera. Záběr od tonoucí dívky přejde dále od řeky a ukazuje dvě rychle odjíždějící auta. Dále se dostáváme na záběr mladíka v lékařském prostředí, kterému se nedaří dovolat na volané číslo, s povzdechem bere do ruky fotografii dívky z předchozích záběrů. Tímto tvůrci stanovili základní zápletku: vraždu Mariky Čihanové.

Jméno oběti se dozvídáme vzápětí, kdy vidíme zatím neznámého muže stát u schránky a zoufale koukat do jedné, na které je jméno Marika Čihanová. Přichází mladší slečna, která se představuje jako Lucie Medková a muž je představen jako otec Mariky. Lucie mu oznamuje, že Marika odjela za Patrikem již včera v noci, že ani nezůstala na

diskotéce až do konce, protože chtěla stihnout vlak. Dále Lucie dává informaci, že na pokoj šla Marika sama, ale dále neví.

V další scéně se dostáváme na dálnici, nad níž na mostě sedí muž na vozíku a pozoruje auta. Stříhem přecházíme do auta, které řídí otec Mariky, který někomu do telefonu oznamuje, že zmizela Marika. S mužem na telefonu se domluví, že se zastaví. Po příjezdu k nějaké budově zjišťujeme, že se pan Čihán baví se svým přítelem policistou. Ten ho odkazuje na „místní oddělení v obvodu, kde bydlí“ a snaží se ho utěšit, že většina pohřešovaných zmizí, protože někoho potká, jde na návštěvu apod. Pan Čihán se brání, že Marika by toto neudělala, obzvlášť, pokud byla domluvena se svým přítelem, aby jí vyzvedl v jednu v noci na nádraží. Policista, u kterého později zjišťujeme, že se jedná o majora Hrazdíru navrhuje počkat do rána. Pan Čihán si trvá na svém, že se Marice muselo něco stát. Major Hrázda připomíná, že dělá jenom vraždy a otce Mariky bere za kolegy, kteří se mu „na to podívají.“ (00:06:30)

Následně vidíme postaršího muže vyzvednout autem mladou slečnu a někam společně odjedou, další představení se prozatím nekoná.

Dalším záběrem je detail na psací stroj sepisující oznámení o pohřešované osobě se jménem Marika Čihánová. Policista sepisující záznam žádá o fotografii. Pan Čihán předkládá fotografii, na kterou na začátku filmu koukal telefonující mladík. Tvůrci tímto způsobem divákovi propojují, že se jednalo o Maričina přítele Patrika.

Nové informace dostáváme při konverzaci dvou policistů, kteří sepisovali záznam o pohřešování Mariky. Policistka kolegovi sděluje, že včera dostali záznam, že po desáté hodině nějaká paní slyšela ženský křik „*Pusťte mě! Nechte mě!*“ (00:08:26), nicméně hlídka na místo nevyjela, protože měli moc práce a tomuto nepřikládali význam. Policistka uvádí, že toto se stalo na zastávce u kolejí, kde se pohybovala Marika. Scéna je uzavřena slovy „*Tak se tam podíváme, ne?*“ (00:08:43)

S oběma policisty se dostáváme do bytu svědkyně ze včerejšího večera. Ta policistům čte, co přesně včera slyšela, „*Pusťte mě! Co to děláte? Nechtě mě být! Pomoc!*“ (00:09:10). Na dotaz svědkyně policistům sděluje, že toto se odehrálo před skončením diskotéky a uvádí přesně poznamenaný čas 22:15. Další detaily, které svědkyně uvádí jsou, že ze zastávky odjíždělo málo osvětlené auto, a že předtím tam byl

žena a muž, který jí chtěl sebrat tašku. Detailní popis osob dát nemůže, auto popíše jako světlé dlouhé a drahé. Tímto prozatím končí expozice k únosu.

Dostáváme se zpět k postaršímu muži s blondýnkou, kteří přijíždějí k chatě. Žena jde do chaty, muž bere věci z kufru, kde s obavou kouká na něco zašpiněného, nicméně je těžké rozeznat, o co se jedná. Žena vychází z chaty a Osvaldovi oznamuje „*Ať jde ten Artur někam. Všechno sežraný, vypitý a bordel jako v tanku.*“ (00:11:59)

Policisté Poštulka a Lipčíková dále vyšetřují oznámené svědectví. Baví se o tom, kolik výslechů budou muset provést kvůli diskotéce té noci. Poté se rozhodnou časově změřit vzdálenost od zastávky ke kolejím, jeden pěšky, jeden autem.

Jsme zpátky na chatě, kde Osvald prohlíží přestříhanou šňůru od prádla. Při souloži se svou milenkou nalezne na kanapi náušnici, kterou si schová do saka.

V další scéně zavítáme s policisty Poštulkou a Lipčíkovou k matce oběti. Od té se dozvídáme, že policisté dali oznámení o pohřešování Mariky do televize. Dále dostáváme expozici prostřednictvím záběru na fotografii tančící Mariky a její matky vysvětlující, že Marika tančí Bolero. Divák si tedy může napevno spojit úvodní taneční záběry s Marikou. Dozvídáme se, že vztah Patrika a Mariky byl harmonický, a že oba jsou studenti medicíny, ale Patrik studuje v Brně a Marika v Praze. Policisté si berou kontakt na Patrika i taneční soubor, ke kterému přeskočí následující scéna.

V následující minutě jsme s Osvaldem doma. Jedná se o velmi pěkně zařízený dům, žena mu oznamuje, že Artur s Žanetou odjeli last minute na Ibiza, a že by mu za státnice měl koupit auto. Tímto dostáváme náhled do vztahu otec syn a do materiálních poměrů rodiny. Osvaldova manželka nachází v jeho saku nalezenou náušnici, ale její vlastnictví přisuzuje milence.

Další scénou jsou nám představeny nové postavy. Těhotná žena čte článek o pohřešované Marice. Přistoupí její partner (Štefan Turek, jeden z pachatelů), který při pohledu na článek začne být značně nervózní a noviny vyhodí.

Jsme uvedeni do nového prostředí, kde u stolu u jídla sedí mladík (pachatel Eda Lohník). V televizi běží zpráva o Marice, při jejím zhlédnutí začne být Eda nervózní, a když do bytu přijde postarší žena snaží se televizi rychle vypnout.

Dostáváme se k další osobě (pachatel Dany Kušmic), který si prohlíží fotografie, na nichž je Marika.

V následující scéně jsme ve stanu, kde je pár před souloží. V pozadí je slyšet rádio, ve kterém právě probíhá hlášení s detaily o zmizení Mariky. Žena (Ilona Fetková) začne být nervózní a partnera svede, aby hlášení nemuseli poslouchat. Dalším záběrem se dostáváme do flashbacku, kde je Marika na diskotéce. Tančí s dosud nepředstaveným mladíkem, se kterým se vzápětí pohádá a odchází z diskotéky. Mladík jde za ní, ale poté vidíme Mariku za tmy kráčet po chodníku samotnou směrem k autobusové zastávce, kde čeká, dokud u ní nezastaví auto. Flashbacky nemají dialogy, pouze hudbu v pozadí, proto nám dávají informace přes obraz.

S policisty Poštulkou a Lipčíkovou se dostáváme na policejní stanici, kde sedí mladík z flashbacku, Jakub Dočekal. Dočekal přišel dobrovolně, protože vše slyšel ve zprávách. Uvádí, že ten večer „*Po Marice tam vyjížděl takovej frajer, říkal jí Zlatičko, málem jsme se porvali.*“ (00:24:04) Toto se odehrálo u vrátnice. Mužů tam bylo více a Dočekalovi zastoupili cestu. Další relevantní svědectví Dočekal nepodává.

Dostáváme se na univerzitu, kde policisté provádí výslechy studentů ohledně Mariky. Přijde Ilona Fetková, která popadne partnera ze stanu a rázně policistům oznamuje, že zde v danou dobu nebyli, že byli na týdenním soustředění na Lužnici a předkládá index se zápočtem jako důkaz.

Dále se rychle vystřídají tři záběry. Jeden je pohled na mrtvé, do půl těl svlečené tělo plavoucí ve vodě. Druhý je na Ilonu Fetkovou nervózně vyhlížející odchod policistů. Třetí přejde k policistům, kterým je telefonem oznámen nález mrtvého těla.

Scéna se přesune k mrtvému tělu, práci policistů kolem něho a příjezd majora Hrazdíra, který obhlíží místo činu a důkazy. Nato se dostáváme záběrem na plačícího Pavla Čihana s majorem Hrazdírem, čímž se potvrzuje, že nalezené tělo patřilo Marice Čihanové.

V následující moment jsme na policejním oddělení, kde policista shrnuje výsledky pitvy „*Podle pitevního protokolu tělo leželo ve vodě šest až osm dnů. Oběť nepochybně zemřela cizím zaviněním a bezprostřední příčina smrti bylo utonutí.*“ (00:30:37) Do průběhu porady přichází major Hrazdír, který uvádí, že „*Stopy po pohlavním styku pro začínající hnilobu orgánů objeveny nebyly. Mrtvá na sobě měla modrý svetr, dolní část těla byla obnažena. Totožnost oběti potvrdil otec. Ten taky poznal její svetr a šperky.*“ (00:30:57) Lipčíková dále uvádí, že oběti chyběla jedna

náušnice. Pozorný divák hned může udělat spojení s Arturem Aksmanem a náušnici nalezené u nich na chatě. Poštulka sděluje, že ve spolupráci s Jakubem Dočekalem dali dohromady portrét muže, který Mariku obtěžoval a říkal jí „zlatíčko“, a že na živo by byl schopný toho muže identifikovat. Další informace, které získáváme je, že Marika bydlela s Lucií Medkovou, která hovořila s Pavlem Číhanem na začátku filmu. Dostáváme expozici, že čin se stal během prázdnin, neboť většina studentů je na prázdninách a policistům se podařilo vyslechnout především studenty, kteří byli na soustředění na Lužici.

V dalších scénách se seznamujeme s Arturem Aksmanem, který se vrací s přítelkyní po dovolené na Ibize a u stánku si bere noviny se zprávou o vraždě Mariky. Po příjezdu domu je konfrontován otcem ohledně jeho „zábavy“ na chatě. Artur se ledabyle brání tím, že sám otec mu říká „*Užívej, dokud můžeš, než si vezmeš nějakou slepici.*“ (00:34:31) Otec mu ovšem vyčítá, že tentokrát to přehnali, že byl špinavý koberec od písku v autě a zpřetrhané šňůry na terase. Toto oznámení dává divákům dostatečné informace k propojení s vraždou. Ohnivou debatu přerušuje matka, která odvádí Artura. Otec ovšem vidí noviny se zprávou o vraždě Mariky, které u sebe měl Artur a je evidentní, že si spojuje souvislosti.

Dále se dostáváme k opilému Štefanu Turkovi, který si stěžuje, že „*Za to můžou oni.*“ (00:35:51). Partnerka telefonuje se svou matkou. K té se dostáváme dalším záběrem. Dozvídáme se, že matka Beáty (partnerka Štefana Turka) je zároveň matkou Danyho Kušmice, u kterého se chlubí jeho fotografickou výstavou. Vedle Danyho matky sedí matka Edy Lohníka, čímž nám vzniká propojení mezi třemi pachateli. Do scény přijde Dany. Má krátký konflikt s matkou, který je přerušen otcem sledujícím televizi, kde právě běží zpráva o nalezení Mariky, proto svolá zbytek rodiny. Moderátorka ve zprávách uvádí, že „*Policisté po ní (Marice) pátrají od pátku 16. června 2000, kdy nedorazila na prázdniny do místa svého trvalého bydliště.*“ (00:37:24) Při sledování zpráv volá Artur Danymu, a ten odběhne hovor vyřídit. Ve zprávách běží detaily o případu a matka Edy Lohníka praví „*Tak nevím, co je horší, jestli být matkou oběti, nebo vraha.*“ (00:37:58)

Telefónní hovor Artura a Danyho se točí kolem fotek, o kterých Artur říká Danymu, aby zničil včetně negativů. Za Danyem poté přijde jeho otec, ten říká, že paní

Lohníkovou jim doporučil pan Fetka (otec Illony Fetkové). Tímto probíhá další propojení zainteresovaných osob.

Přesouváme se k poradě policistů, kteří debatují o možných variantách průběhu únosu a vraždy. Z podezřelých nevyklučují Jakuba Dočekala, který nechtěl, aby Marika odjela za přítelem. Na konci porady major Hrazdíra s kolegou odjíždí za Patrikem a Poštula a Lipčíková jsou vysláni do souboru Bolero.

Stříhem se dostaneme ke zkoušce souboru Bolero, kde si policistka Lipčíková zavolá Lucii Medkovou a Jakuba Dočekala. Lucii potvrdí, že Dočekal odcházela s Marikou, a že Marika měla na diskotéce obě náušnice a jedna se jí stále rozepínala.

Při výslechu Patrika se dostáváme do nového prostředí. Na dotaz, zda si myslí, že Marika někoho v Praze měla odvěti, že „*Prej jí otravoval nějaký kluk z toho souboru, Jakub. Řekla mi to Lucka, její spolubydlící.*“ (00:44:54) dále vypovídá, že Lucka a Jakub bývali pár, ale Jakub jí opustil. Policisté se snaží zjistit, zda Patrik žárlil. Tážou se na typ a barvu auta, jež vlastní a berou si Patrikovy alibi.

V další scéně jsme u Aksmanů doma, kde Osvald Aksman podle fotky Mariky v časopise pozná náušnici, kterou našel u nich na chatě, čímž se potvrzuje jeho podezření.

Při poradě na policejní stanici se stanovuje, že na svetru Mariky se našly světlé, s největší pravděpodobností psí chlupy a pár dalších hrubších vlasů. Dále major Hrazdír udává, že nález vody v plicích neodpovídá složení vody v místě, kde bylo tělo nalezeno. Policisté se na mapě snaží určit, odkud mohl proud tělo přinést. Zároveň díky alibi vylučují Patrika z listu podezřelých.

Stříhem přes taneční soubor Bolero se dostáváme zpět na policejní stanici, kde si frustrovaně stěžují „*Tohle je všechno, co máme za půl roku.*“ (00:49:54) Tímto prohlášením dostává diváku pojem o průběhu času. Policisté shrnují fakta: vše směřuje k diskotéce, náhodný únos se dá vyloučit stejně jako osobní motiv; dle názoru psychologů se nejedná o devianty ani rituální vraždu; byla zabita, aby nepromluvila; pachatelé museli být mladí, jinak by v klubu neunikli pozornosti; chlapci z lepších rodin, neboť všichni svědci limuzínu na místě činu charakterizují jako „bourák“. (00:49:58) Policisté Poštulka a Lipčíková jsou oficiálně převedeni na jiný případ, major Hrazdíra je stále ve vedení vyšetřování vraždy Mariky Číhanové.

Major Hrazdíra navštěvuje paní Čihanovou a snaží se zjistit více informací. Dozvídáme se pouze, že se matka Mariky s její smrtí nevyrovnala a stále věří, že se Marika objeví. Ohledně případu se dozvídáme pouze to, že v posledním telefonátu Marika matce oznamovala, že jde s kamarádkou na plovárnu.

Tato informace nás posouvá k Lucii Medkové čekající na chodbě policejní stanice, kam byla předvolána k výslechu. Lucii vyslýchá policista Pištulka, který se jí táže proč jim nesdělila, že s Marikou chodila na koupaliště, a zda někdo z koupaliště, kdo jevil o Mariku zájem se nenacházel na diskotéce. Značně rozhozená Lucie pouze kroutí hlavou ne.

Dostáváme se do domu Aksmanů. Osvald konfrontuje Artura fotografií Mariky a s náušnicí, kterou našel u nich na chatě. Na toto obvinění Artur odvětví *„Tati pochop, byla to nepředstavitelná husa. Pořád křičela, že nás udá. Udělala by to. Zničila by nás všechny. I tebe.“* (00:55:01) Osvald mu vyčítá, že nedokážou odhadnout holku, která na to není. Artur dává prostou odpověď *„Mohla si to užít. Žádná nakonec nedělá estrádu, líbilo se jim to a byly zticha.“* (00:55:25) Tímto se dozvídáme, že takováto „zábava“ byla pro skupinu pachatelů běžnou záležitostí. Artur svůj argument uzavírá slovy *„Sama si za to mohla. My jsme jí šanci dali.“* (00:55:49) Takto potvrzuje roli, do které tvůrci postavili viníky. Ti jsou ve filmu vykresleni jako zlatá mládež, která bere jako oběť sebe, nikoli Mariku. Tento motiv je patrný v průběhu celého filmu. S tímto koresponduje reakce Osvalda, který se zajímá především o to, zda jsou nějaké stopy, či zda by někdo z pachatelů mohl ostatní zradit. Na závěr scény Artur podává prosté oznámení, že se s přítelkyní zasnoubil.

V dalších scénách jsme svědky, jak Osvald Aksman zakrývá důkazy. V práci si zavolá podřízeného a nařizujeme prodat jejich auto, které Artur použil k odvezení Mariky k řece a koupit jiné. Dále zadává své sekretářce/milence, aby na následující víkend připravila piknik na jejich chatě.

Následující záběr je na majora a Hrazdíra a jeho kolegu na mostě nad dálnicí. Baví se o tom, že nemají žádné nové informace k vraždě Mariky *„Kolej, Bolero, diskotéka, koupaliště. Všude je spousta lidí, ale nikdo nikde nebyl, nikdo nic neviděl.“* (00:58:52) Hrazdíra si stěžuje, že ani podle portrétu nemohou najít pachatele, který Marice říkal „zlatíčko“. Jeho kolega udělá závěr, že je možné, že skupina

pachatelů nikdy předtím ani potom na diskotéce nebyla, že tam ten večer šla pouze kvůli Marice.

Vracíme se k Osvaldu Aksmanovi do kanceláře, který na počítači kouká na piknik, který jeho sekretářka naplánovala na jeho příkaz, v systému ovšem mění datum na 15. června, tedy doba zmizení Mariky – z technického hlediska zde dochází k časovým nesrovnalostem, neboť scéna 00:37:24 uvádí, že 15. června 2000 byl pátek, v tomto kalendáři ovšem připadá na čtvrtek; dále vidíme, že piknik je naplánován na 23. září 2000, časově se tedy pohybujeme tři měsíce od vraždy, nicméně scéna 00:49:54 uvádí „*Tohle je všechno, co máme za půl roku.*“ Jedná se o technický detail, nicméně pozornějšího diváka by mohl v rozhodit.

Další scéna zabírá manžele Čihanovi, kteří jsou osloveni ženou, která slyšela Mariku křičet o pomoc. Scéna ukazuje nevhodné chování svědkyně, nicméně pan Čihan následně sděluje, že Marika nemá hrob a se ženou se zastaví u vystavených uren. Scéna nám tedy nepřímou sděluje, že Marika byla zpopelněna.

Následně vidíme policistu na vozíku, který prochází nějaký spis a volá kolegům Poštulkovi a Lipčikové. Táže se jich, zda si něco nepamatují, oba odpovídají, že nikoli, nicméně otázka není divákovi sdělena.

Vidíme opilého Štefana Turka, který náhodou narazí do Edy Lohníka, ten Štefanovi říká, že se za ní modlí, a že jí odpustil. Po krátké konfrontaci Štefan Edovi říká „*To si pamatuj, zapomeň, že existuju.*“ (01:03:22) a odchází.

Přesouváme se k Arturovi Aksmanovi do otcovi kanceláře, kde kouká na fotografii svého otce a psa. Následně vytahuje z kapsy Maričinu náušnici a vyjde ven, kde ji dá otcově sekretářce/milence.

Střihem se dostáváme k Danymu do fotografického ateliéru, kde fotí nahý ženský akt. Po chvíli dá pokyn třem mladíkům, aby se přidali do záběru. Ženy se mají dotýkat, tahat jí, otáčet, ale to Danymu evidentně vyvolává vzpomínky na večer vraždy, proto na všechny zakřičí, aby přestali a odejde.

Na policejním oddělení přichází jeden z vyšetřovatelů s novými důkazy. Kolegům sděluje, že svědectví Ilony Fetkové bylo křivé. Ta tvrdila, že byla na soustředění a na diskotéce nebyla, nicméně policista našel svědectví mladé medičky Jany Donátové, která říká, že Ilona Fetková na diskotéce seděla u stolu se třemi nebo

čtyřmi mladíky. Do předčítání svědectví, že se střídala každému z mladíků na klíně a byl tam alkohol a drogy máme záběry z diskotéky. Vidíme Ilonu Fetkou se všemi čtyřmi pachateli. Vyšetřovatelé mají pochyby, neboť si studenti přítomnost na kurzu potvrzovali, nicméně uznají, že na vysokoškolském soustředění je možné odjet a přijet bez většího povšimnutí a dojdou k závěru, že Ilona Fetková jim lhala. Lipčíková zjišťuje, že ve Fetková se před dvěma roky vdala a má lékařskou praxi v Hradci. Tímto opět dostáváme rámeček časového úseku.

Dostáváme se do výslechové místnosti, kde sedí Ilona Fetková a major Hrazdíra. Major postupným prezentováním svědectví dovádí Ilonu k tomu, aby se přiznala, že tu noc na táboře nebyla a odjela na diskotéku. Ta to konečně přizná a na dotaz, proč to nesdělila dříve udává, že byla tázána před chlapcem, se kterým v tu dobu chodila. Ilona uvádí, že jí na diskotéku vzal nějaký chlapec, který dělal u jejího otce na myčce. Tvrdí, že jméno si nepamatuje, ale je značně nervózní. Policie si tuto informaci začne vyhledávat sama.

Stříhem se dostáváme do autosalonu otce Fetkové. Tomu sděluje recepční, že policie shání Lohníka. Fetka si nevybavuje, o koho se jedná a recepční udává, že u nich dělal zhruba před třemi roky. Opět dostáváme rámeček časového úseku.

Stříhem jdeme zpět do výslechové místnosti. Major Hrazdíra se snaží dát dohromady detaily noci, jak mladík Ilonu vyzvedl, šel s ní na diskotéku a měl jí odvézt zpět na tábor, Fetková dává neurčité odpovědi.

Následně jsme v bytě u paní Lohníkové, která má telefonní hovor od policie, která se shání po Edovi. Ten není doma, proto policistům řekne, ať zavolají později. Před ukončením hovoru se jim snaží říct *„Edy by nikdy nic špatného neudělal.“* (01:12:39)

Jsme zpět u výslechu Ilony Fetkové. Do místnosti vchází policista Poštulka a odhaluje sklo za nímž stojí Eda Lohník, ten si s Ilonou věnuje dlouhý pohled. Stříhem se dostáváme k výslechu Edy.

Eda sděluje majoru Hrazdírovi, že Ilona měla v klubu známé, a že *„Tu holku měli vyhlídnoutou. Myslel jsem, že jsou to jenom takový ty chlapský kecý. Ilona mi řekla, že budeme pokračovat na nějaký chatě, a tak jsme jeli.“* (01:13:34) Přes Edovo svědectví se obrazovými záběry dostáváme flashbacky na chatu v noc vraždy. Jsou tam

všichni čtyři pachatelé a Ilona Fetková. Všichni se baví a Marika Číhanová sedí tiše na gauči. Dále vidíme jak Artur, Dany a Štefan Mariku drží a násilím jí nutí pít alkohol. Eda uvádí, že je prosila, ať jí pustí, že musí za svým přítelem, dále uvádí „*Strašně jsem se opil. Vím, že za mnou někdo přišel, ať jdu uříznout šňůru na prádlo. Někam jsem potom upad, usnul.*“ (01:14:38)

Přecházíme do záznamu výpovědi z nahrávače na policejní stanici, kde major Hrazdíra konstatuje, že dále si Lohník nic nepamatuje, a že se probral na nějakém pražském parkovišti, kam ho Štefan odvezl jeho autem. Ještě ovšem Edovi stihl říct, že „*Jestli si na něco z té noci vzpomene, tak je po něm.*“ (01:15:05) Policisté uzavírají, že Eda Lohník už se s pachateli nikdy potom neviděl, a že zná pouze křestní jména. Druhý policista ještě dodává, že má divný pocit z výpovědi spolubydlící Mariky, Lucie Medkové.

Ilona Fetková volá svému otci, že na policii není kvůli bourače, jak si mysleli, a že jí nechtějí pustit. Její otec spolu s jejím manželem okamžitě začnou shánět právníčku. Ta se vzápětí objevuje na policejní stanici u výsledku Ilony. Okamžitě žádá o kauci a uvádí, že na výši obnosu nezáleží. Opět dostáváme náhled do finančních poměrů osob zainteresovaných ve vraždě. Ilona odchází na poradu se svojí advokátkou, při jejich odchodu major Hrazdíra mimo jiné uvádí „*Měla byste vědět, že máme výpověď Lohníka a dnes už ne jenom jeho výpověď.*“ (01:17:59) Tímto se dostáváme stříhem na příchod Lucie Medkové na policejní stanici. Obě ženy se na stanici střetnou a přes jejich pohled se flashbackem dostáváme na záběry z diskotéky, kde se obě bavily s pachateli.

Při výslechu Lucie Medkové jí pachatelé představují jim již známá fakta a táží se, zda Marika tancovala ještě s někým jiným kromě Jakuba Dočekala. Lucie přiznává, že tančila ještě s Arturem Aksmanem, který byl předtím i na koupališti a zval Mariku na rande. ta ho ale odmítla. Dany sváděl Lucii, a proto mu řekla o večerní diskotéce. Lucie uvádí, že po nalezení Maričina těla potkala na fakultě medičku, která s nimi ten večer byla (Ilona Fetková) a ptala se jí na Artura a Danyho, Ilona jí varovala „*Že jsou nebezpeční, ať si na ně dám pozor, že ona s nima skončila.*“ (01:20:29) Jako důvod pro neuvedení těchto faktů dříve Lucie uvádí, že měla strach, a že už by to Marice stejně nepomohlo.

Osvald Aksman je doma na telefonu s právníčkou Ilony Fetkové, paní Peňázovou. Ta mu sděluje, že policii má nějaké psí chlupy ze svetru oběti. Dále ho informuje o vedoucích policistech, majoru Hrazdírovi a kapitánu Nečasovi. Hovor Aksman končí s tím, že se uvidí večer.

Přesouváme se na chatu Aksmanů. Před chatou stojí dvě auta, přijíždí třetí, z něhož vystupuje advokátka Peňázová. Před chalupou hlídá muž, kterého můžeme považovat za bodyguarda. Uvnitř chaty se koná schůzka otců Artura a Danyho a advokátky Peňázové. Argumentují, že policie nemá žádné důkazy, pouze indicie a s tím nic neudělají. Osvald upozorňuje, že je nenechá zničit Arturovi rodinu. Kušmic dodává, že Dany má za měsíc státnice, a že *„Jsou to slušný talentovaný děti, nadprůměrně inteligentní lidi. Tahle země je potřebuje.“* (01:22:24) Advokátka uvádí, že policie má soudní výpovědi z předběžného vyšetřování, z čehož Aksman vyvozuje, že vypovídali pod nátlakem. Kušmic stanoví *„Nehleď k tomu, že máme svoje možnosti.“* (01:22:38) Opět divák může nahlédnout do rodinných poměrů, kdy rodiče jsou ochotni manipulovat s vyšetřováním, aby pachatele ubránili před zatčením.

Dostáváme se k přátelské konverzaci Osvalda Aksmana a kapitána Nečase. Aksman předává Nečasovi permici do nějakého klubu, do které se „jinak nedostane“. Nečas žertovně nadnáší, že doufá, že to nesouvisí s potížemi jeho syna, na co Aksman pouze odvětlí, že mu to celé přijde absurdní, že tam pouze někoho potřebovali hodit. Nečas říká, že *„Někdo nám ovlivňuje svědky. Anonymové vyhrožují vyšetřovatelům. Jednoho se pokoušeli zmlátit dva chlapi v maskách.“* (01:23:08) Aksman se zapřísáhne, že jeho syn je nevinný.

Major Hrazdíra a poručík Poštulka navštíví Osvalda Aksmana v jeho kanceláři. Ten je slušně odmítá s tím, že co se týká jeho syna, tak nemusí vypovídat. S tímto odejdou. Aksman se ptá své sekretářky, co chtěli. Oznamuje mu, že jim ukazovala záznam z chaty z 15. června z oslavy Arturových zásnub, a že se ptali, zda mají Aksmanovi psa, na což odpověděla kladně. Aksman odchází do své kanceláře se slovem „krávo“ na rtech.

Sledujeme Osvalda Aksmana v lese s jejich psem. Po dlouhém pohledu vytahuje zbraň, míří na psa a střílí.

Dostáváme se do konfrontace mladého a starého Aksmana. Oswald je na svého syna rozčilený „*Kvůli tobě jsem zabil nevinný zvíře, rozumíš?!“* (01:25:48) Vyběhne matka, která urguje, že to musí řešit. Mezitím v bytě vysává bodyguard koberec. Aksmanovi se zbavují důkazů, že měli psa, jehož chlupy byly nalezeny na těle oběti. Do domu přichází policisté s povolením k prohlídce a z vysavače vyjmají vyluxované chlupy.

Fetka je na telefonu s advokátkou Peňázovou, která mu radí, že pro Ilonu bude nejlepší, pokud bude mluvit pravdu. Vidíme Ilonu odjíždět v autě.

Flashbackem se dostáváme zpět k znásilnění Mariky. Stříhem se dostáváme k výslechu Ilony, která uvádí „*První s ní byl Dany. Trocha znásilnění, že jí neuškodí. My to tak nebrali, mysleli jsme, že bude v pohodě. Pak Štefan. Artur. Já nevím kolikrát. Pak losovali, kterej z nich to s ní vyřídí.*“ (01:27:47) Výpověď Ilony je doprovázena záběry z večera, kde vidíme Danyho, Štefana a Artura znásilňovat Mariku, zatímco Ilona a Eda sedí vzadu na gauči. Marika poté sedí nahá schoulená na zemi a přistupuje k ní Ilona a dává jí přes sebe svetr. Dále pachatelé Mariku svazují a zabalují do koberce.

Sledujeme policejní dodávky přijíždějící k budově, vystupuje ozbrojená jednotka rychlého nasazení. Lipčíková jde zatknout Štefana Turka, který se snaží utéct, ale je zatčen, v průběhu zatýkání volá, že je nevinný. Dále jsem u oslav Danyho promoce, která je přerušena příchodem policistů, která jde Danyho zatknout. Poté jsme u Aksmanů, kde je se zatýkací jednotkou sám kapitán Nečas, který si při zatýkání Artura věnuje s Oswaldem dlouhý pohled a na stole mu nechává permanentku, kterou od něho předtím dostal.

Jsem u výslechu Artura, kterému jsou předkládány fotografie z místa činu, na to prostě odpovídá „*Nechtěli jsme. Sama si za to mohla. Je to její vina, chtěla nás udat.*“ (01:33:24) V jiné místnosti naopak Dany vypovídá „*Sakra já jsem to neudělal! To byli voni!*“ (01:33:49). Štefanova výpověď zní „*Jste vedle. Nebyl jsem tam. Já vůbec nevím, o koho jde. Mě nedostanete, to si nemyslete. Já jsem tam prostě nebyl. Já ty lidi vůbec neznám.*“ (01:33:59)

Přesouváme se na policejní poradu, kde policisté shrnují fakta případu: Marika zaujala Artura Aksmana na koupališti; odmítla ho, ale její přítelkyně partu informovala o večerní diskotéce; až na Artura všichni své výpovědi několikrát změnili; oslava

Arturových zásnub se dle počítače v Aksmanově kanceláři konala v den vraždy, Arturova manželka ovšem uvedla, že jí o ruku požádal na Ibize (po datu únosu Mariky), oslava se tedy konala až poté; na chatě byly chlupy zlatého retrívra, které jsou shodné s těmi ve svetru oběti; pes Aksmanových se v době vyšetřování údajně zaběhl; Štefan Turek se k účasti na diskotéce a únosu nikdy nepřiznal, ostatní ovšem potvrdili jeho přítomnost a jeho vlasy jsou shodné s vlasy nalezenými na svetru oběti; Aksman, Fetková a Kušmic nezávisle na sobě přesně označili místo vraždy; chybějící náušnice je stále nenalezena. Major Hrazdíra uvádí, že *„Během vyšetřování došlo k nebývalému nátlaku na svědky i vyšetřovatele. Došlo i k pokusu o vydírání a korupci. Jako by oběť nebyla Marika, ale ti, co jí to udělali.“* (01:35:25)

Závěrečná scéna je obdobná té úvodní. Stříhá mezi záběry z tance Bolero a mužům topící dívku, nyní už ovšem nevidíme pouze jejich ruce, ale vidíme i samotné pachatele.

5.1.5. Přebírání faktů ve filmu

Zde se pokusím odpovědět na otázku, kterou jsem si položila výše „Jak tvůrci pojali případ kauzy Cervanová – jak byl filmový příběh modifikován v porovnání se skutečným příběhem?“

Musíme mít na paměti, že film Bolero je fikcí. Tvůrci se skutečným případem pouze inspirovali, proto hned na počátku filmu prezentují prohlášení, že „Příběh byl volně inspirován motivem skutečné události. Děj filmu, postavy, čas i místo s ní nejsou identické.“ Já zde přesto popíši fakta a události, které byly použity ve filmu a shodují se se skutečným příběhem.

Jak bylo zmíněno výše obžalovaní žalovali Markétu Zinnerovou za film Bolero. Je důležité si připomenout obranu Markéty Zinnerové. Změnila čas, místo i počet pachatelů. Sama pravila, že spisy případu studovala velice pečlivě, aby se od skutečného příběhu mohla vzdálit. Film ovšem téměř totožně přebral, jak se vše odehrálo.

Obětí je mladá medička, která večer odešla z diskotéky, aby jela za svým přítelem. Již na diskotéce o ní projevil zájem jeden z pachatelů, ve filmu měl jméno Aksman, ve skutečnosti se jednalo o Miloše Kocúra. Aksman i Kocúr o dívce mluvili

jako o „zlatíčku“. Na zastávku jí doprovodil jiný mladík ve filmu nesl jméno Dočekal, ve skutečnosti Urbánek. U dvojice čekající na zastávce zastavilo auto, z něho vystoupilo pár pachatelů a snažili se dívku přemluvit, aby s nimi jela. Když odmítla začali se přetahovat o tašku, kterou nakonec hodili do auta, kam zatáhli i dívku. Od zastávky odjíždělo neosvětlené auto. Toto je detail probíraný v případě i ve filmu. S pachateli jela dobrovolně na „párty“ ještě jedna dívka, ve filmu Fetková, ve skutečnosti Zimáková. Skupina dojela na byt, kde se začalo popíjet. Unesenou dívku pachatelé nutili pít. Po chvíli jí začali svlékat a postupně jí všichni znásilnili. Dívka vyhrožovala, že je udá, pachatelům došlo, co učinili a co by se mohlo stát, proto se rozhodli jí zabít. Losem vybrali, kdo to udělá. Jeden z pachatelů byl opilý a znásilňování se nezúčastnil, ve filmu Lohník, ve skutečnosti Lachman, toho poslali pro šňůru na prádlo, aby dívku mohli svázat. Poté jí naložili do auta, odvezli k vodě a utopili, tělo poté ještě ovšem přesunuli do jiné řeky, aby nebylo nalezeno. Druhé dívce vyhrožovali, aby nic neřekla. Tělo oběti bylo nalezeno až po několika dnech, obnažené do půlky těla s modrým svetrem. Kvůli hnilobě nebylo možné nalézt stopy po pohlavním styku. Totožnost potvrdil otec oběti podle šperků a oblečení (ve skutečnosti viděl i tělo).

Toto jsou události únosu, znásilnění a vraždy, kde se skutečnost shoduje s filmem. Další podobnosti jsou, že k vraždě došlo v létě, ve filmu červen, ve skutečnosti července. Zároveň byla část studentů na letní aktivitě, včetně Fetkové/Zimákové, která to používala jako své alibi.

Další podobnosti si můžeme všimnout ve jménech Cihanová (film) a Cervanová (skutečnost), to jsou už ovšem pouze jemné nuance mezi skutečností a fikcí.

Film se zabýval především tím, jak se vše odehrálo. Postavy ani vyšetřování nerozváděl do větších detailů, zde tedy moc podobností hledat nemůžeme. Jediná podobnost v průběhu vyšetřování je, že pachatelé dlouho unikali spravedlnosti a po zatčení při výslechu obviňovali jeden druhého. Zároveň byli zobrazeni jako „zlatá mládež“, která ani nebrala morální zodpovědnost svůj čin.

Film tedy téměř doslova přebral události trestného činu, více se ovšem s případem nepojoval. Film se nesoustředil ani na osobnosti postav ani na detailnější průběh vyšetřování. Pouze postupně konstruoval události večera, kdy byla dívka zabita.

5.2. *Kauza Cervanová*

5.2.1. Režisér Robert Kirchhoff

Robert Kirchhoff je nezávislý filmový režisér, scenárista, producent a kameraman. Narodil se 7. Května 1968 a v letech 1995-2000 studoval režii na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě. V roce 2000 získal titul Mgr. V roce 2006 své vzdělání rozšířil o titul ArtD. v dokumentárním filmu.

Ve své profesní kariéře se věnuje produkci filmů, které se zaměřují na aktuální společenské jevy a témata zabývající se událostmi ve střední Evropě ve 20. století, které na společnost mohou mít traumatizující efekt. Za tyto filmy získal ocenění na domácích i zahraničních festivalech.

K jeho dokumentárním filmům patří *Čierne slovo – Kálo láv* (1999), který se diváky snaží seznámit se světem slovenských Romů, kteří žijí na okraji společnosti; *Hej Slováci* (2002), kde se Kirchhoff zabýval morální a sociální identitou Slováků v době zrodu kapitalismu; *Cesta lesem* (2014), dokument, který se snaží komplexně reflektovat rasové pronásledování Romů, ať už jejich zavíráním do koncentračních táborů za druhé světové války či jejich odsunutím na okraj společnosti dnes; nejnovější dokument *Díra v hlavě* (2016), který se soustředí na příběhy Romů a Sinti během druhé světové války. Dokument *Kauza Cervanová* (2013) byl v roce vydání nejnavštěvovanějším filmem slovenských filmových klubů a v kategorii nejlepší dokumentární film získal v roce 2014 ocenění Slnko.¹⁶⁴

V roce 2002 Robert Kirchhoff založil produkční společnost *atelier.doc*. Společnost fungovala nejprve jako občanské sdružení nadšenců filmu, až poté se přetvořila v produkční společnost. Na svých stránkách uvádí, že se zaměřují na produkci, vydávání a distribuci nezávislých filmových a televizních děl, CD či knih, u kterých věří, že mají smysl. Jejich hlavním cílem je rozvoj alternativních projektů. Mezi jejich projekty patří například *Díra v hlavě* (2016), *Pára nad řekou* (2015) či právě *Kauza Cervanová* (2013).¹⁶⁵

---

¹⁶⁴ Česká televize. Robert Kirchhoff. *Česká televize* [online]. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/lide/robert-kirchhoff/>>

¹⁶⁵ Atelierdoc.sk. O nás. *Atelier.doc* [online]. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://www.atelierdoc.sk/sk/o-nas/>>

Od roku 2003 se jako producent a koproducent podílel i na několika hraných filmech. *Nemoc třetí moci* (2011, režie Zuzana Piusi), *Až do města Aš* (2012, režie Iveta Grófová), *Tmář a jeho rod* (2011, režie Karel Vachek), *Slepé lásky* (2008, režie Juraj Lehotský) – tento snímek získal ocenění CICAIE na festivalu v Cannes.¹⁶⁶

Robert Kirchhoff se mimo filmařské kariéry věnuje i pedagogii. Vyučuje na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě na Filmové a televizní fakultě.¹⁶⁷

5.2.2. O filmu

Film vznikl pod záštitou Kirchhoffovy produkční společnosti *atelier.doc* a koprodukcí *České televize*. Distribuce se ujala Asociace slovenských filmových klubů. Film vyšel do slovenských kin 16. května 2013 a do českých 19. září 2013. Za první měsíc od uvedení do kin vidělo *Kauzu Cervanová* 5434 diváků. Režie i scénáře se ujal sám R. Kirchhoff, který sbíral materiály pro tento film osm let. Ve filmu zpochybňuje vinu odsouzených, ale nesnaží se zrekonstruovat případ ani vypátrat vrahy. Spíše se snaží dostat do pozadí tohoto případu a zrekonstruovat obraz tehdejší doby. Kirchhoff k filmu uvádí „*Před osmi lety jsem se rozhodl zaznamenat soudní proces s údajnými vrahy Ludmily Cervanové. Zjistil jsem, že tahle kauza je zvláštním sledem událostí, která zasáhla do života několika desítek lidí. Zajímaly mne otázky, které, ať už přímo či nepřímo, vyplývaly z nakupených pochybností. Zajímala mě pravda. Nepokoušel jsem se o rekonstrukci kriminálního případu. Šlo mi především o univerzální obraz ‚zločinu a trestu‘ s výrazným politickým podtextem. Tenhle film nemá být pátráním po vrahách, ani dokazování nevin. Jeho posláním není odhalit vraha či objasnit tento případ. To je záležitostí soudu. Tenhle nekonečný a tajemný případ je v jistém smyslu příběhem naší země, mocenských struktur a přesvědčivě ilustruje období československé normalizace,*

---

¹⁶⁶ Česká televize. Robert Kirchhoff. *Česká televize* [online]. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/lide/robert-kirchhoff/>>

¹⁶⁷ Ministerstvo školství, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Robert Kirchhoff. Portál zaměstnanců vysokých škol [online]. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://portalvs.sk/regzam/default/detail/9076?do=filterForm-submit&surname=kirchhoff&university=707000000&sort=surname&employment_state=yes&filter=Vyh%C4%BEada%C5%A5>

Další zdroje:

CSFD.cz Robert Kirchhoff. *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. © 2001-2018 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<https://www.csfd.cz/tvurce/86252-robert-kirchhoff/>>

*kteřá ačkoliv už dávno skončila, její prominenti odolávají náporu času a proměněm společnosti.*¹⁶⁸

5.2.3. Příběh filmu

Film *Kauza Cervanová* je na rozdíl od *Bolera* dokumentárním filmem. Tvůrci zde tedy nemohli pracovat s fikcí, ale musel se držet faktů. Vzhledem ke kontroverzi případu je tedy otázkou, v jakém kontextu s fakty zacházeli. V této části popíši fakta a důkazy, které Robert Kirchoff svým divákům podává. Jedná se rozhovory s obviněnými i se svědky v dnešní době, o dobové záběry, fotografie a nahrávky a další materiály. Ač se film snaží být v počátku objektivní, v průběhu z něho vyplyne postoj R. Kirchoffa, který věří v nevinność obviněných, proto se stočí k podávání jednostranných informací a důkazů.

Film začíná výpovědí policisty Silvestra Ižmana, který vzpomíná na moment, kdy s kolegou dostali do vysílačky zprávu, že v obci Králová při Senci bylo nalezeno tělo zachycené na kamenech. S policisty se nacházíme v místě, kde v roce 1976 našli tělo Ludmily Cervanové, vypovídají, že ležela obličejem dolů a ruce měla svázané za zády.

Dostáváme s k dobovým záběrům. Hlas vypravěče nám v pozadí uvádí základní fakta případu: vražda se stala v noci 9. července 1976; Ludmila Cervanová se šla na chvíli podívat na studentskou diskotéku; později měla odjíždět za přítelem do Košic; ven jí následovalo sedm mladíků; okolo půl jedenácté se Ludmila Cervanová s taškou vydává na nedalekou autobusovou zastávku; v té době vyjíždí z parkoviště internátu osobní auto se zhasnutými světly; auto zastaví u Ludmily a dva muži jí zatáhnou do auta; poté auto odjede; auto zastaví asi 50 metrů od domu kam mají namířeno; vytáhnou magnetofon a alkohol; zábavou na tuto noc má být hromadný sex; navzdory tomu, že se

---

¹⁶⁸ Zdroje: *Kauza Cervanová*. *Kauza Cervanová* [online]. [cit. 16. 3. 2018]

Dostupné z: <<http://www.kauzacervanova.com>>

Česká televize. *Kauza Cervanová*. *Česká televize* [online]. [cit. 16. 3. 2018].

Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10469104765-kauzacervanova/31229434022/7000-o-filmu/>>

Atelier.doc. Robert Kirchoff/KAUZA CERVANOVÁ. *Atelier.doc*. [online]. [cit. 16. 5. 2018].

Dostupné z: <<http://www.atelierdoc.sk/projekty/11/24/Robert-Kirchoff-KAUZA-CERVANOVA/>>

CSFD.cz. *Kauza Cervanová*. *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. © 2001-2018 [cit. 16. 3. 2018].

Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/331541-kauzacervanova/prehled/>

Ľudmila brání ji muži vysvlečou a znásilní; Ľudmila jim poté hrozí, že je všechny udá; muži jí zavážou ruce a ústa a zabalí ji do deky; u vody jí ještě dvakrát znásilní; poté jí ve vodě utopí; pátrání po vrazích trvalo pět let; pachateli byli synové stranických funkcionářů, kteří se snažili manipulovat s vyšetřováním (00:02:20). Toto shrnutí případu je nám podáno z počátku filmu. Narace vypravěče je doprovázena dobovými záběry, fotkami Ľudmily Cervanové, pachatelů a míst činu.

Další záběr je záznam z Krajského soudu v Bratislavě z 22. září 1982, kdy byli obžalovaní odsouzeni k trestům odnětí svobody. Všichni pachatelé měli rozdílné délky trestů, a to: Juraj Lachman 4 roky, Pavel Beďač 8 let, František Čerman 12 let, Stanislav Dubravický 18 let, Roman Brázda 20 let, Milan Andrášik 22 let, Miloš Kocúr 24 let (00:05:15).

Následuje nahrávka rozhovoru s Františkem Čermanem z roku 1990, který probíhá ve francouzštině. František Čerman, zde uvádí „*Jmenuji se František Čerman. Byl jsem ve vězení osm let a 6 měsíců. Nyní jsem podmíněčně na svobodě. Pustili mě před třemi dny. Vzali mě do vazby spolu s dalšími lidmi kvůli příběhu, který vykonstruovala policie.*“ (00:06:24)

Další je záznam rozhovoru s Pavlem Beďačem (také rok 1990), který je tázán, proč chce obnovit proces, když už si svůj trest odseděl. Pavel Beďač podává výpověď, že pro nevinného člověka jsou dlouhé roky bez rodiny a svobody duševní újmou, a že „*Zde sedím pouze proto, že nedokáži mlčet.*“ (00:07:34)

Přecházíme na záznam z roku 2011. Jedná se o záznam z natáčení televizního pořadu, kam byli pozváni čtyři z odsouzených sedmi mužů: Milan Andrášik, Miloš Kocúr, u dalších není uvedeno jméno.

Milan Andrášik uvádí, že v červenci roku 1976 se pohyboval v Mlýnské dolině i v Bratislavě, ale že v té době tam byl se sestrami Cohenovými z Francie, a že „*samozřejmě nikdy jsem nepřišel do styku se slečnou Cervanovou.*“ (00:13:23) Scéna přechází na záběry z Francie, kde je skupina lidí. Jména nejsou uvedena, ale z kontextu vyplývá, že se bude jednat o sestry Cohenovy (Silvia a Lydia) a Milana Andrášika. V pozadí slyšíme předčítání z deníku jedné ze sester ohledně 8. a 9. července 1976. Popisek na obrazovce potvrzuje, že se jedná o sestry Cohenovy. Ty jsou v debatě s jedním z odsouzených mužů (na obrazovce není uvedeno jméno). Slyšíme úryvek

z deníku ohledně 8. července, načež jedna ze sester uvádí, že na diskotéku šli poté, co přijely z Prahy, nikoli následující den. Muž pouze odpovídá „*Ale to říkáte vy. Já nevím.*“ (00:13:59) Jedna ze sester odpovídá, že je samozřejmě nemožné si pamatovat, co přesně člověk dělal před několika lety v určitý den, nicméně, že její sestra měla to štěstí, že si psala deník. Dle jejího deníku 9. července přšlo, proto byly doma a dělaly palačinky. Na závěr si všichni připíjí na jeho a Milanovu (Andrášik) výhru v procesu.

Dále jsme na záběrech s Milošem Kocúrem, který stojí venku u ohně se skupinou mužů. Baví se o tom, že když podávali svědectví v jeho prospěch, tak jim nebylo umožněno jít svědčit a jejich výpovědi nebyly přečteny.

Na scéně jsou ilustrační záběry a policejní záznam z roku 1980 „*Zastavili jsme před domem. S Andrášikem jsme vzali to děvče s sebou do domu a začali jsme popíjet víno. Postupně jsme začali přemlouvat to děvče, aby se nám... věnovala. Ona nesouhlasila, Andrášik na ní začal víc naléhat, i s Brázdou, a nakonec jsme jí tedy násilím vysvlékli a povalili na zem, kde jsme jí znásilnili. Všichni.*“ (00:17:30) Některá slova jsem zde parafrázovala podle kontextu, protože puštěný záznam byl špatné zvukové kvality.

V dalším záběru vidíme vyšetřovatele Vladimíra Lamačka, který sdílí svou zkušenost i z jiných případů, kdy praví pachatelé jsou sami přesvědčení o tom, že čin nespáchali a ve své mysli jsou tedy nevinní a nespravedlivě odsouzení.

Posouváme se k záběru, kde z povzdálí sledujeme režiséra Roberta Kirchhoffa čekajícího před domem. Shání bývalého generálního prokurátora Jána Pješčaka, který dohlížel na kauzu Cervanová. Ke dveřím přichází Pješčakova vnučka, která se omlouvá, že dědeček na tom není zdravotně dobře a s pamětí už vůbec ne. Kirchhoff s ním měl telefonický rozhovor před rokem, kdy zněl v pořádku. Slečna Dvořáková odpovídá, že v té době už na tom nebyl dobře, ale po telefonu by to poznat nebylo.

Jsmo v pitevně, kde hovoří soudní lékař Mirko Mego a Vladimír Porubský. Oba doktoři nejprve uvádí, že mrtvé tělo dává nejlepší důkazy a že za svými nálezy stojí. Doktor Porubský vzpomíná na případ Ludmily Cervanové, kde byly z různých důvodů rozsudky neustále měněny. Uvádí, že z toho důvodu si řádně nastudoval svůj posudek, který tenkrát k případu podával, a držel se ho proti pěti advokátům, kteří se ho snažili donutit změnit názor, on se však nepoddal. Doktor Mego se souhlasem doktora

Porubského udává, že důležité je, že praví pachatelé si svůj trest za vraždu odseděli. Do interview přichází třetí soudní lékař a patolog Patrik Fiala, který uvádí, že byl do kauzy přiveden po 28 letech. Konstatuje, že zjistil, že případ byl jedna velká tragédie. Z hlediska patologa je zde *„Hodně nezodpovězených otázek nebo věcí, na které se odpovědět dalo, které se vysvětlit mohly, a které se nevysvětlily tak, jak se vysvětlit měly.“* (00:22:54) Doktor Porubský uvádí, že v této věci nechce dál vypovídat, protože na to není připravený, a protože je to uzavřená věc. Tazatel klade další otázky, především zda byla Ludmila Cernanová znásilněna. Doktor Porubský varuje, že již řekl své stanovisko a v případě pokračování dotazů odejde. To se také stane. Doktor Mego brání svého kolegu, že ač on sám v této kauze činný nebyl, tak se jednalo o pravomocné rozhodnutí Nejvyššího soudu a *„Nejvyššímu soudu lze věřit, nebo ne?“* (00:24:19) Tazatel odpovídá, že ne. Načež se Doktor Mego loučí a taktéž odchází. Další záběr je na lékařskou zprávu, která uvádí, že nebyly nalezeny stopy násilí a z důvodů pokročilé hniloby ani stopy spermií. Doktor Fiala uvádí tento fakt a poukazuje na paradox, že pachatelé byli souzeni za znásilnění. Dostáváme se zpět k vyšetřovateli Vladimíru Lamačkovi, který je na tento rozpor tázán. Uvádí, že pachatelé původně za znásilnění původně nebyli obviněni, že byli obviněni pouze z omezování svobody a zabití. Věc dále nerozvádí.

Dostáváme se k výpovědi Alexandera Nikolajeviče Kozaka. Ten spolu s dalšími studenty to léto pracoval na stavbě Ministerstva spravedlnosti v Bratislavě. Do Bratislavy byli pozváni Socialistickým svazem mládeže Československa, kde poznali slovenské studenty včetně Ludmily Cernanové. Kozak vzpomíná na ten večer, upozorňuje, že si to již přesně nepamatuje *„Byl pátek. Vyšel jsem na chodbu kouřit a potkal jsem Ludmilu. Nesla tašku. Co měla na sobě, to si už nepamatuji. Říkala, že jede domů. Pomohl jsem jí zanešit tašku do vestibulu internátu. A od východu šla na autobusovou zastávku sama. Třetí den mě předvolali na policii, že jsem ten, kdo ji nejspíš viděl poslední.“* (00:27:58)

Slyšíme záznam telefonního rozhovoru s mužem, který je vyšetřovateli označen za svědka. Volající se muže ptá ohledně jeho výpovědi, že vyprovodil Ludmilu Cernanovou do vestibulu, poté až na autobusovou zastávku, kde u nich zastavilo auto, z něhož vyskočili dva muži a násilně vtáhli Ludmilu do auta, a že poznal, že se jednalo

o muže z Nitry, kteří byli za vraždu odsouzeni. Volající se táže, zda je toto pravda. Muž odmítá odpovědět s tím, že to je již strašně dávno.

Jsme u výpovědi svědků manželů Bačových. Vyprávějí, že Ľudmilu Cervanovou potkali u autobusové zastávky kolem 22:00 a 22:30, kde si s ní krátce povídali o její cestě do Košic. Poté přijelo auto, v němž seděli nějací muži. Manželé se snaží rozpomenout. Prý se muži dívali směrem k nim, zřejmě na Ľudmilu. Manželé uvádí, že muži nebyli „naši“, že byli černí, že bylo poznat, že jsou Arabové. Pan Bača navazuje, že Ľudmila do auta nastoupila a auto plynule odjelo, paní Bačová dodává, že na ně Ľudmila sama kývala a stopovala. Manželé výpověď uzavírají, že byl sepsán protokol, ale k soudu nikdy pozvaní nebyli.

Na následující scéně se dostáváme k Ivanu Mačurovi, občanskému aktivistovi. Tvůrcům prezentuje myšlenkovou mapu, kde jsou zaznamenány osudy lidí, kteří se zabývali případem. Pan Mačurova uvádí, že celým případem se táhne arabská stopa, která může souviset se zahraničními misemi podplukovníka Cervana, otce Ľudmily Cervanové, do arabských zemí.

Další záběr nás přenáší na vojenské letiště Piešťany, kde byli dříve cvičeni piloti z arabských zemí, a kde působil i Ľudovít Cervan. Vypovídá zde Cervanův kolega a instruktor letectva o tom, když byli ohledně Cervana dotazováni. Dodává, že to pro ně bylo trapné, neboť se dotazy netýkaly případu, ale směřovaly na Cervana, že byl tajný agent a vysoký hodnostář, přitom on byl nejprve technik a poté instruktor. Další kolega uvádí, že stát potřeboval devizu a tyto zahraniční kurzy byly dobře placené, proto tam byli vysíláni instruktoři od nás a proto se Arabové jezdili vzdělávat do Piešťan.

Dále přichází rozhovor s Hassanem Husseinyawnem z Iráku, který byl vyšetřovateli označen za svědka. Hassan uvádí, že je komunista stejně jako celá jeho rodina. Hasan na dotaz, že byl u státní bezpečnosti, přikyvuje. Ovšem, když mu je prezentována zpráva o spolupráci, tak uvádí, že podpis na tomto dokumentu není jeho. Hassan je tázán na kauzu Cervanové. Uvádí pouze, že slyšel, že byla zavražděná, a že to vyšetřovali. On byl předvolán jako svědek, protože bydlel na internátě a všichni zahraniční studenti, kteří tam v tu dobu bydleli, byli předvoláni k výslechu.

Slyšíme telefonní rozhovor s Al Zafarim z Libanonu, který bydlel na internátu, jemuž volající předčítá výpověď. V té je uvedeno, že Al Zafari kolem 23:00, když jel

domu, potkal automobil Škoda 100 světlé barvy, kde vedle řidiče poznal svého známého Ottu. Al Zafari uvádí, že toto není pravda, že žádného Otta nezná, a že takovouto výpověď nikdy nepodal a pokud je tam jeho podpis, tak je falešný.

Dále je přehrána závěrečná řeč prokurátora Milana Valašíka z roku 1982. V té poukazuje na cynismus, který pachatele projevovali během vyšetřování, jejich pohrdání hodnotami uznávanými socialistickou společností a posudky znalců, kteří zpochybňují pozitivní nápravu obviněných prostřednictvím trestu odnětí svobody. Z toho důvodu prokurátor Valašík navrhuje, aby Romanu Brázdovi, Milanu Andrášikovi a Miloši Kocúrovi byl udělen nejpřísnější trest, trest smrti.

Následuje nahrávka policejního záznamu z roku 1980, na níž hovoří jeden z obviněných (není určeno který). *„Ona začala vyhrožovat, že nás udá. Tak chlupci jí začali vyhrožovat, ať to nedělá, že to s ní může špatně dopadnout. Já jsem jí zavázal ústa šátkem a vydali jsme se na Nitranskou výpadovku.“* (00:43:48)

Stříhem se dostáváme na Miloše Kocúra v dnešní době. Dozvídáme se, že hlas z předchozí nahrávky patřil jemu a on osvětluje, jak tato nahrávka vznikla. *„Vzali mě do vazby a dva dny mě intenzivně vyslychali unaveného, bez přítomnosti advokáta. Celou tu dobu mě intenzivně usvědčovali, že oni vědí, že jsme kupovali nějaké víno, že jsme byli na nějaké diskotéce, nějaké děvče jsme unesli, potom jsme ho znásilnili. Prostě opakovali to tolikrát, že jsem si myslel, že mi to připadalo jako nějaký scénář, jako bych se učil básničku nazpaměť. Já jsem byl vystrašený, unavený, psychicky na dně, a když už jsem to dál nezvládal, tak jsem jim tyto nesmysly řekl na magnetofonovou pásku, s tím, že jsem si myslel, že přijde advokát a ten omyl se vyšetří. No, přišel advokát a omyl se nevyšetřil. Nikdo to ani nechtěl poslouchat, já jsem měl svědky, s kterými jsem v tu dobu byl na jiném místě, a ty svědky nepředvolali k soudu. Prostě bylo jim to jedno, chtěli mít viníky. Tak vzniklo to „přiznání“.“* (00:44:36)

Vidíme záběry a rozhovor s Romanem Brázdou a nějakým jeho přítelem (jméno není uvedeno). Brázdův přítel uvádí, že nikdy nevěřil, že byl Brázda vinný. Brázda vypovídá, že dostával informace a smrti jeho dcery, že jí zavraždila jeho žena. Dostával informace o tom, že zničí celou jeho rodinu, a že už si nebude nikdy vyskakovat. Dostal také informace o tom, že když bude na slovo poslouchat, tak nedostane trest smrti, ale pouze trest odnětí svobody na doživotí. Brázda dodává, že věřil tomu, že trestu smrti se

vyhne, pouze pokud bude poslouchat příkazy vyšetřovatelů. Stříhem pokračujeme v rozhovoru. Tazatel se ptá Brázdy, zda si myslí, že už v té době měl paranoidní schizofrenii. Brázda odvětí, že ano „Protože já jsem přestával rozeznávat, co je pravda a co je lež. Já jsem žil v tom, že se skutečně mohlo něco stát a já si to vůbec nepamatuji. Říkal jsem to i vyšetřovatelům, že se skutečně mohlo něco stát, ale já si to vůbec nepamatuji. Oni mi řekli, že mi osvěží paměť, a že mi řeknou, jak se všechno stalo. A tak se stalo, že mi celý příběh Cervanová vlastně převyprávěli a já jsem ten příběh Cervanová vlastně reprodukoval po vyšetřovatelích.“ (00:47:43)

V další scéně jsme s Milanem Andrášikem. Uvádí, že je pravda, že podepsal doznání, nicméně dodává, že to byl pud sebezáchovy „Tak to je, chceš přežít. Když chceš přežít, tak nevíš, co máš dělat. Víš, že tě ohrožují jiní, tak se zkoušíš bránit tak, že ty to hodíš na ně, na ty, kteří tě ohrožují. Když mi předložili, konfrontačně, že mě ohrožuje jiný spoluobviněný, nebo jiní spoluobvinění, jakože více jich, takže samozřejmě, že já jsem to v tom pudu sebeobrany dával na ně. Právě na ty, které mi předkládali, že na mě nejvíce házou špínu. Tak já jsem to na ně dával reaktivně.“ (00:48:41)

Jsme zpět s vyšetřovatelem Vladimírem Lamačkou, který je tázán na výslech a přiznání Milana Andrášika. Vladimír Lamaček popisuje rozložení vyslyšací místnosti, kdy naproti němu seděl Andrášik se svým obhájcem a Andrášik se přiznal. Za přítomnosti svého obhájce a vyšetřovatele Lamačky. Při konfrontaci s faktem, že Andrášik tvrdí, že byl psychicky zhroucený, a že se přiznal z toho důvodu, Lamačka odvětí, že to samozřejmě nevylučuje.

Další sekvence je výpověď Františka Čermana v dnešní době, který tvrdí, že nikdy se k ničemu nepřiznal, že nepřiznal žádnou účast na skutcích, kde se páchala nějaká trestná činnost. Uvádí, že bránil jak sebe, tak lidi, které on poznal jako slušné lidi. Pokračováním je jeho výpověď z roku 1990 „Během přípravného jednání jsem byl podrobený nelidskému zacházení a ponižování. Byly na mě použité všechny formy psychického i fyzického násilí. Když už jsem to vše nemohl unést, jsem proti tomuto jednání podal rozhořčenou stížnost. Na to jsem byl stíhaný pro další trestný čin, pro křivé obvinění proti vyšetřujícím orgánům.“ (00:51:21)

Redaktor se vyšetřovatele Lamačky ptá, jaké byly nejdůležitější důkazy: svědkové a přiznání. Lamačka přiznává, že věcné důkazy zde nejsou. Redaktor dodává,

že obvinění tvrdí, že jim do cel byli nasazováni vězni, kteří je měli donutit k přiznání. Lamačka pouze odvětlí, že k tomu se nebude vyjadřovat.

Následuje skrytá videonahrávka z telefonu rozhovoru s Eduardem Pálkou, policistou, který 5 let po zločinu uzavřel případ. Plukovník Pálka vzpomíná, že Slováci to ukončili, protože nemohli dál a oni začínali znovu. On si byl jistý, že to byli pachatelé, ale bylo to těžké a už nemohl jít dál, proto sepsal závěrečnou zprávu šetření a požádal o odvolání. Dále se o to nestaral. Na dotaz, jaký měli muži důvod k zavraždění Cervanové plukovník Pálka pouze odpovídá, že se jednalo o zlatou mládež.

Film pokračuje rozhovorem s Vladimírem Vargou, který je vyšetřovateli označen za svědka. Ten uvádí, že nikdy nebyl na žádné diskotéce v Bratislavě, nejen na této, ale na žádné jiné. Vypráví, jak na něho vyšetřovatelé naléhali, aby řekl, že na té diskotéce byl. Poté, co na něho křičeli, tak mu jeden z vyšetřovatelů vzal ruku, zmáčkl mu prsty a vyhrožoval, že pokud neřekne, že na diskotéce byl, tak mu o ty prsty zlomí pravítko, načež pan Varga souhlasil, že na diskotéce byl a ukázal, koho tam viděl. U všech fotek uvedl, že tam byli.

Vladimír Varga čte dopis, kde prohlašuje, že jeho výpověď z roku 1981 ohledně vraždy Ľudmily Cervanové je nepravdivá, že byl donucen ze strany bezpečnostních orgánů takovouto výpověď podat. Toto uvádí jako jeden z důvodů, proč musel emigrovat za hranice, protože kdyby před soudem uvedl, že jeho výpověď není pravdivá, byl by odsouzen za křivé svědectví. K tomu dodává, že takto učinila Viera Zimáková (u soudu vypověděla, že na diskotéce nebyla) a byla proto zavřena za křivé svědectví.

Tímto se dostáváme k Vieri Zimákové, jež byla vyšetřovateli označena za korunní svědkyni. Slyšíme telefonní záznam, kde Viera Zimáková vypovídá o nátlaku, který na ní byl při výslechu vynaložen *„Vyšetřovatelé navodili takovou situaci, a tak vypovídali, že to vypadalo, jako by dopředu oni něco měli vykonstruované a potřebovali tam dosadit nějakou osobu, která by to potvrdila – ano byla jsem tam s těmito a s těmito lidmi. Už to bylo hrozně, kde mě drželi, byla to samá pavučina, myši tam běhaly, ty záchody turecké otřesné. Potom zase takovou situaci navodili, například další pro mě byla takový dost závažný psychický moment, že mě vzali od kojícího dítěte. To dítě nebylo na nic jiného zvyklé, jen na moje mateřské mléko a dva dny pilo jen čaj. To jsem se strašně obávala tedy, co s ní bude. Mě zavřeli do cely předběžného zadržení, kde*

vznikla další moje výpověď.“ (00:59:30) Poté se dostáváme k nahrávce, kde mluví o noci zavraždění Ludmily Cervanové, popisuje, jak byla oběť vystrašená, když jí táhli z auta u vody. Dále jsme zpět u telefonního záznamu, kde popisuje vyvíjený nátlak. Následně vidíme záběr ze hřbitova. Vidíme náhrobní kámen Viery Zimákové (vdané Barčíkové), která zemřela 14. září 2009.

Záznam ze soudního líčení, kde obhájce uvádí, že po 26 let byly v kauze Cervanová zatajovány důkazy, které existovaly, a se kterými neměli možnost se seznámit ani obžalování, ani obhájci, a ani soudy, které o věci rozhodovaly. Soudce obhájce napomíná, že toto je veřejné jednání, kde má předkládat podložené argumenty, a ne kampaň pro veřejnost.

Obhájce Allan Böhm uvádí, že vše stálo na doznáních a výpovědích svědků. Uvádí, že svědci se objevili až v roce 1981, kdy bylo usvědčeno sedm mladíků z Nitry, že nikdy nefigurovali ve spisech před tímto rokem, a že to byl ten moment, kdy mu začalo docházet, že celý tento případ byl vykonstruovaný.

V televizních zprávách hlásí, že 28 let po vraždě Ludmily Cervanové tři obžalovaní vydali společné prohlášení, ve kterém žádají, aby soud neignoroval nové důkazy, které se v případě objevily a svědčí v jejich prospěch. Milan Andrášik se rozhodl držet hladovku před parlamentem do prvního dne projednání případu na Nejvyšším soudě.

Obžalovaní čekají, jak rozhodne Nejvyšší soud. V roce 2006 vydal Nejvyšší soud SR rozsudek, kterým odsoudil Miloše Kocúra na trest odnětí svobody na 15 let, Milana Andrášika také na 15 let a Stanislava Dúbravického na 12 let, odvolání obžalovaných zamítl.

Nacházíme se v debatě obžalovaných Pavol Bedač vyčítá ostatním, že jim soud opět „omlátil o hlavu“ jejich doznání. Dochází k vášnivé debatě, kdy Bedač tvrdí, že Andrášik a ostatní, kteří se doznali měli před soudem stanout, říci, že k výpovědím byli donuceni, ale že nesou zodpovědnost za to, že do toho zatáhli další, kteří se nepřiznali. Pavol Bedač křičí na Andrášika, že ti, co se přiznali to měli ve vězení dobré, ale ti, co se nepřiznali měli ve vězení peklo. Debata pokračovala dále. Poté vidíme Miloše Kocúra a Milana Andrášik nastupující k výkonu trestu odnětí svobody.

Otakar Motejl, ombudsman ČR, který obhajoval Miloše Kocúra v letech 1986-1989 uvádí, že byl rád, když byl v roce 1991 rozsudek zrušen, protože pro něho to byla jakási satisfakce. Vypovídá, že byl překvapen, když se to znovu tímto způsobem odsoudilo, protože tak jak on ty spisy znal – a že pochybuje, že tam proti pachatelům přibylo něco nového – tak, že on by si to jako soudce nedovolil. Obhájce Allan Böhm dále vypovídá, že u soudu postrádal snahu najít objektivní pravdu.

Vidíme Františka Čermana na detektoru lži. Je tázán „*Způsobil jste nějaké zranění, které vedlo ke smrti Ludmily Cervanové?*“ (01:23:30) odpověď je záporná. Pokračuje střih na další obžalované a další otázky. Otázky jako „*Byl jste fyzický přítomný při tom, když byla Ludmila Cervanová unesena?*“, „*Když tvrdíte, že jste nikdy nepotkal Ludmilu Cervanovou je to lež?*“, „*Můžete s jistotou říci, kdo zavinil smrt Ludmily Cervanové?*“, „*Existuje ještě něco, z čeho máte obavy, že se na to zeptám, i přesto, že jsem vám řekl, že se na to nezeptám?*“, na všechny tyto otázky byla odpověď ně.

Dostáváme se k záznamu relace Čerpiny, kde moderátor informuje o tom, že odsouzení podstoupili test detektoru lži, který ukázal, že s vraždou Ludmily Cervanové nemají nic společného. Záznam pouští telefonát s Patrickem T. Coffeyem, který test detektoru lži vedl a uvádí, že testem všichni prošli, každý z nich samostatně.

Film ukazuje výpovědi Andrášik a Kocúra ohledně jejich vazby. Dále vidíme Andrášik opouštět vazbu v roce 2009. Poté se nacházíme ve Scherz kafe se zahraničním hostem, který se zabývá forenzními studii a na případ se podíval z investigativního hlediska (jméno odborníka není uvedeno). Uzavírá, že vrah Ludmily Cervanové je stále na svobodě.

Závěrečný záběr obsahuje text „*Odsouzení se v roce 2010 obrátili se stížností na Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku. Jako důvod, kromě jiného, uvádějí ignorování důkazů a celoživotní trauma způsobené obviněním ze zločinu, s kterým nikdy neměli nic společného.*“

6. Reakce na filmy

V této kapitole se pokusím odpovědět na otázku „Jak veřejnost a média reagovala na filmy týkající se případu Cervanová?“ Zaměřím se tedy jak na film *Bolero*, tak na film *Kauza Cervanová*. U obou filmů se podívám na recenze a reakce jak pozitivní, tak negativní. Využiji zde recenze z tisku a odborných filmových periodik včetně obecného ohlasu publika. U filmu *Bolero* se zároveň zaměřím na soudní spor, jež film vyvolal mezi tvůrkyní námětu a scénáře Markétou Zinnerovou a obžalovanými.

6.1. *Bolero*

6.1.1. Žaloba na Markétu Zinnerovou

Přestože film začíná textem „Příběh byl volně inspirován motivem skutečné události. Děj filmu, postavy, čas i místo s ní nejsou identické“ a dává důraz na to, že se jedná o fiktivní příběh, tak vyvolal velký nesouhlas u obžalovaných.

Film se začal točit v roce 2003 a v roce 2004 vycházel v kinech. Obžalovaní byli v roce 1990 propuštěni na svobodu, nicméně případ se soudu vracel a v letech 2003 a 2004 probíhali další líčení. Obžalovaní se tedy ohrazovali, že film může rozhodování soudu ovlivnit v jejich neprospěch, neboť ve filmu není pochyby o tom, kdo jsou vrazi.

Markéta Zinnerová případ Ludmily Cervanové studovala pečlivě, seznamovala se s důkazy i spisy a mluvila s vyšetřovateli i se svědky. Od začátku ovšem zdůrazňovala, že případ se pro ni stal pouze inspirací a na své dílo uplatňovala autorskou licenci. K tomu uváděla „*Já jsem se s případem podrobně seznámila proto, abych se od něho paradoxně co nejvíce vzdálila.*“¹⁶⁹

Obžalovaní se ovšem nejvíce ohrazovali proti tomu, jak se Markéta Zinnerová o kauze vyjadřovala v médiích. V časopise *Reflex* (11/2004) v rozhovoru s Petrem Volfem s názvem „Nenávidím násilí“ paní Zinnerová otevřeně vyjadřovala své názory ohledně kauzy Cervanová. V tomto rozhovoru mimo jiné vyjadřuje své přesvědčení na základě studia případu, že obvinění jsou vinni.¹⁷⁰

---

¹⁶⁹ Tóth, s. 147

¹⁷⁰ *Ibid.*

Ovšem to, co vyvolalo nejvíce reakcí u obžalovaných byl rozhovor, který odvysílala slovenská stanice Markíza dne 10. září 2003. V rozhovoru s redaktorem Henrichem Krajčou se opět dotýkají viny obžalovaných. Markéta Zinnerová, zde uvádí „*Mnou to strašně otřásl, ta skládačka byla neskutečná.*“ a uzavírá to slovy „*Víte co, já věřím, že nedosáhnou pachatelé osvobození a že ten film bude satisfakcí.*“¹⁷¹

Uveřejnění tohoto rozhovoru vyvolalo první reakce. Pavel Čerman a jeho manželka Nadežda Beňová napsali e-maily Jiřímu Janečkovi, řediteli České televize, neboť Česká televize byla koproducentem filmu Bolero. Paní Beňová v e-mailu apelovala, aby se Česká televize zdržela podpory filmu Bolero. Ředitel České televize dostal e-mail i od právního zástupce žalujícího Beďače, Čermana, Kocúra, Dúbravického a Lachmana (advokát JUDr. Karel Čermák), kde upozorňoval na porušení práv. JUDr. Čermák napsal dopis i Markétě Zinnerové, kde ji varoval, že „hrubě zasahuje do zákonem chráněných práv jeho klientů“. V tomto dopise žádal, aby se nadále zdržela jakýchkoli dalších výroků týkajících se filmu Bolero a odstranila následky svého protiprávního jednání tím, že zveřejní ospravedlnění na stránkách www.bolero-film.cz, v deníku MF DNES, v deníku Blesk, v deníku Právo atd. Dále požaduje peněžité odškodnění pro každého z jeho klientů ve výši 100 000 Kč a varuje, že pokud bude zásah do jejich osobnostních práv pokračovat, bude muset nucen výši částky znovu vyčíslit.¹⁷²

Právní zástupce paní Zinnerové, JUDr. Tomáš Mácha, kolegovi odpověděl, že jeho klientka „*se necítí jakýmkoli způsobem zodpovědná za to, že by se dopustila vůči Vaším klientům zásahu do jejich osobnostních práv, proto nepřipadá v úvahu jakékoli mimosoudní vyrovnání v peněžité podobě či jiném projevu v této věci.*“¹⁷³

Toto odmítnutí mělo za následek podání žaloby k Městskému soudu v Praze, a to dne 13. dubna 2004. V této žalobě byla po Markétě Zinnerové požadována omluva a vyplacení 200 000 Kč každému z pěti obžalovaných (v tomto případě byli na straně žalujících), zároveň požadovali, aby paní Zinnerové bylo zakázáno se nadále k případu vyjadřovat. Dva hlavní body, na nichž stála žaloba byly, že „*žalovaná v rozporu se zásadou presumpce neviny vystupuje v úloze samozvaného soudce a veřejně označuje*

---

¹⁷¹ Tóth, s. 148

¹⁷² Tóth, s. 150-151

¹⁷³ Tóth, s. 151

žalující za pachatele a viníky znásilnění a vraždy Ludmily Cervanové.“, a že „Žalující jsou také přesvědčeni, že jednání žalované negativním způsobem ovlivnilo rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě, který je rozsudkem ze dne 20. ledna 2004 uznal vinnými.“¹⁷⁴

Městský soud v Praze vydal dne 2. června 2005 rozsudek, kterým veškeré požadavky žalujících zamítl a každý z nich musel Markétě Zinnerové zaplatit náklady řízení ve výši 2 590 Kč. Důvody zamítnutí se opíraly především o svobodu projevu a autorskou licenci „Žalovaná uváděla svůj názor opírající se o studium trestního spisu v čase po prvním odsuzujícím rozsudku, nikde v publikovaných materiálech nebylo uvedené, že by žalovaná napsala scénář přesně podle příběhu žalujících a Ludmily Cervanové. Vždy hovořila pouze o svém názoru.“¹⁷⁵ K argumentu ovlivnění rozhodnutí soudu ze dne 20. ledna 2004 rozsudek uvádí, že „není možné, aby se soudce nebo soud nechal ovlivnit čímkoli, co nevyplývá z právní úpravy a provedených důkazů.“¹⁷⁶

Všech pět obžalovaných se proti rozhodnutí Městského soudu v Praze odvolalo. Vrchní soud v Praze ovšem jejich odvolání dne 14. března 2006 zamítl. Tímto byla žaloba Bedáče, Čermana, Kocúra, Dúbravického a Lachmana proti Markétě Zinnerové uzavřena.¹⁷⁷

Markéta Zinnerová na celou kauzu reagovala v rozhovoru s Eurozprávy.cz ze dne 28. prosince 2014. V tomto rozhovoru uvedla „Kdybych to měla shrnout do jedné věty – kvůli tomu jsem málem přišla o zdraví, o majetek a možná i o život. Naštěstí spravedlnost nebyla tak slepá, jak se občas říká. Bolero je příběh o tom, jak skupinka mladíků unese, znásilní dívku a někteří z nich ji později i zavraždí, aby ji umlčeli. Vycházelo to skutečně z toho, co se odehrálo. To, že mne pak začali účastníci té události, mezi nimiž byli i ti vrazi dívky, žalovat po mnoha letech pro pomluvu a nactiutrhaní, což byl paradox, ale hlavně i velká mediální kauza, mne psychicky málem úplně odrovnalo. Nakonec se ukázala pravda a to, že já jsem z nikoho nevinného nedělala žádnou oběť, ale naopak jsem popsala naprosto přesně to, co se tehdy stalo. Měla jsem tenkrát přístup i k soudním spisům, hovořila se svědky, rodiči dívky a tak dále. Ale ta skutečnost

---

¹⁷⁴ Tóth, s. 152-153

¹⁷⁵ Tóth, s. 155

¹⁷⁶ Tóth, s. 156

¹⁷⁷ Tóth, s. 156

a to období, kdy mne žalovali o milion korun s tím, že za každý den od podání žaloby by chtěli čtyři procenta navrch, byla skutečně velmi stresující a děsivá. Jen podotknu, že jednou z velkých pohnutek k napsání tohoto příběhu byla opět ztráta mé dcerky a touha ukázat, co zločin způsobí těm, kteří zůstanou. Naštěstí soud jejich vinu uznal a já dokázala, že jsem čerpala jen z toho, co byla skutečnost.¹⁷⁸

6.1.2. Recenze

V této části se zaměřím na recenze filmu *Bolero*, a to jak na recenze vybraných kritiků, tak na hodnocení veřejnosti. Budu se soustředit na porovnání hodnocení silných a slabých stránek filmu.

Recenze Mirky Spáčilové napsaná pro *MF DNES* hodnotí film *Bolero* jako pohybuující se na vlnách. Tímto má autorka na mysli střídání dobrých a špatných aspektů filmu. Jako příklad dává úvodní taneční scény navozující smyslnou provokaci, které jsou sraženy postavou Davida Krause coby toporného herce. Stejně tak scény topící dívky, jež v divákovi vyvolávají děs, jsou připraveny o kouzlo následným „školáckým“ vystoupením Vlastimila Harapese. „*Vyhoupne se k pocitově účinnému obrazu, spadne k šroubovaným větám, znovu se vznese, znovu zlomí.*“ uvádí autorka. Obecně autorka vynáší práci s obrazem: emoce vyvolávající scény, které rekonstruují vraždu a znásilnění; tanec oznamující žárlivost, děs i smrt; svědkyně obklopena červenými zavařovacími sklenicemi vyvolávající obraz ježibaby s lektvary v barvě krve. Mirka Spáčilová vynáší také výkony některých herců jako Jiřího Bartošky, Anny a

---

¹⁷⁸ EuroZpravy.cz. Spisovatelka Markéta Zinnerová prozradila: Kvůli Boleru přišla málem o všechno. *EuroZpravy.cz* [online]. 28. 12. 2014 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://izeny.eurozpravy.cz/celebrity-spolecnost/109918-spisovatelka-marketa-zinnerova-prozradila-kvuli-boleru-prisla-malem-o-vsechno/>> Další zdroje k žalobě na M. Zinnerovou:

iDNES.cz. Soud: Zinnerová se nemusí omlouvat. *iDnes.cz* [online]. 28. 12. 2014. [cit. 16. 3. 2018].

Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/soud-zinnerova-se-nemusi-omlouvav-d5x-/krimi.aspx?c=A050602_093206_krimi_mad>

iDNES.cz. Bolero nám zničí život, tvrdí odsouzení. *iDnes.cz* [online]. 23. 1. 2004. [cit. 28. 4. 2018].

Dostupné z: <https://kultura.zpravy.idnes.cz/bolero-nam-znici-zivot-tvrdi-odsouzeni-d99-/filmvideo.aspx?c=A040122_125717_filmvideo_jup>

Epravo.cz. Zinnerová musí za výroky o obžalovaných znovu k soudu. *epravo.cz* [online]. 17. 1. 2006. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/zinnerova-musi-za-vyroky-o-obzalovanych-z-vrazdy-znovu-k-soudu-38204.html?mail>>

URBAN, Tomáš. Scenáristka filmu Bolero se nemusí omlouvat údajným vrahům. *Novinky.cz* [online]. 2. 6. 2005. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/krimi/57776-scenaristka-filmu-bolero-se-nemusi-omlouvav-udajnym-vrahum.html>>

Bolka Polívky a Aloise Švehlíka. Negativně ovšem hodnotí styl jakým jsou napsány postavy a dialogy, potažmo jak to negativně ovlivňuje herecké výkony: postavy jsou velice schématické, nemají hloubku (policisté „zlidšťování pojidáním domácích koláčků“); vystavění některých scén působí až komicky (vpád zásahové jednotky a zatýkání); toporné herecké výkony (David Krasu, Vlastimil Harapes). Recenze Mirky Spáčilové se dá shrnout jednou z úvodních vět „*Bolero není špatně natočené, je pouze špatně napsané a následkem toho vesměs i špatně zahrané.*“¹⁷⁹

Vojtěch Rynda napsal pro *Reflex* recenzi, u které hned na začátku uvedl, že nebude v příliš pozitivním duchu „*Kritizovat Bolero je jako hrát fotbal s vozíčkářem*“. Rynda vytýká Boleru topornost, a to jak ve scénáři, režii, tak i hereckých výkonech. Mezi negativa řadí: neschopnost filmu vyvolat v divákovi pocity; neschopnost Markéty Zinnerové zachytit mentalitu pachatelů či atmosféru uměleckého prostředí; nenaplnění kriminálního žánru kvůli absenci napětí; užití přespřílišných „barevných orgií“ a švenků a samoučelný taneční rámeček. Jediná pozitiva, která Rynda v Boleru spatřuje je herecký výkon Martina Stropnického a Brabcova práce s kamerou a obrazem, ač to v tomto filmu vidí jako neúčelné.¹⁸⁰

Věra Mišíková se ve své recenzi pro *Právo* pozastavuje nad tím, o jaký žánr se vlastně F. A. Brabec pokoušel, o detektivku či psychologický film o (ne)odpovědnosti. Ač se zde stala vražda, tak u detektivky vidí problém, že prakticky hned od počátku znají diváci vrahy, jejich rodiny i původ, sledování případu je pro ně tedy nezajímavé „*detektivka to zkrátka není, protože v jejím ději neexistuje pro diváky prakticky žádná otázka, a tudíž ani napětí.*“ U žánru psychologického filmu zde vytýká přílišné množství postav, které znemožňuje jakoukoli postavu poznat do hloubky. Jako další negativa uvádí některé herecké výkony (Marta Vančurová a Vlastimil Harapes). Za klady naopak považuje práci F. A. Brabce s kamerou, barvami a světlem, stejně jako několik hereckých výkonů (Martin Stropnický, Anna Polívková, David Kraus). Nejvíce

---

¹⁷⁹ SPÁČILOVÁ, Mirka. Bolero mělo zůstat němém. *iDnes.cz* [online]. 11. 3. 2004. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://kultura.zpravy.idnes.cz/bolero-melo-zustat-neme-0sa-filmvideo.aspx?c=A040310_191542_filmvideo_lja>

¹⁸⁰ RYNDÁ, Vojtěch. Bolero. *Ceskefilmy.juk.cz* [online]. 20. 5. 2007. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://ceskefilmy.juk.cz/bolero/reflex.php>>

Věra Mišíková vytýká Boleru scénář „*pokud film nemá základ v dobrém scénáři, mnoho se udělat nedá*“.¹⁸¹

Ilona Francková, která napsala svou recenzi pro *Premiere* vidí největší problém filmu v absenci zkušeného dramaturga. Problém vidí v příliš velkém množství postav, které jsou z tohoto důvodu jednorozměrné a divák se o postavách prakticky nic nedozví. Navzdory tomuto faktu ovšem chválí některé herecké výkony (Mara Vančurová, Martin Stropnický, David Kraus a další). V návaznosti na toto je problémem absence výrazného protagonisty, proto nelze ani pracovat s prokreslením charakterů. Vizuální zpracování je zde oceněno. Paní Francková vynáší emotivní náboj scén s Barborou Seidlovou, které zpomalenými záběry s hudebním motivem rekonstruuji vraždu. Slabou stránku ovšem vidí v nevyváženém rytmu filmu, který spočívá v dlouhém vyšetřování, které nikam nevede. Chybí zde tedy napětí. Ilona Francková svou recenzi uzavírá jednou větou „*Pozoruhodnému zpracování i solidním hereckým výkonům podráží nohy toporný scénář*“.¹⁸²

Všichni kritici se tedy ohledně *Bolera* shodli na více méně stejných bodech. Negativa: slabý scénář, absence napětí, mnoho postav bez hloubky. Pozitiva: práce kamery a hra s obrazem, některé herecké výkony (především Martin Stropnický, u ostatních se názory lišili). Názory výše zmíněných kritiků se shodují i s všeobecnými názory diváků. Na *Česko-Slovenské filmové databázi* dostal film hodnocení 53 %. Komentáře hodnotících diváků a externí recenze na této stránce se nesou ve stejném duchu jako již zmíněné kritiky „*Brabec nejspíš doufal, že film zachrání jeho kameramanské schopnosti*“, „*O psychologii postav ve filmu skutečně nemá smysl hovořit všechny jsou ploché*“, „*Jeho (F. A. Brabce) výtvarná a obrazová kouzla včetně několik drobných kameramanských hříček patří mezi nejsilnější stránky Bolera*“.¹⁸³

Lze tedy říci, že film *Bolero* se nesetkal s úplným odmítnutím, nicméně sklidil především negativní kritiku, a to jak od odborné, tak laické veřejnosti. Je zde třeba také

---

¹⁸¹ MÍŠKOVÁ, Věra. Do kin vstupuje Bolero, jehož motivem byl skutečný případ. *Novinky.cz* [online]. 11. 3. 2004. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/kultura/27458-do-kin-vstupuje-bolero-jehoz-motivem-byl-skutecny-pripad.html>>

¹⁸² FRANCKOVÁ, Ilona. Bolero. *Ceskefilmy.juk.cz*. [online]. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://ceskefilmy.juk.cz/bolero/premiere.php>>

¹⁸³ CSFD.cz. Bolero. *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. © 2001-2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<https://www.csfd.cz/film/154055-bolero/recenze/>>

zmínit, že většina kritiků vnímala návaznost na případ Cervanová, nicméně byli natolik koncentrovaní na umělecké zpracování filmu, že propojení reality a fikce nevěnovali větší pozornost.

6.2. Kauza Cervanová

Robert Kirchhoff sbíral pro svůj dokument materiály osm let a v kontroverzní otázce případu – zda odsouzení vraždu skutečně spáchali či zda se stali obětí politické manipulace – zaujal jasný postoj, který v dokumentu *Kauza Cervanová* prezentuje. Proto se všechny reakce a recenze dělí na dvě skupiny. První skupina se ztotožňuje s postojem R. Kirchhoffa a druhá nikoli. Všichni kritici se tedy buď zabývají logickými mezerami v Kirchhoffově sledování případu, nebo obdivují Kirchhoffovu investigativní práci. Z tohoto důvodu není v recenzích pojednáváno o vizuálním, hudebním či celkovém zpracování dokumentu. Hodnotí se pouze způsob investigativní práce a kvalita shromážděných důkazů, ty jsou pro cíl dokumentu *Kauza Cervanová* stěžejní.

K první skupině, která k případu zaujímá stejný postoj jako Robert Kirchhoff, se řadí Eva Ježovičová, která napsala recenzi pro *CinemaView*. V tomto případě se nejedná tolik o recenzi filmu jako spíše o shrnutí případu Cervanová a nespravedlivého procesu a osudu, který potkal sedm obviněných. Autorka emotivně popisuje premiéru filmu, kde se vedle režiséra Kirchhoffa postavili čtyři obvinění, kteří ve filmu účinkovali. Emoce se táhnou celou recenzí, proto narážíme na věty typu „*Nenechá vás chladnými, pretože všetko je príliš čerstvé, príliš naliehavé a nič z toho nie je ukončené.*“ Sama autorka uvádí, že u filmu *Kauza Cervanová* jde o mnohem více než o formu, proto se nechce zabývat kamerou, střihem a vizuální úpravou. O Robertu Kirchhoffovi mluví jako o režiséru-detektivovi, který odhaluje pravdu za pomoci archivních i nových záběrů.¹⁸⁴

Bohdana Ondrášková ve své recenzi pro *Aktuálne.sk* také pouští uzdu svých emocí. Při slovech „*Kirchhoff prináša nebulvarizované pozostatky tragédie na mnohých životoch a šokujúce diery vo vyšetrovaní, ktoré páchnu dokázateľnou konšpiráciou*“ nechává málo prostoru na volnou interpretaci toho, na kterou stranu se

---

¹⁸⁴ JEZOVIČOVÁ, Eva. *Kauza Cervanová, Pravda je jednoduchá, ale niekedy je problém dopátrať sa k nej.* *Cinemaview.sk* [online]. 30. 5. 2013. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<https://www.cinemaview.sk/recenzie/kauza-cervanova>>

staví. Autorka velice kladně hodnotí investigativní kuráž R. Kirchhofa, která ho vede k rozhovorům s veřejnými činiteli. Také velice oceňuje to, že režisér pouze nespekuluje, ale svá tvrzení dokládá různými rozhovory a nahrávkami. Paní Ondrášková zmiňuje, že se jedná o film, kde obsah má větší váhu nežli forma. Nicméně zároveň chválí práci s obrazem, kdy se střídají různé záznamy – fotografie míst, dobové zpravodajství, rozhovory apod.¹⁸⁵

Recenze pro portál *Kinema* od Zuzany Žembové, se na film dívá s méně emocemi. Po shrnutí faktů případu autorka popisuje výstavbu filmu. Uvádí ho jako investigativní dokument, který se s výsledkem případu neztotožňuje a divákům nabízí jiný pohled na celou kauzu. Paní Žembová vynáší především skutečnost, že Kirchhoff svá tvrzení podkládá nahranými výpověďmi a svůj argument vystavuje postupně záběr po záběru. Osobní názor autorky je nejvíce patrný až k závěru recenze, kde vše uzavírá slovy „*Toto spracovanie prípadu Cervanová je vlastnou kauzou poukazujúcou na zvrátený a zlyhávajúci systém (česko)slovenskej justície, na absenciu hľadania pravdy na Najvyššom súde a v štáte samotnom.*“¹⁸⁶

Ke druhé skupině, která se neztotožňuje s názorem Roberta Kirchhoffa, patří František Fuka, který napsal recenzi pro portál *Ffilm*. Pan Fuka na začátku shrne fakta případu a upozorní, že do té doby o případu neslyšel. Dále upozorňuje, že ač film začal prezentováním faktů, tak vzápětí vše začne zpochybňovat. Autor dále upozorňuje na logickou nenávaznost a absurditu argumentů ve filmu, stejně jako vidí velký nedostatek v tom, že tvůrci přicházejí s konspiračními teoriemi (např. Arabská stopa), které ovšem nepodloží relevantními důkazy a dále nerozvedou. Autor přiznává, že ač měl film za cíl diváka přesvědčit o nevině odsouzených, tak u něho způsobil přesný opak. Dále shrnuje poznatky z filmu do několika bodů, vyhání je ad absurdum do humorného stylu. Pan Fuka uznává, že jeho názor na případ je založen především na formě prezentování, kterou zvolil film, a že další fakta by tento názor změnit mohla, protože „*Kauza Cervanová jistým způsobem JE zajímavý film..., u kterých mi způsob prezentace a*

---

¹⁸⁵ Aktualne.sk. RECENZIA: Na slovenskej vlajke by malo byť vyšité – Cervanová. *Aktualne.sk* [online]. 16. 5. 2013. [cit. 16. 3. 2018] Dostupné z: <<https://aktualne.centrum.sk/recenzia-slovaci-by-si-mali-namiesto-vlajociek-pozriet-cervanovu/showbizz/film/>>

¹⁸⁶ ZEMBOVÁ, Zuzana. Kauza Cervanová. *Kinema.sk* [online]. 21. 5. 2013. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <[http://www.kinema.sk/recenzia/36456/kauzo-cervanova-kauzo-cervanova.htm](http://www.kinema.sk/recenzia/36456/kauza-cervanova-kauzo-cervanova.htm)>

*fanaticky neobjektivní argumentace bohatě stačí k tomu, abych jejich tvůrcům nevěřil ani to, kolik je hodin.*¹⁸⁷

Recenze Josefa Chuchmy pro *lidovky.cz* je opět trochu méně emočně založená než recenze předchozí. Autor také shrnuje fakta případu. Filmu vytýká, že tyto základní informace nepodává dostatečně srozumitelně, protože většinu svého času soustředí na jejich vyvracení. Divák neznalý kauzy tedy ve filmu po většinu času tápe. Dále tvůrcům vytýká průběžné skládání fragmentů, které od diváka vyžaduje pozorné vnímání a interpretační dovednosti. Josef Chuchma vidí ve filmu alespoň jistou vyváženost „(režisér) sice jedné straně dramatu, které dosud neskončilo, očividně více důvěřuje, ale současně film ústí do otevřeného konce a zanechává za sebou artilerii otázek.“ Zbytek svého článku pan Chuchma věnuje informaci o skutečném případě.¹⁸⁸

Film *Kauza Cervanová* nemá tak sjednocené kritiky jako *Bolero*. U filmu *Bolero* kritici hodnotili především filmové zpracování, kde vládla téměř naprostá shoda. Nehodnotili to, jak film profiloval případ a jak přebíral fakta, a to z toho důvodu, že se jedná o fikci. Film *Kauza Cervanová* je naopak dokumentem, který k případu zabral naprosto jasný a nekompromisní postoj. To rozdělilo kritiku filmu Roberta Kirchhoffa na dvě strany, jejichž názory se naprosto lišily. Na jedné straně stojí kritici, kteří se s pohledem R. Kirchhoffa ztotožňují a jeho podání přijímají bez otázek. Na straně druhé jsou kritici, kteří v argumentačním a stylistickém podání R. Kirchhoffa vidí nedostatky a kritizují jeho sugestivní výklad. Co mají obě strany kritiků společné je, že někteří z nich film *Kauza Cervanová* hodnotí příliš emotivně a jiní se snaží zůstat více objektivní.

---

¹⁸⁷ FFFILM.name. František Fuka versus kinematografie. Recenze a různé jiné záležitosti, občas i nefilmové. *FFFILM.name* [online]. 11. 9. 2013. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.fffilm.name/2013/09/recenze-kaucha-cervanova-40.html>>

¹⁸⁸ CHUCHMA, Josef. Dokument Kauza Cervanová: Odsouzení by byli, ale kde je vrah?. *Lidovky.cz* [online]. 8. 9. 2013. [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/dokument-kaucha-cervanova-odsouzeni-by-byli-ale-kde-a-kde-je-vrah-psc-/kultura.aspx?c=A131006_105924_In_kultura_hep>

Závěr

Vražda Ludmily Cervanové je jednou z nejdelších kauz v historii slovenské justice. Vražda se stala v létě roku 1976 a poslední soud se konal v roce 2006. Samotný případ je plný kontroverzí a do dnešní doby dělí média i veřejnost na dva tábory: jeden věří v nevinu sedmi odsouzených mužů, druhý věří v jejich vinu. Obě strany ovšem tvrdí, že v kauze byla zapojena politická manipulace.

Tato kriminální kauza je hlavním tématem této diplomové práce. Vzhledem k tomu, kolik kontroverzí kauzu provází, a jak názorově rozdělila společnost, zaměřuje se na ní tato práce z několika úhlů, aby bylo možné lépe zmapovat mediální pokrytí kauzy Cervanová.

První rovinou a první výzkumnou otázkou bylo, jak na kauzu nahlíží literatura. V této části bylo relevantních pět knih od čtyřech autorů: *Prípad medička*, Ľuba Lesná; *Jeden výdych koňa*, Martin Mojžíš; *Prípad Ludmily Cervanové*, Margaréta Cervanová; *Kauza Cervanová I. a Kauza Cervanová II.*, Peter Tóth.

Kniha *Prípad medička* je čistě fiktivním románem, který byl kauzou Cervanová pouze inspirovaný, autorka ovšem věřila v nevinu odsouzených mladíků. Z podstaty věci ovšem kniha neobsahovala žádná podložená fakta. Stejně je tomu u knihy *Jeden výdych koňa*, kde se sice nejedná o fikci, ale autor věnuje kauze pouze pět krátkých článků, kde polemizuje nad teoriemi a neposkytuje téměř žádná ověřená fakta. Tyto dvě knihy a dva autoři tedy zastávají názor, že odsouzení pachatelé byli neviní. Kniha, kterou napsala matka oběti, *Prípad Ludmily Cervanové*, je subjektivním svědectvím a oknem do života zavražděné Ludmily a do života její rodiny před a po této tragédii. Paní Cervanová popisuje léta, kdy pátrala po vrazích na vlastní pěst a na vyhrožování a zastrašování z různých směrů, aby vyšetřování zanechala. Paní Cervanová věří ve vinu odsouzených mužů a se čtenářem sdílí svou snahu dosáhnout spravedlnosti za vraždu své dcery. Nejvíce faktograficky založenou literární tvorbou jsou knihy Petera Tótha. Autor hned zpočátku uvádí, že věří ve vinu odsouzených, a že v tomto duchu jsou knihy psané. Autor také ovšem uvádí, že strávil roky studiem archivních materiálů v Levoči, kde je uloženo vše k případu Cervanová. Autor rozebírá případ od úplného začátku do úplného konce, veškerá tvrzení podkládá materiály z archivu, poskytuje opisy žalob,

spisů, přepisy výslechů a další písemnosti. Čtenáři představuje veškeré zainteresované osoby a zabývá se i jejich pozadím, aby dal čtenáři širší kontext. V literární tvorbě a informování o kauze Cervanová se autoři rozdělili na dva tábory. Ľuba Lesná a Martin Mojžíš věřili v nevinu odsouzených a jejich nespravedlivé potrestání, kdežto Margaréta Cervanová a Peter Tóth věřili v jejich vinu a v to, že trest, jaký dostali, neodpovídal jejich činu. Z hlediska faktičnosti a důvěryhodnosti jsou na tom nejlépe knihy Petera Tótha, neboť veškerá svá tvrzení podkládá důkazy. Ostatní autoři spíše hrají s neověřenými spekulacemi.

Druhá výzkumná otázka, jak o kauze informovali média v nejdůležitějších momentech kauzy (tedy červen 1981 až říjen 1982, duben 1983, leden 2004 a prosinec 2006), měla zajímavé východisko. Po studiu článků ze čtyř největších periodik (deníky *Mladá fronta: deník mladých lidí*, *Lidová demokracie: Orgán československé strany lidové*, *Rudé právo: Orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické a Svobodné slovo*) tehdejší doby ve vymezených měsících v letech 1981 až 1983 jsem zjistila, že žádný z těchto deníků v této době o kauze neinformoval. Celkem jsem tedy prošla 72 měsíců denního tisku, kde o případu Cervanové nebyla žádná zmínka. Mohu zde pouze spekulovat nad důvodem. Mohlo to být tím, že skutečně v případě docházelo k politické manipulaci, a proto se o něm nepsalo, nebo pouze tím, že v této době se denní tisk těmito tématy nezabýval. Vzhledem k tomu, že jsem detailně viděla, jaké články byly v té době publikovány a na jaká témata byl kladen důraz, klaním se k názoru, že kriminální kauzy v té době byly všeobecně nežádoucím tématem pro denní tisk, a proto jsem nenašla zmínku ani o vraždě Ludmily Cervanové.

Vzorek z ledna 2004 a z prosince 2006 již nebyl omezen hledáním pouze v určitých periodikách, ale zaměřil se na veškerá online média. Články, ač byly publikovány napříč různými médii, tak se od sebe příliš nelišily. Všechny se snažily shrnout aktuální výsledek soudu včetně průběhu celé kauzy. Některé články uváděly teorie o nevině odsouzených více, některé méně, nicméně žádný článek se neklonil čistě na jednu nebo druhou stranu a všeobecně byly články vyvážené a neutrální.

Třetí výzkumná otázka byla, jak kauzu zpracovaly filmy *Bolero* a *Kauza Cervanová*? Film *Bolero* je fiktivní film, *Kauza Cervanová* je filmový dokument, přes to jsem u obou zvolila stejnou metodu zkoumání, neboť dokument *Kauza Cervanová*

byl silně subjektivní a sugestivní tvorbou. U filmu *Bolero* se při představování tvůrců zabývá i žalobou, kterou na scenáristku Markétu Zinnerovou podali obžalovaní. V žalobě argumentovali, že film jim ničí život, neboť je vykresluje jako vrahy a ovlivňuje rozhodnutí soudu. Markéta Zinnerová se bránila tím, že se jedná o fikci, že čas, místo i počet pachatelů se liší, a to že se jedná o fikci bylo vždy všude jasně stanoveno. Soud jí dal nakonec za pravdu a žalobu zamítl. V rámci této žaloby vyšlo několik článků, které se čistě objektivně držely tématu a nedocházelo k žádnému tříštění názorů.

Po zkoumání filmu *Bolero* bylo evidentní, že film přebral spoustu detailů ze skutečného případu. Je ovšem nutné podotknout, že film se zabýval pouze rekonstrukcí vraždy a vyšetřování. Příběh končil u zatýkání pachatelů. Film si tedy pro inspiraci vybral pouze počáteční fázi kauzy. Markéta Zinnerová sama uvedla, že studovala spisy případu a ve vinu odsouzených věří, a v tomto duchu se táhne i film *Bolero*.

Dokument *Kauza Cervanová* byl na rozdíl od *Bolera* natočen slovenským režisérem Robertem Kirchoffem. Film jsem se rozhodla uvést deskriptivním způsobem, protože celé téma je podáno velice sugestivně, ale přitom se snaží tvářit objektivně a neutrálně. Film obsahuje rozhovory se svědky, o kterých divák nic neví, není jasné, kdo jsou a jaká je jejich relevance pro případ. Film dává prostor odsouzeným, ale nedává prostor druhé straně. Způsob, jakým jsou podávány jednotlivé rozhovory a výpovědi vede diváka k tomu, že skutečně k justiční manipulaci docházelo a odsouzení jsou neviní, nedává ovšem divákovi prostor k utvoření jiného názoru.

S třetí výzkumnou otázkou souvisí úzce čtvrtá, jak média a veřejnost hodnotila tato filmová pojetí? Pro tento účel jsem zkoumala recenze a ohlasy na oba filmy. U filmu *Bolero* byli kritici i veřejnost více méně za jedno. Celková tvorba filmu se neshledala s úspěchem. Filmu bylo vyčítáno spoustu filmařských nedostatků, naopak většina ocenila některé z hereckých výkonů. Způsobem přejímání faktů ze skutečného případu se nezabýval žádný z kritiků.

Film *Kauza Cervanová* naopak kritiky názorově rozdělil. Jedna strana oceňovala autorovu odvahu a investigativní práci a sdílela jeho náhled na celou kriminální kauzu. Druhá strana byla přesným opakem, upozorňovala na nevyváženost a nelogičnost některých argumentů a důkazů, které se dokument snažil poskytovat. V tomto případě

se od hodnocení kriminální kauzy drželi dál. Zabývali se čistě pouze kritikou dokumentárního filmu. Kritiky a recenze obou stran byly ovšem značně podbarveny emocemi.

Všeobecně se dá říct, že literární a filmová tvorba pojednávala o případu buď ve směru „odsouzení jsou nevinní“ nebo „odsouzení jsou vinní“, v těchto případech nezaujímal nikdo neutrální postoj. Zároveň bylo pravidlem, že svůj postoj dávala značně najevo, ať už výběrem slov či rámcem díla. Jak to již u literární a filmové tvorby bývá, jednalo se o prostředky vyjádření názoru, který byl umocněn emocemi. U zpravodajství bylo zajímavým zjištěním, že v dané době se o případu nepsalo. Po detailním studiu dlouhého období denního tisku tehdejší doby a poznání struktury a typu článků, toto zjištění ovšem tak překvapivé není. Moderní zpravodajské deníky se případem samozřejmě zabývaly, ale nezacházely do větších detailů. Držely se sumarizace faktů, a pokud uváděly alternativní teorie, tak bylo explicitně podáno, že se jedná pouze o teorie. Zprávy z let 2004 a 2006 si tedy držely svou neutralitu.

Je zajímavé vidět, jak jeden případ dokáže názorově rozdělit média a společnost na dva tábory. Když si ale uvědomíme, kolik lidí tento případ zahrnul, a že se jedná o jeden z nejdelších kriminálních případů, tak takováto kontroverze není až tolik překvapivá. Veškeré emoce, které jsou zahrnuty v dílech s tematikou kauzy Cervanová, jsou naprosto pochopitelné. Do dnešní doby se můžeme dohadovat, kde leží pravda, ale jako diváci a čtenáři si můžeme sami vyhodnotit, který z táborů nám poskytuje více důkazů.

Summary

The master thesis "*The Case Cervanova: from reality and newspaper to feature film and film reviews*" deals with a criminal case that happened in the summer of 1976. Young student Ludmila Cervanová was kidnapped, raped and killed. The perpetrators were caught in 1981 and the judicial process lasted until 2006. It is one of the longest criminal cases in the history of Slovakian judicial system. The seven killers were convicted in 1982, the appeal court issued the final decision in 1983 and sentenced them to life in prison ranging from 4 to 24 years. However, they were set free in 1990, the court decision was dismissed and the case was returned to the original court for a new trial. The new trial took place in 2004 and yet again found the defendants guilty. The appeal court seconded this decision in 2006 and extended the punishments. This meant that two of the convicts had to go to prison again. They were released in 2009 and in 2013 they filed a complaint to the European Court for human Rights in Strasbourg. The complaint was dismissed as unreasonable. The convicts claim that this case was manifested and politically manipulated, to this day they claim that they are innocent. The same claims the other side, but they claim it was manipulated from the side of the convicts and that is why they were escaping justice for such a long time. The controversy in the case split the media and public into two camps.

This thesis has several parts. The first part deals with the theory of creating a story. It focuses on dramaturgy and creation of movie scripts and on how real story is adapted to a movie. Second part gives examples of foreign and Czech movies that were inspired by true events. Third part introduces the details of case Cervanova, the murder, the investigation, prosecution and everything that followed to this day. Fourth part lays the foundations of media effects and reflects on how media informed about the case from June 1981 to October 1982 (the period of detention and conviction of the offenders), together with April 1983 (decision of the appeal court). The research sample of this period includes four main daily newspapers of that time: *Mladá fronta: deník mladých lidí*; *Lidová demokracie: Orgán československé strany lidové*; *Rudé právo: Orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické* a *Svobodné slovo*. Another relevant period for journalistic articles is January 2004 and December 2006

when new trials concluded. At this time, the work focuses primarily on on-line media that are crucial for this time, and again examines how individual articles have interpreted the facts. The fifth part focuses on two movies that were made based on those events. Namely movie *Bolero* and *Kauza Cervanova*. This chapter looks at the movies, how they interpreted the story and which facts from the real event they used. The sixth part is connected to the fifth. It examines how the media and public received and judged by the media and the public. It does so by examining the movie reviews and mapping their negativity, positivity and common features.

The aim of this thesis is to map, examine and compare how media informed about one of the longest cases in Slovakian judicial system throughout the time. This thesis deals with this topic on several levels and offers a complex outlook on the issue. Because to this day this case is full of controversy and emotions, thus the thesis is aiming to stay neutral and objective and present the reader with a clear picture of how media have been presenting this sensitive issue.

Použitá literatura

ARISTOTELÉS. *Poetika*. 1. vyd. Praha: Oikoymenh. 2008. 289 s. ISBN 978-80-7298-131-1.

CARRIÈRE, Jean-Claude. *Vyprávět příběh*. 2. vyd. Praha: Limonádový Joe s.r.o., 2014. 200 s. ISBN 978-80-905624-2-4.

CERVANOVÁ, Margaréta. *Případ Ludmily Cervanové*. 1. vyd. Praha: Epoque s.r.o., 2010. 192 s. ISBN 978-80-7425-045-3.

FIELD, Syd. *Jak napsat dobrý scénář: základy scenáristiky*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2007. 277 s. ISBN 80-87067-65-7.

LESNÁ, Ľuba. *Případ medička*. Bratislava: Petrus. 2007. 368 s. ISBN 8089233267.

MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 184 s. ISBN 80-7178-840-6.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 447 s. ISBN 80-7178-200-9.

MOJŽÍŠ, Martin. *Jeden výdech koňa*. Bratislava: W PRESS a.s., 2012. 220 s. ISBN 978-80-971196-0-7.

NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb demiurgie versus dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 234 s. ISBN 978-80-246-1306-2.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 327 s. ISBN 80-7178-926-7.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkumy médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 539 s. ISBN 978-80-247-3568-9.

ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. 164 s. ISBN 978-80-86723-73-0.

TOMEŠ, Josef. *Český biografický slovník XX. století: I. díl: A-J*. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-245-7.

TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová I*. Bratislava: Dixit. 2015. s. 510. ISBN 9788089662180.

TÓTH, Peter. *Kauza Cervanová II*. Bratislava: Dixit. 2016. s. 256. ISBN 9788089662210.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. 191 s. ISBN 80-7367-096-8.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 296 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

TŘEŠTÍK, Michael, ed. *Kdo je kdo: Who is who : osobnosti české současnosti: 5000 životopisů*. 5. vyd. Praha: Agentura Kdo je kdo, 2005. ISBN isbn80-902586-9-7.

Periodika

Mladá fronta: deník mladých lidí. Praha: Mladá fronta, 1945-1990. ISSN 0323-1941.

Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové. Praha: Nakladatelství Lidová demokracie, 1945-1994. ISSN 0323-1143.

Rudé právo: orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické. V Praze: [s.n.], 1920-1995. ISSN 0032-6569.

Svobodné slovo: [Praha - hlavní vydání]. Praha: Melantrich, 1945-1996. ISSN 0231-732X.

Filmy

Film o filmu: Bolero [film]. Režie David RAUCH. Česko, 2004. 14 min.

Bolero [film]. Režie F. A. Brabec. Česko, 2004. 102 min.

Kauza Cervanová [film]. Režie Robert Kirchhoff. Slovensko/Česko, 2013. 100 min.

Online zdroje

Aktualne.cz. Verdikt 30 let po vraždě: Tresty navíc *Aktualne.cz* [online]. 4. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/verdikt-30-let-po-vrazde-tresty-navic/r~i:article:297418/>>

Aktualne.sk. RECENZIA: Na slovenskej vlajke by malo byť vyšíť – Cervanová. *Aktualne.sk* [online]. 16. 5. 2013. [cit. 16. 3. 2018] Dostupné z: <<https://aktualne.centrum.sk/recenzia-slovaci-by-si-mali-namiesto-vlajociiek-pozriet-cervanovu/showbizz/film/>>

Atelier.doc.sk. O nás. *Atelier.doc* [online]. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://www.atelierdoc.sk/sk/o-nas/>>

Atelier.doc. Robert Kirchhoff/KAUZA CERVANOVÁ. *Atelier.doc*. [online]. [cit. 16. 5. 2018]. Dostupné z: <<http://www.atelierdoc.sk/projekty/11/24/Robert-Kirchhoff-KAUZA-CERVANOVa/>>

Blesk.cz. Vražda Ludmily Cervanové uzavřena po 30 letech *Blesk.cz* [online]. 5. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi/57317/vrazda-ludmily-cervanove-uzavrena-po-30-letech.html>>

Česká televize. Bolero. *Česká televize* [online] © 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tz/09.php>>

Česká televize. Bolero, TZ 01/03. *Česká televize* [online] © 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tz/01.php>>

Česká televize. Bolero, TZ 07/03. *Česká televize* [online] © 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tz/07.php>>

Česká televize. Bolero, TZ 09/03. *Česká televize* [online] © 1996–2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tz/09.php>>

Česká televize. Dávná vražda, nový film a stále živé emoce. *Česká televize* [online]. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tisk/01.php>>

Česká televize. Kauza Cervanová. *Česká televize* [online]. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10469104765-kaucha-cervanova/31229434022/7000-o-filmu/>>

Česká televize. Robert Kirchhoff. *Česká televize* [online]. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/lide/robert-kirchhoff/>>

Česká televize. Stará vražda stále vzbuzuje silné emoce. *Česká televize* [online]. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bolero/tisk/05.php>>

CSFD.cz. *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. © 2001-2018 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.csfd.cz>>

CSFD.cz. Bolero. *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. © 2001-2018. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<https://www.csfd.cz/film/154055-bolero/recenze/>>

CSFD.cz. Kauza Cervanová. *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. © 2001-2018 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/331541-kaucha-cervanova/prehled/>

Epravo.cz. Zinnerová musí za výroky o obžalovaných znovu k soudu. *epravo.cz* [online]. 17. 1. 2006. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/zinnerova-musi-za-vyroky-o-obzalovanych-z-vrazdy-znovu-k-soudu-38204.html?mail>>

EuroZpravy.cz. Spisovatelka Markéta Zinnerová prozradila: Kvůli Boleru přišla málem o všechno. *EuroZpravy.cz* [online]. 28. 12. 2014 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://izeny.eurozpravy.cz/celebrity-spolecnost/109918-spisovatelka-marketa-zinnerova-prozradila-kvuli-bolero-prisla-malem-o-vsechno/>>

FFFILM.name. František Fuka versus kinematografie. Recenze a různé jiné záležitosti, občas i nefilmové. *FFFILM.name* [online]. 11. 9. 2013. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.fffilm.name/2013/09/recenze-kauza-cervanova-40.html>>

FRANCKOVÁ, Ilona. Bolero. *Ceskefilmy.juk.cz*. [online]. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://ceskefilmy.juk.cz/bolero/premiere.php>>

CHUCHMA, Josef. Dokument Kauza Cervanová: Odsouzení by byli, ale kde je vrah?. *Lidovky.cz* [online]. 8. 9. 2013. [cit. 19. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/dokument-kauza-cervanova-odsouzeni-by-byli-ale-kdo-a-kde-je-vrah-psc/kultura.aspx?c=A131006_105924_ln_kultura_hep>

iDNES.cz. Bolero nám zničí život, tvrdí odsouzení. *iDNES.cz* [online]. 23. 1. 2004 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://kultura.zpravy.idnes.cz/bolero-nam-znici-zivot-tvrdi-odsouzeni-d99-/filmvideo.aspx?c=A040122_125717_filmvideo_jup>

iDNES.cz. Chronologie případu vraždy Ludmily Cervanové. *iDNES.cz* [online]. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://zpravy.idnes.cz/zahranicni.aspx?y=zahranicni%2fcervanova.htm>>

iDNES.cz. Obžalování z vraždy dostanou statisíce. *iDNES.cz* [online]. 13. 11. 2003 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/zahranicni.aspx?r=zahranicni&c=A031113_170119_zahranicni_jpl>

iDNES.cz. Slováci odsoudili po 30 letech zfilmovanou vraždu. *iDNES.cz* [online]. 4. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/slovaci-odsoudili-po-30-letech-zfilmovanou-vrazdu-f72-/zahranicni.aspx?c=A061204_122916_zahranicni_ad>

iDNES.cz. Soud hledá vrahy téměř třicet let. *iDNES.cz* [online]. 23. 10. 2003. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/zahranicni.aspx?r=zahranicni&c=A031021_134546_zahranicni_jpl>

iDNES.cz. Soud opět potrestal 28 let starou vraždu. *iDNES.cz* [online]. 20. 1. 2004 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/soud-opet-potrestal-28-let-starou-vrazdu-f0h-/zahranicni.aspx?c=A031204_165340_zahranicni_jpl>

iDNES.cz. Soud: Zinnerová se nemusí omlouvat. *iDnes.cz* [online]. 28. 12. 2014. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/soud-zinnerova-se-nemusi-omlouvav-d5x-/krimi.aspx?c=A050602_093206_krimi_mad>

JEZOVICOVÁ, Eva. Kauza Cervanová, Pravda je jednoduchá, ale niekedy je problém dopátrať sa k nej. *Cinemaview.sk* [online]. 30. 5. 2013. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<https://www.cinemaview.sk/recenzie/kauza-cervanova>>

Kauza Cervanová. *Kauza Cervanová* [online]. [cit. 16. 3. 2018] Dostupné z: <<http://www.kauzacervanova.com>>

Ministerstvo školství, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Robert Kirchhoff. Portál zaměstnanců vysokých škol [online]. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://portalvs.sk/regzam/default/detail/9076?do=filterForm-submit&surname=kirchhoff&university=707000000&sort=surname&employment_state=yes&filter=Vyh%C4%BEada%C5%A5>

MIŠKOVÁ, Věra. Do kin vstupuje Bolero, jehož motivem byl skutečný případ. *Novinky.cz* [online]. 11. 3. 2004 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/kultura/27458-do-kin-vstupuje-bolero-jehoz-motivem-byl-skutecny-pripad.html>>

PROKOPOVÁ, Michaela. Největší justiční zločin z 80. let stále bez konce. *iDNES.cz* [online]. 3. 10. 2002 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/zahranicni.aspx?r=zahranicni&c=A021002_221733_zahranicni_pol>

RYNDA, Vojtěch. Bolero. *Ceskefilmy.juk.cz* [online]. 20. 5. 2007. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://ceskefilmy.juk.cz/bolero/reflex.php>>

SPÁČILOVÁ, Mirka. Bolero mělo zůstat němé. *iDnes.cz* [online]. 11. 3. 2004. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://kultura.zpravy.idnes.cz/bolero-melo-zustat-neme-0sa-/filmvideo.aspx?c=A040310_191542_filmvideo_lja>

Tiscali Media a.s. *Osobnosti.cz* [online]. © 1996-2018 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<https://zivotopis.osobnosti.cz>>

TV NOVA. Kauza Cervanová: Soud zpřísnil tresty vraždu. *tn.cz* [online]. 4. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://tn.nova.cz/clanek/zpravy/zahranici/kauza-cervanova-soud-zprisnil-tresty-2.html>>

VILČEK, Ivan. Případ Cervanová: Místo rehabilitace další tresty. *Novinky.cz* [online]. 20. 4. 2004 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/zahranicni/23912-pripad-cervanova-misto-rehabilitace-dalsi-tresty.html>>

VILČEK, Ivan. Slovenský soud zvýšil tresty za 30 let starou vraždu medičky. *Novinky.cz* [online]. 4. 12. 2006 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/103055-slovensky-soud-zvysil-tresty-za-30-let-starou-vrazdu-medicky.html>>

URBAN, Tomáš. Scenáristka filmu Bolero se nemusí omlouvat údajným vrahů. *Novinky.cz* [online]. 2. 6. 2005. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/krimi/57776-scenaristka-filmu-bolero-se-nemusi-omlouvat-udajnym-vrahum.html>>

ÚČL AV ČR, inSophy, Studio Vémola. *Slovník české literatury* [online]. © 2006-2008 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz>>

ZEMBOVÁ, Zuzana. Kauza Cervanová. *Kinema.sk* [online]. 21. 5. 2013. [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <<http://www.kinema.sk/recenzia/36456/kauza-cervanova-kauza-cervanova.htm>>

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Monika Zajíčková

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2016/2017

E-mail diplomantky/diplomanta:

mo.zajickova@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Žurnalistika/prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:

Kauza Bolero: od reality a novinových zpráv k filmovému zpracování, až po filmové recenze.

Předpokládaný název práce v angličtině:

Causa Bolero: from reality, newspaper news to feature film and film reviews.

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2017/2018

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Kauza Bolero neboli vražda Ľudmily Cervanové slovenské studentky medicíny, která se stala v noci z 9. na 10. července 1976, je jednou z nejrozporuplnějších a nejdelsích kauz. Za vraždu bylo odsouzeno 7 obviněných, přičemž první rozsudek byl vynesen v roce 1983. V roce 1990 byla proti rozsudku vznesena stížnost a v roce 2004 byly objeveny dosud utajované dokumenty. Případ byl dále projednáván, ale odsouzení si tresty odseděli. V roce 2009 byl na podmínku propuštěn poslední odsouzený. Tato kauza vynesla mnoho pochybností o vině a nevinně odsouzených. Případ vyvolal několik ohlasů knižních. Jednu knihu napsala publicistka Ľuba Lesná, která věří v nevinu odsouzených, další kniha byla sepsána matkou oběti Margarétou Cervanovou a autor Martin Mojžíš napsal knihu Jeden výdech koňa, kde této kauze věnuje sérii 5 článků. Z filmové tvorby je to český film Bolero, který vyšel v roce 2004 a ze slovenské tvorby se jedná o film Kauza Cervanová, který byl do kin uveden v roce 2013. Proti filmu Bolero se odsouzení ohradili s tím, že jim zničí život, naopak film Kauza Cervanová se zabývá selháním soudců.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Tato diplomová práce se bude soustředit na shrnutí reálných událostí a faktů kauzy Bolero a jejich převzetí do filmů. Bude zaměřena především na to, jak tvůrci filmů přistupovali k faktům a jak je přebírali a tvořili ve filmovou fikci. Práce se zaměří na vzájemnou korelaci fiktivního příběhu, jeho reálné předlohy a jak tyto fiktivní příběhy ovlivnily životy zúčastněných. Práce se tedy nebude věnovat pouze filmům, ale i filmovým recenzím a diváckým ohlasům. Diplomová práce pokryje i mediální obraz kauzy Bolero v novinách i televizi a jaké to mělo účinky na veřejnost a veřejné vnímání případu. Výzkumné otázky se budou zabývat tím, jak se reálné události přenáší do filmu a jak se v tomto případě podařilo autorům zachovat autentičnost a faktičnost kauzy. Dále se výzkumné otázky budou zabývat tím, jak média referovala o kauze v průběhu let.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod – vymezení tématu a cíl práce, struktura práce, popis metod, použitá literatura apod.
2. Vznik příběhu – jak funguje filmová dramaturgie
3. Kauza Bolero (fakta, průběh, vyšetřování, dopadení pachatelů apod.)
4. Mediální obraz kauzy Bolero
5. Film Bolero a Kauza Cervanová
6. Reflexe filmů
7. Závěr – shrnutí práce, výsledky apod.

8. Seznam literatury a zdrojů

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Novinové články z vybraných deníků.

Film *Bolero* z roku 2004.

Film *Kauza Cervanová* z roku 2013.

Recenze z českých novin a periodik, které se zabývaly uvedenými filmy.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Kvalitativní obsahová a komparativní analýza.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011. ISBN 9788073312176.

Kniha se zabývá výkladem filmu, žánru, stylem a formou a uvádí metodologické filmové postupy.

CERVANOVÁ, Margaréta. *Případ Ludmily Cervanové*. Epoque, 2010. ISBN: 978-80-7425-045-3.

Kniha je sepsána matkou oběti. Popisuje život Ludmily Cervanové včetně její vraždy. Průběh vyšetřování a soudní proces včetně rozsudků kniha popisuje texty policejních a soudních protokolů

FIELD, Syd. *Jak napsat dobrý scénář: základy scénáristiky*. Praha: Rybka, 2007. ISBN 978-80-87067-65-9.

Kniha poskytuje rady ohledně psaní filmového scénáře a je koncipována jako učebnice. Zahrnuje popis postupů vytváření scénáře jako je tvorba dramatických postavy nebo zakončení příběhu.

LESNÁ, Ľuba. *Případ medička*. PETRUS, 2007. ISBN: 8089233267.

Knihu napsala novinářka a publicistka, která se věnuje investigativní žurnalistice. Zabývá se případem a popisuje ho z pohledu, kde věří v nevinu odsouzených.

MOJŽÍŠ, Martin. *Jeden výdech koňa*. W Press, 2012. ISBN: 978-80-971196-0-7.

Kniha se věnuje kauze sérií 5 článku, přičemž se zaměřuje především na test na detektoru lži, kterému byli obvinění podrobeni v roce 2006.

NOVOTNÝ, David Jan. *Budování příběhu aneb Demiurgie versus dramaturgie*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1306-2.

Kniha pojednává o zrodu filmového příběhu. Autor v knize popisuje, jakým způsobem uchopit skutečný příběh nebo jakoukoli historickou událost a jak na základě těchto faktů vytvořit literární dílo či filmový scénář.

Bolero [film]. Režie F. A. Brabec. Česko, 2004.

Kauza Cervanová [film]. Režie Robert Kirchoff. Slovensko/Česko 2013.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

RYSOVÁ, Aneta. *Znamé kriminální kauzy v českém filmu: od reality a novinových (TV) zpráv k filmovému zpracování, až po filmové recenze. Causa Sametovi vrazi*. Praha, 2016. Diplomová práce. Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Prof. MgA. D.J. Novotný.

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.